

3/2023

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
MAREC - SUŠEC

Winchester SXR VULCAN BATTUE, S, .308 Win.
REDNA CENA: 1.256,60 €
CENA S POPUSTOM: 1.156,00 €

Winchester WILDCAT THR. 22LR
CENA: 488,00 €

Winchester glušnik MONTANA ACTIVE,
zeleni
CENA: 73,20 €

WINCHESTER®

Winchester WILDCAT STRATA THR. 22LR
CENA: 524,60 €

Winchester sprej, ALL IN ONE 200ml
CENA: 9,90 €/kos

Winchester WILDCAT STEALTH THR. 22LR
CENA: 549,00 €

* Akcija velja za izbranke iz zaloge od 01.03.2023 do 31.03.2023 oz. do razprodaje zalog. Slike so simbolične.

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
e-mail: ancelj@siol.net

Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

www.ancelj.si

Poiščite nas na
facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - Kite Optics

- Česka zbrojovka - Sellier&Bellot - Meopta

- Alfa Proj - Noblex - ATN - Niggeloh

- Norica - Huğlu - Schmidt&Bender - MAK

- Sightmark - Swarovski Optik - STV Group

ECOTACT

LOVSKA OBLAČILA SLOVENSKE KAKOVOSTI

Prevent&Deloza d.o.o.

Kosova ulica 14

SI-3000 Celje

✉ info@prevent-deloza.si

🌐 www.prevent-deloza.si

☎ +386(0)3 428 0850

FIRECAT GREEN LABEL

Tradicija v zeleni preobleki

OBIŠČITE NAS NA DNEVIH LOVSTVA, OD 17.-19. MARCA, NA CELJSKEM SEJMIŠČU!

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CVI., št. 3
marec – sušec

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
 TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
 ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
 Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
 Poština je plačana pri pošti
 1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:

Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik: dr. Arpad Kóveš
 Marjan Gselman, Jurij Lampe,
 dr. Boštjan Pokorny, Marko Rajkovič,
 Ivan Kuljaj

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic

Tehnični urednik: Milan Samar

Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovec izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7–8, ki je združena in izide v začetku julija. Ta številka je izšla v 22.000 izvodih. Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovec pošljite na e-naslov lovec@lovska-zveza.si v Wordovem dokumentu, podpisane in žigosane uradne dopise pa skenirane ali po navadni pošti. Fotografije sprejemamo prav tako po e-pošti v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografi, ki se ukvarjajo z naravoslovno fotografijo, lahko svoje fotografije, namenjene za banko fotografij revije Lovec ter Zlatorogove in Strokovne knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem dogovoru po katerem od elektronskih transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij pred objavo v reviji Lovec oziroma Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovec
 Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
 e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
 Tel.: (01) 24-10-922
 Glasilo Lovec na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
 zavihek Glasilo Lovec

Foto: Urban Košir

IZ VSEBINE:

<i>J. Šalomon:</i>	Kultura po naravi združuje in ne ločuje	108
<i>L. Bradač:</i>	Predsednikov pogled	109
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		110
LOVSTVO		112
<i>G. Vengušt:</i>		
<i>D. Žele Vengušt:</i>	Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2022	112
DREVESNE VRSTE		117
<i>M. Kišek Vovk:</i>	Alpski in navadni nagnoj	117
LOVSKA OPREMA		121
<i>G. Hodnik:</i>	Uporaba, vzdrževanje in čiščenje dušilcev poka	121
PO LOVSKEM SVETU		127
<i>F. Rotar:</i>	Pliberški Kulturni dom lovsko obarvan	127
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		128
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		129
<i>M. Marenče:</i>	Iz minulih časov	129
LOVSKO PESNIŠTVO		132
<i>B. Bone:</i>	Srna	132
LOVSKA ORGANIZACIJA		133
<i>U. Kmetec:</i>	Novinarska konferenca LZS in RZS	133
<i>U. Kmetec:</i>	Ob 50. obletnici Fotokluba Diana na ogled razstava v Zlatorogovi galeriji	134
<i>I. Kocjančič:</i>	Mednarodni damski lov v LD Štanjel	135
<i>T. Zajc:</i>	Peti Belokranjski lovski tabor mladih	136
<i>P. Novak:</i>	Lovski tabor v Prosenjakovih spet zaživel	137
<i>B. Močnik:</i>	Zgodovinsko, nepozabno in dobrodelno	137
<i>B. Tucovič:</i>	Novo vodstvo ZLD Posavja Krško	139
<i>T. Golob:</i>	Sedemdeset let LD Puščava	139
<i>F. Rotar:</i>	Odprtje novih lovskih prostorov v centru Črne	140
<i>M. Toš. S. F. Kropce:</i>	ZLD Ptuj - Ormož izdala in predstavila zbornik	141
<i>M. Cirar:</i>	Izgradnja bivaka v Grobovšci	142
JUBILANTI		143
MLADI IN LOVSTVO		144
<i>M. Toš:</i>	Miha Marenče: Podobe živali naših gora	144
<i>M. Kišek Vovk:</i>	Poljski in planinski zajec	145
LOVSKA KRIZANKA		146
LOVSKI OPRTNIK		147
<i>I. Volf:</i>	20. Mednarodni račji lov na Kolpi 2023	147
<i>J. Logar:</i>	Hubertova maša v Miljah pri Trstu	148
<i>V. Hobič:</i>	Čudovita narava Slovenije, nov film Silva Jelinčiča	148
<i>B. Zakrajšek:</i>	Na obisku pri jubilanu Janezu Tišlerju - Malori	149
<i>I. Kuljaj:</i>	Dan, ki ga ne bom pozabil: letošnji prvojanuarski lov	150
<i>T. Rener:</i>	Zaključek lovnih sezon LD Brje - Erzelj	151
<i>Optics Trade:</i>	Predstavljamo: strelni daljnogled Pulsar Talion XG35	152
<i>M. Toš:</i>	Podružnica Društva ljubiteljev ptičarjev v Mariboru	153
<i>Žan in Eva:</i>	Srnje stegno v smetanovi omaki	153
V SPOMIN		154
LOVSKA KINOLOGIJA		155
<i>B. Tucovič:</i>	LKD Posavja z novim vodstvom	155
<i>KZS:</i>	Predvidena legla lovskih psov	155

SLIKA NA NASLOVNICI:

Lesna sova (*Strix aluco*)

Foto: Lojzi Avsenik

Na računalnik natisnjene prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovec@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije. Uredništvo se je potrudilo, da bi našlo vse imetnike avtorskih pravic. Če mu kljub trudu to morda ni v celoti uspelo, avtorje prosim, naj stopijo v stik z uredništvom. Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
 in št. 81/14. 11. 2014

Srna	
srnjak, lanščak:	1. 5.–31. 10.
srna, mladici obeh spolov:	1. 9.–31. 12.
mladica:	1. 5.–31. 12.
Navadni jelen	
jelen:	16. 8.–31. 12.
košuta:	1. 9.–31. 12.
teleta:	1. 9.–31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.–31. 1.
Damjak	
damjak:	16. 8.–31. 12.
košuta:	1. 9.–31. 12.
teleta:	1. 9.–31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.–31. 1.
Muflon	
oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov:	1. 8.–28. 2.
ovca:	1. 8.–31. 12.
Gams	
kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:	1. 8.–31. 12.
Kozorog	
kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:	1. 8.–31. 12.
Divji prašič	
merjasec:	1. 1.–31. 12.
svinja:	1. 7.–31. 1.
ozimci in lanščaki obeh spolov:	1. 1.–31. 12.
Poljski zajec	
	1. 10.–15. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	
	1. 11.–28. 2.
Jazbec	
	1. 8.–31. 12.
Lisica	
	1. 7.–15. 3.
Šakal	
	1. 7.–15. 3.
Rakunasti pes (enok)	
	1. 8.–31. 3.
Navadni polh	
	1. 10.–31. 11.
Alpski svizec	
	1. 9.–30. 10.
Pižmovka	
	1. 1.–31. 12.
Nutrija	
	1. 1.–31. 12.
Fazan	
	1. 9.–28. 2.
Poljska jerebica (gojena)	
	1. 9.–15. 11.
Raca mlakarica	
	1. 9.–15. 1.
Šoja	
	1. 8.–28. 2.
Sraka	
	1. 8.–28. 2.
Šiva vrana	
	1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Kultura po naravi združuje in ne ločuje

Mag. Jani Šalamon,
predsednik Komisije za lovsko
kulturo in odnose z javnostmi

Leta 2020 sem za decembrsko številko Lovca pripravil uvodnik z naslovom *Lovska kultura – komu zvoní?* Glavnina besedila je bila namenjena predvsem vprašanju, kako v lovskih vrstah ohraniti ljubiteljsko kulturo. Tokrat pa želim predvsem poudariti organizacijsko kulturo slovenskega lovstva. Del takratnega uvodnika o organizacijski kulturi in našem odnosu do nje objavljam ponovno, kar bo tudi rdeča (zelena) nit tega uvodnika.

»Lovska kultura niso samo lovski pevski zbori, rogisti, poeti, literati, likovniki in še bi lahko naštevali, ampak zajema vse, kar lovci smo, počnemo, so naši odnosi znotraj naše organizacije, naše delo in naše obnašanje v družbenem okolju. Kaj je organizacijska kultura, lahko povedo številne definicije oziroma številni poskusi razlage tega pojma. A naj navedem le nekatere, ki so po mojem mnenju najbolj značilne za našo organizacijo: kultura je vzorec prepričanij in pričakovanj članov organizacije, je vzorec skupnih prepričanij in vrednot, ki oblikuje pomen institucije za njene člane in daje pravila njihovega vedenja, so tista prepričanja in vrednote, ki jih člani sprejmejo kot svoje, ki so jih ponotranjili, je tisto, kar resnično omogoča razumeti bistvo in dušo organizacije, kar je torej globlje od togih pravil. Za organizacijsko kulturo je pomembno spoznanje, da proces le-te – hkrati ob drugih demokratičnih procesih – pripelje tudi do večjega zadovoljstva vseh, ki so člani organizacije oziroma v njej sodelujejo. S kulturo, ki je značilna za lovsko organizacijo, se pripadniki identificirajo. V lovski organizaciji je cilj širjenja organizacijske kulture čim večje poistovetenje z lovsko kulturo, z lovskim jazom in lovsko tradicijo, da bi vsi, ki aktivno in pasivno vstopajo v lovstvo, bili sistemu in lovskemu poslanstvu predani ter spoštovali etične in moralne norme. Hitre družbene spremembe, ki se dogajajo v zadnjih letih, terjajo in nas obvezujejo, da še bolj spoštujemo lastno kulturo in jo tudi širimo, kajti le na tak način lahko pričakujemo, da bosta lovstvo in s tem naše poslanstvo v družbi cenjena in spoštovana. Kultura nas bogati in nas dela boljše, simbolizira našo organizacijo, daje vrednost ljudem in vzpodbuja medsebojno sodelovanje, kar ima večjo vrednost kot materialno povračilo.«

Kodeks slovenskih lovcev je vodilo in opora lovčevi vesti za etično vedenje, odnose in ravnanje lovskih organizacij in vseh lovcev do: narave, divjadi in do drugih živali, do družbenega okolja, lovskih tovarišev in lovskih psov. Lovske organizacije in lovci moramo ohranjati lovsko kulturo ter lovske šege in navade, ki so sestavni del naše krajinske in narodne identitete. Ohranjati moramo naše tradicionalne etične vrednote in širiti ter utrjevati narodno zavest in skrb za varstvo narave. Na spletni strani Lovske zveze Slovenije (LZS) so našete naše vrednote: tradicija, zanesljivost, sodelovanje, znanje, strokovnost in družbena odgovornost.

Se še spomnimo, kakšna je bila naša prošnja za vstop v lovske vrste ali pa kakšna je vsebina zdajšnje prošnje? Vsi smo napisali: ljubitelji narave, živali, naravovarstveniki in hkrati pozabili napisati želje ter pričakovanja po druženju z lovskimi tovariši, ohranjanju lovske tradicije, lovske kulture, pridobivanju znanja s področja lovstva ... Slovenski lovci odnose do narave uresničujemo po načelu trajnostne rabe narave in po načelu trajnostnega razvoja družbe. Dejstvo je, da je ena od temeljnih usmeritev oziroma aktivnosti zdajšnjega lovstva, da smo lovci zavezani k izvajanju javne službe, čeprav se veliko lovcev s tem ne strinja. Vendar pa nas bo ohranila in nas ohranja le zavest, da smo bogastvo te organizacije lovci in da moramo vlagati v nas same. Ali še poznamo in izvajamo šege in običaje, kot so: lovski krst, lovski ropot ...?

Zavedajmo se naše odgovornosti, ki je tudi del človekove kulture! Anthony de Mello, duhovni pisatelj, je v svoji knjigi *Zavedanje kot primer odgovornosti* navedel zgodbo o očetu, ki je potrkal na sinova vrata: »Jaime,« reče oče, »zbudi se!« Jaime mu odgovori: »Nočem se še zbuditi, oče.« Oče vztraja: »Vstani, moraš v šolo.« Jaime reče: »Nočem v šolo!« »Zakaj ne?« vpraša oče. »Obstajajo trije razlogi,« je rekel sin. »Prvič, ker je tako dolgočasna. Drugič, otroci me dražijo. In tretjič, sovražim šolo.« In oče mu reče: »No, povedal ti bom tri razloge, zakaj moraš iti v šolo. Prvič, ker je tvoja dolžnost. Drugič, ker si star 45 let. In tretjič, ker si ravnatelj.« Ko prevzemamo funkcije v lovskih vrstah, prevzememo odgovornost in bodimo proaktivni. Le na tak način bomo našo organizacijo popeljali k napredku in pozitivnim spremembam.

In še nekaj o kritični misli v lovskih vrstah. Radi smo kritični, ne razmišljamo pa, kaj so temelji kritičnega mišljenja. Podajanje stališč, ki so zgolj plod našega mnenja, ki so nepreverjena in nimajo osnov logičnega sklepanja, nimajo lastnosti kritičnega mišljenja. Kritičnost mora izpolniti vsaj osnovni pogoj, da posameznik z enako kritiko, kot je bilo deležno mišljenje drugega, oceni tudi lastno kritično misel. Če pogledamo v etimološki slovar, ugotovimo, da izraz kritika ali kritičen izhaja iz grškega »kritikos«, kar pomeni razsoden in sposoben razlikovati. V današnjih časih imamo polna usta »kritik« pa »kritičnih« žolčnih besednih spopadov, sploh na družbenih omrežjih, kot so Twitter, Facebook in na raznih forumih, kjer se počutimo varne. Tako pa velikokrat prihaja do izkrivljene rabe kritičnega mišljenja in se sprevača v svoje popolno nasprotje. Tudi razne fotografije uplenjene divjadi, lovskih trofej ... ne spadajo na družbena omrežja. Etični kodeks slovenskih lovcev v tretjem odstavku 15. člena določa: »Lov ter uplenitev divjadi sta globoko intimna odnosa, ki zadevata samo divjad in lovca ter zato ne sodita v javnost.«

Naj končam z vedno aktualno, pravzaprav brezčasno mislijo, ki jo je zapisal podpredsednik LZS doc. dr. Srečko Felix Kropce v uvodniku prejšnje številke glasila *Lovec*: »Naredimo korak naprej.«

Umetniškim ustvarjalcem, poustvarjalcem in vsem lovcem želim še veliko kulturnih doživetij.

»Kritičnost mora izpolniti vsaj osnovni pogoj, da posameznik z enako kritiko, kot je bilo deležno mišljenje drugega, oceni tudi lastno kritično misel.«

Predsednikou pogled

Prejšnji mesec sem opisal srečanje z ministrom Urošem Brežanom. Minister z novim nazivom minister za naravne vire in prostor je na sestanku obljubil ustanovitev delovne skupine o upravljanju z zavarovanimi vrstami in sodelovanje z Lovsko zvezo Slovenije (LZS). Sedaj je popolnoma jasno, da so cilji že postavljeni in težijo k neupravljanju oziroma se pri upravljanju z zavarovanimi vrstami kljub sodbi upravnega sodišča ne bo nič spremenilo.

Zaporedje dogodkov kaže, da se bo uveljavila prevlada politične volje daleč od stroke in brez iskanja kakršnegakoli konsenza z drugimi deležniki, ki ne zagovarjamo prepovedi lova na zavarovane vrste. Konflikt, ki je nenehno prisoten med prebivalstvom, ki vsak dan sobiva z zvermi na podeželju, in »varuhi narave«, tudi tistih, ki so izgubili sodbo na sodišču, se bo, kot kaže, reševal v korist tistih, ki so sodbo izgubili. Kmetom pa ostanejo zopet le protesti in samo upamo lahko, da se ob odsotnosti dialoga le-ti ne bodo odločili za bolj drastične ukrepe! Zaenkrat bodo, kot kaže, organizirali posvet v okviru Državnega sveta.

Resolucija Evropskega parlamenta o zaščiti živinoreje in velikih zveri v Evropi, sprejeta novembra lani, je dala možnost za zmanjšanje zaščite teh zveri. Tudi odločitev slovenskega sodišča še bolj nedvoumno pove, da je v primeru velikega povečanja določene zavarovane vrste dopustno in upravičeno posegati tudi v populacijo zavarovanih vrst. Na takih izhodiščih smo pričakovali razpravo v okviru delovne skupine. A o čem naj bi razpravljali, če se je slovenski minister za naravne vire in prostor Brežan s podpisom že pridružil »pozivu« dvanajstih okoljskih ministrov članic Evropske unije, ki Evropski komisiji predlagajo, naj ne sledi pozivu Evropskega parlamenta. Minister je tako pokazal, kakšna bo slovenska politika na tem področju. Podporo »pozivu« so dali ministri, pristojni za ohranjanje narave Bolgarije, Nemčije, Grčije, Španije, Irske, Cipra, Luksemburga, Avstrije, Portugalske, Romunije, Slovaške in Slovenije, ker naj bi Resolucija Evropskega parlamenta dala možnost za zmanjšanje zaščite teh zveri. Toda Resolucija Evropskega parlamenta o zaščiti živinoreje in velikih zveri v Evropi predvsem poziva k proučitvi ustreznosti trenutne stopnje varstva volka.

Minister Brežan se je pridružil okoljskim ministrom članic Evropske unije v pozivu Evropski komisiji, naj zagotovi ohranitev zaščite volka. Slovenija je s tem stopila v manjšino evropskih držav. Ob tem me preseneča tudi podpis Avstrije, kjer je odnos do zveri popolnoma drugačen kot v Sloveniji oziroma jih v primerjavi z nami skorajda nimajo!

Resolucija Evropskega parlamenta poziva, da se »prouči ustreznost«, torej naš minister s podporo »pozivu« odobrava, da se ne sme niti proučiti obstoječega stanja oziroma zaščite volka? Skratka, ne smemo aktivno razmišljati pri upravljanju, še manj je pomembno, kakšne argumente imamo za in proti! Zakaj torej izvajati monitoringe in spremljati stanje populacij? Ali ni sestavni

Mag. Lado Bradač,
predsednik Lovske zveze
Slovenije

del vseh prihodnjih aktivnosti proučitev stanja populacije, okolja itn., šele potem sledijo odločitve, kako naprej?!

Na LZS bomo z našim delom nadaljevali, saj menimo, da je nujno spoštovati Resolucijo Evropskega parlamenta in proučiti upravljanje populacije volkov na evropski ravni!

Ministra delo čaka doma, kjer je sistem neurejen, in sicer od takrat, ko je nekdanje Ministrstvo za okolje in prostor razpustilo intervencijsko skupino in sedaj za intervencije kličejo kar lovce oziroma upravljavce lovišč! Državni uradniki na intervencijo napotujejo lovce, ki niso zavarovani oziroma bodo lovci za posledice svojih dejanj na intervenciji odgovarjali z lastnim premoženjem. Tudi druge težave poznate in jih ne bom ponovno našteval; čas bi bil, da minister stanje uredi, preden bo kdo poškodovan!

Zanimivo pa je bilo poslušati o načrtovanih spremembah pri upravljanju z invazivnimi vrstami. Tudi pri tem smo zavezani usmeritvam Evropske unije, prav tako je potrebno poročanje o ukrepih in, kot kaže, bomo morali več narediti tudi pri upravljanju z invazivnimi vrstami.

Na kmetijskem ministrstvu sem se udeležil predstavitev osnutkov sprememb Zakona o divjadi in lovstvu. O predstavitvi je težko napisati kaj več, saj pristojni spremembe še oblikujejo. Urejajo tudi dve najpomembnejši težavi za lovce – lastništvo divjadi in vračanje zemlje, ki jo je odzvel Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Kakšne bodo dokončne rešitve, bo verjetno znano ob izidu marčevske revije Lovec. Postopek spremembe lovske zakonodaje bo potekal po rednem postopku, vseeno pa pričakujem, da bo sprejet vsaj do začetka parlamentarnih počitnic, ki se začnejo 15. julija. Sklad namreč še vedno skupaj z državnim pravobranilstvom vodi postopke, s katerimi odvzema kmetijska zemljišča lovskim družinam, ki imajo pogodbe, da so plačale zemljišče in ga celo uspele vpisati v zemljiško knjigo.

V februarju smo na LZS podarili oziroma izročili medvedji kožuh Centru šolskih in občolskih dejavnosti. Če bi kdorkoli želel podariti preparat stoječega medveda, naj mi to, prosim, sporoči. Otroci so v preteklosti v enoti v Kočevju imeli preparat, a se je žal obrabil, si ga pa želijo imeti tudi v prihodnje.

Sicer pa se nezadržno približuje sejem v Celju in začele so se tudi priprave za sejem naslednje leto v Gornji Radgoni. Veliko razstavljalcev se je prijavilo za Celjski sejem in dela je precej, saj bodo tam prvič organizirali lovski sejem in ni vse utečeno. Sejem bo od 17. do 19. marca in zagotovili smo mednarodno udeležbo; potrdil jo je tudi Torbjörn Larsson, predsednik FACE. Na našem razstavnem prostoru bo pestro in že sedaj vabljeni, da si ga ogledate in se preizkusite tudi na simulatorju streljanja.

Foto: Gregor Bolčina

MEDVEDI IMAJO TEŽAVE Z ZIMSKIM SPANJEM

DELO, 12. 1. 2023 (Saša Bojce) – Dvanajst štorkelj ni odletelo na prezimovanje v južne kraje, ampak so ostale v Sloveniji. Topla zima s pomladnimi temperaturami tudi medvedov ne uspava pretirano. Toda dr. Ivan Kos z ljubljanske biotehniške fakultete poudarja, da je vplive podnebnih sprememb težko poenostavljati. Sam se izogiba naštevanju in opisovanju primerov, saj so pogosto zavajajoči. Dr. Boris Kryštufek, biolog iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije, je pri tem manj zadržan, a prav tako pripominja, da vselej hočemo odgovore, narave pa dejansko ne spremljamo sistematično in ne dovolj dolgo. Organizmom, tisočletja vajenim na bolj mrzlo vreme, otopljene razmere bolj škodijo, meni Kos. »Za številne vrste deževnikov je bolj katastrofično, če je pozimi 10 stopinj Celzija nad lediščem kot 20 pod ničlo. Toda pri štorkljah, ki so to zimo ostale v Sloveniji, domnevno zaradi pomanjkanja snega in obilo hrane, se velja vprašati, zakaj jih je potem večina vendarle odletela proti jugu. Tudi pri medvedih, ki naj bi bili zaradi milejših zim ob zimski spanec, se je treba zavedati, da je to vrsta,

ki se razširja od Sredozemlja do subpolarnega pasu in variiranje temperature za dve stopinji Celzija nanjo znatneje ne vpliva,« je povzel sogovornik ter dodal: *»Če je zima milejša in imajo hrane obilo, bodo najbrž aktivnejši. V običajni zimi s snegom bodo morda dremali kakšne štiri mesece, če bo milejša, bodo v dremežu izmenjaje. Kaj zanje pomeni, če bodo malce spali, malce hodili naokrog, pa tako ali tako ne vemo. Aktivnosti (tudi v zimskem obdobju) med posameznimi živalmi zelo variirajo, a niha nje zimske temperature ne vpliva na preživetje.«*

V TNP VOLKOVI POVZROČAJO VSE VEČJO ŠKODO

STA, 12. 1. 2023 – Svet javnega zavoda Triglavski narodni park (TNP) je obravnaval aktualno problematiko velikih zveri na območju parka. Na seji so sodelovali predstavniki pristojnih ministrstev, zavodov in institucij, od katerih si v TNP želijo sodelovanja za omilitev težav, saj se število škodnih primerov zaradi volkov strmo povečuje. Tomaž Skrbinšek z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani je pojasnil, da podobno kot drugod v Evropi tudi v slovenskem alpskem prostoru beležimo rast in prostorsko širitev

populacij medveda in volka, ki se vračata na območja, ki sta jih zgodovinsko poseljevala. Proces je hiter zlasti pri volku. V zadnjih letih na območju Julijskih Alp beležijo že tri reproduktivne trope in pričakujejo, da se bo v prihodnje njihova številčnost še večala. V Alpah je tako treba volka začeti razumeti kot stalnega prebivalca in ne le kot občasnega gosta ter se začeti intenzivno soočati z izzivi, ki jih njegova prisotnost prinaša za ljudi, ki tam živijo, je izpostavil Skrbinšek.

DIVJI PRAŠIČI NA VRTOVH RIJEJO PO SOLATI IN ODNAŠAJO ČEVLJE

PRIMORSKE NOVICE, 12. 1. 2023, IN VESTNIK, 16. 1. 2023 (Danijel Cek) – »Poglejte, tukaj imajo vsako noč ‚malo šolo‘. Po navadi pridejo ob dveh in rijejo do štirih, petih zjutraj,« je o nočnih obiskih divjih prašičev pod visokim betonskim zidom le nekaj metrov od svoje hiše pripovedoval Marjan Cah iz Črnega Kala. Poklical nas je, ker je dejal, da je zaradi prašičev stanje v Črnem Kalu postalo že neznosno. Po njegovih besedah so domačini opustili skoraj 90 odstotkov obdelovalnih površin (njiv, vinogradov, sadovnjakov)

okolih vasi, saj se ne izplača gojiti ničesar več. »V eni noči požrejo tudi do 200 kilogramov grozdja. Stopajo na žice, se dvignejo tudi več kot meter visoko in lomijo trte. Krompirja, fižola, še solate skoraj nimamo več. Jaz bom letos opustil vinograd pri kamnolomu, ker ni več rešitve, ostalo bom poskušal še nekoliko braniti ...« je pripovedoval Cah. Pred nekaj meseci so mu začeli divji prašiči ponoči prihajati celo na dvorišče. Ob hiši jim zdaj nastavlja vedra, v njih pa radijske sprejemnike in reflektorje. »Vsak večer jim postavim vsaj štiri radie. Nastavim jim frekvence Radia Ognjišče, ker ima najmočnejše oddajnike, in Radia Koper. Nekaj dni jih zvoki odženejo, nato pa se navadijo tudi na to,« je povedal Cah.

DRŽAVNI SEKRETAR KRAJČIČ NA PRIMORSKEM O PROBLEMATIKI DIVJADI

STA, 21. 1. 2023 – Državni sekretar na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Darij Krajčič je obiskal Primorsko, kjer so populacije nekaterih vrst divjadi, zlasti divjega prašiča in jelenjadi, zelo velike. Pogovarjal se je o težavah, s

katerimi se srečujejo tamkajšnji lovci in kmetje. Krajčič, ki sta ga spremljala generalni direktor direktorata za gozdarstvo in lovstvo ter vodja sektorja za lovstvo na ministrstvu, se je najprej srečal z županom Sežane Andrejem Silo. Pogovarjala sta se o organizaciji sestanka z italijansko stranjo glede morebitnih skupnih ukrepov upravljanja z divjim prašičem na obeh straneh meje. Na tamkajšnjem območju so populacije divjega prašiča celo največje na ravni celotne države. Govorila sta tudi o sodelovanju na področju preventivnega varstva pred požari, so sporočili z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Krajčič je nato v Srgaših obiskal naravovarstvenoizobraževalni center Območne lovske zveze Koper. S predsednikom območne zveze Fabiom Steffetom se je pogovarjal o aktualnih težavah, s katerimi se srečujejo domači lovci in kmetje na tamkajšnjem območju ter o morebitnih načinih reševanja.

PO DVEH LETIH SPET LOVSKA RAZSTAVA

SLOVENSKE NOVICE, 23. 1. 2023 (M. T.) – Po dveh letih premora je svet lenarškega Lovskogojitvenega bazena (LGB) v lovskem domu Lovske družine (LD) Lenart vnovič or-

ganiziral razstavo lovskih trofej iz minulega letu. Na ogled so bila rogovja uplenjenih srnjakov v LD Benedikt, LD Dobrava v Slovenskih goricah, LD Sveti Jurij, LD Sveta Ana, LD Lenart in LD Voličina. Organizator razstave je bila LD Lenart, ki se je potrudila in v prijetnem okolju prostornega lovskega doma poskrbela za celovito predstavitev lovskih trofej. Med njimi je bilo tudi nekaj deformiranih primerkov rogovja, kar je bilo še posebno zanimivo za nelovce, ki so si v precejšnjem številu tudi ogledali razstavo. Prišlo je celo veliko mladih, kar je za lovstvo obetajoče, saj je novih članov vse manj in tudi s takšnimi projekti lovci poskušajo promovirati lovske organizacije. Poleg rogovij srnjakov so bili na razstavi tudi čekani treh divjih prašičev, ki so jih lani uplenili v LD Benedikt, in čekani divjega prašiča, uplenjenega v LD Sveti Jurij v Slovenskih goricah.

(NE)IZUMRLE OBRTI: BOLJE PREPARIRAN MERJASEC NA STENI KOT ŽIV NA NJIVI

VEČER V SOBOTO, 28. 1. 2023 (Klara Širovnik) – Ob prihodu v delavnico Ignaca Lovrenčiča, ki kot preparator ži-

vali deluje v Hočah, nas veselo ovoha resasta jazbečarka Vejica, nalaja pa Biba. Tretje jazbečarke, najstarejše, ta dan ni na spregled. Psice so tudi Lovrenčičeve sodelavke, saj ga kot lovca spremljajo na terenu. »Vsekakor pa so v prvi vrsti družinske članice,« pove njegova žena Zdenka. V delavnici, kjer živali preparira z ženinom pomočjo, so poleg izdelkov – prepariranih veveric, dveh lisic in jelenove lobanje – skrbno zložena vsa orodja in pripomočki, ki jih mojster te obrti potrebuje pri zahtevnem procesu prepariranja živali. »Razstavni prostor« raznovrstnih izdelkov se v bistvu razteza čez celotno bivališče in priča o bogati preteklosti hoškega para. Ignac Lovrenčič je odraščal pri babici v Prlekiji. Njegovi strici so bili lovci. Od otroških let je minilo že precej časa, spominja pa se, da je bilo tedaj živali – sploh v primerjavi z zdajšnjim časom – veliko več. »Preparirati sem začel v osnovni šoli, a tisto je tako ali tako popolnoma razpadlo,« je o svojih začetkih povedal Ignac Lovrenčič.

RISJI PODMLADEK NA POKLJUKI

GORENJSKI GLAS, 9. 1. 2023 (Marjana Ahačič) – Risi, v Slovenijo naseljeni v okviru projekta Life Lynx, so –

kot kaže –, uspešno poskrbeli za podmladek. Za božič se je namreč v posebej za ta nam postavljeno past na Pokljuki ujela mlada risinja. Veterinar jo je uspaval, jo izmeril, pregledal in opremil s telemetrično ovratnico, nato pa so jo takoj izpustili v naravo. Po pregledu je veterinar potrdil, da se je v past ujela samica, ki je tehtala 12 kilogramov (odrasle samice tehtajo okoli 18, samci pa 21 kilogramov), kar je, kot menijo strokovnjaki, v tem času običajna teža mladičev in dober obet, da se vključijo v populacijo. Ocenil je, da je mlada risinja sicer v odličnem zdravstvenem stanju. Kot je povedal koordinatorski projekt Rok Černe z Zavoda za gozdove Slovenije, so glede na to, da se mladiči po navadi kotijo v začetku maja, ocenili, da je stara približno sedem mesecev. Ujeti risinji so vzeli tudi nekaj vzorcev za genetsko analizo, da bodo odkrili njen izvor. Zelo verjetno je, da sta njena starša dva od risov, ki so jih pred tremi leti preselili na Gorenjsko. Za zabojno past, v katero se je ujela, je skrbel lovec, član Lovske družine Bled, ki je risinjo, morda tudi zato, ker se je z njo srečal v času božiča, poimenoval Meri. Angleška izgovarjava imena namreč pomeni tudi »merry« oziroma v slovenskem prevodu »vesel«.

Pripravil: dr. Marjan Toš

Foto: Oton Naglost

SPREMLJANJE ZDRAVSTVENEGA STANJA DIVJADI V SLOVENIJI V LETU 2022

Na **Veterinarski fakulteti** v Ljubljani s pomočjo **Lovske zveze Slovenije (LZS)** že vrsto let spremljamo zdravstveno stanje prostoživečih živali v slovenskem prostoru. Pri ugotavljanju povzročiteljev bolezni ima prek državnega spremljanja (monitoringa) pomembno vlogo tudi **Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR)**.

Zakaj je pomembno spremljanje zdravstvenega stanja divjadi?

Pri prostoživečih živalih se, podobno kot pri domačih živalih ali ljudeh, bolezni pojavljajo v številnih oblikah. Lahko prizadenejo različne vrste ali celo populacije. Prostoživeče živali so lahko rezervoar zelo nalezljivih, potencialno kužnih bolezni za domače živali in človeka. Zato sta spremljanje zdravstvenega stanja in nadzor nad izbruhi bolezni pri prostoživečih živalih pomembna glede dobrobiti teh vrst in glede preprečevanja možnosti prenosa bolezni na domače živali in človeka. Na nacionalni ravni z rednimi monitoringi (pasivnimi in aktivnimi) zagotavljamo status države proste nekaterih bolezni oziroma z njimi potrjujemo prisotnost pomembnih povzročiteljev bolezni v prostoživečih populacijah.

V Sloveniji pri spremljanju bolezni prostoživečih vrst namenjamo glavni po-

udarek natančnemu pregledovanju poginjenih ali odstreljenih obolelih živali (pasivni monitoring), medtem ko državni programi nadzora temeljijo predvsem na ugotavljanju prisotnosti protiteles proti specifičnim povzročiteljem (aktivni monitoring).

S prispevkom na kratko povzemamo rezultate preiskav, opravljenih pri prostoživečih živalih, na njihovih tkivih in organih v letu 2022.

Pregledi opravljeni v letu 2022

Vzroke pogina ali bolezni pri najdeni ali odstreljeni divjadi ugotavljamo na vzorcih, poslanih iz različnih lovskih družin ali lokalnih veterinarskih ambulant oziroma izpostav **Nacionalnega veterinarskega inštituta**, kamor jih prinesete lovci. Pri svojem delu uporabljamo akreditirane (usposobljenost za izvajanje specifičnih nalog) in validirane (preverjene) metode, s katerimi je mogoče z veliko zanesljivostjo ugotavljati vzroke pogina oziroma bole-

zenskih stanj živali. Za določitev diagnoze uporabljamo, odvisno od primera, eno ali več diagnostičnih metod, med katerimi so pogostejše patoanatomska sekcija, mikrobiološke, molekularne, parazitološke, patohistološke in rentgenske preiskave ter različne meritve.

Na Veterinarski fakulteti v Ljubljani smo v letu 2022 opravili 73 sekcij trupel in patoanatomskih pregledov organov prostoživečih živali, ki smo jih prejeli iz 43 različnih lovskih družin (**preglednica 1**). Pregledali smo devet različnih živalskih vrst (srnjad, gams, lisica, kuna belica, poljski zajec, navadni jelen, jazbec, vidra, medved) različnih starosti in spolov. V letu 2022 sta bili srnjad in lisica najpogosteje pregledani prostoživeči vrsti.

Med vzroki pogina ugotavljamo predvsem bolezni, ki jih povzročajo notranji zajedavci, virusi in gnojne bakterije. Ugotavljamo tudi različno intenzivno

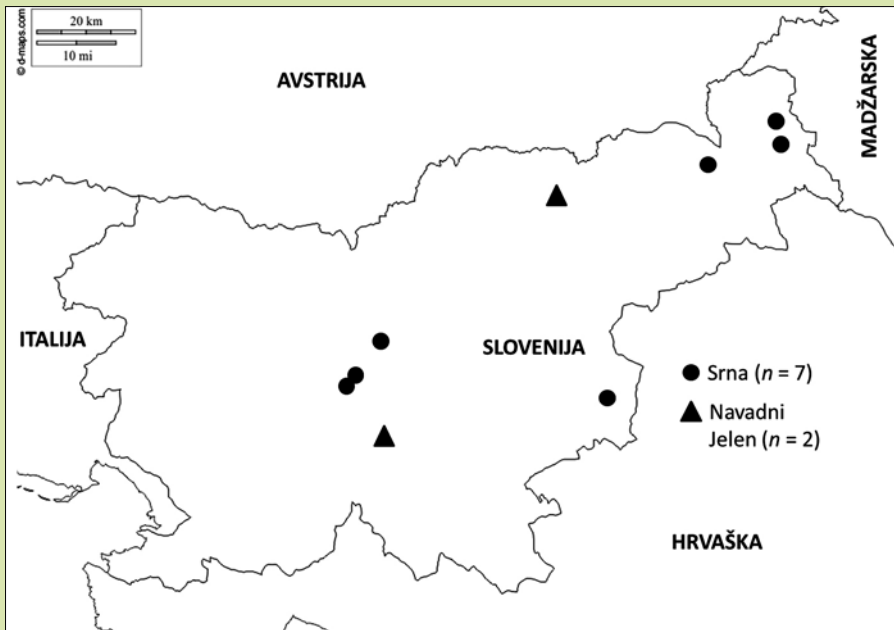
Prostoživeče živali so lahko rezervoar zelo nalezljivih, potencialno kužnih bolezni za domače živali in človeka. Zato sta spremljanje zdravstvenega stanja in nadzor nad izbruhi bolezni pri prostoživečih živalih pomembna glede dobrobiti teh vrst in glede preprečevanja možnosti prenosa bolezni na domače živali in človeka.

Preglednica 1: Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2022

Lovska družina	Žival	Vzorec	Diagnoza
Črna jama	gams	truplo	Kronična zajedavska pljučnica (rod <i>Protostrongylus</i>). Številne jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>) ter posamezni gozdni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in kožni zolji (rod <i>Hipoderma</i>). Prisotni cisticerki trakulje <i>Taenia hydatigena</i> .
Hoče	srna	truplo	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in črevesa (rodova <i>Haemonchus</i> in <i>Trichuris</i>). Prisotni cisticerki trakulje <i>Taenia hydatigena</i> .
Bohinjska Bistrica	lisica	truplo	Zelo razpadlo truplo. Vzroka pogina ni bilo mogoče ugotoviti. Virološke preiskave negativne.
Jelenk	lisica	truplo	Pasja kuga.
Smast	gams	koža	Garjavost (<i>Sarcoptes scabiei</i>).
Negova	lisica	truplo	Obsežne mehanske poškodbe (verjetno trk z vozilom) in okužba z bakterijo vrste <i>Streptococcus canis</i> .
Drežnica	gams	koža	Garjavost (<i>Sarcoptes scabiei</i>).
Šmarna gora	lisica	truplo	Obsežne mehanske poškodbe (verjetno trk z vozilom) Virološke preiskave negativne.
Toško Čelo	srna	truplo	Gnojno vnetje jeter. Blaga zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Toško Čelo	srna	truplo	Razpadlo truplo. Vzroka pogina ni bilo mogoče ugotoviti.
Murska Sobota	srna	truplo	Sepsa – <i>Trueperella pyogenes</i> .
Planina	jelen	mišica	Prisotnost zajedavcev filarij iz rodu <i>Onchocerca</i> .
Tomišelj	srna	truplo	Zaparazitiranost prebavil (rodova <i>Haemonchus</i> in <i>Trichuris</i>) in pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>). Številni dlakožeri (<i>Malophaga</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Sarkocistoza.
Toško Čelo	srna	truplo	Fibropapilomatoza. Blaga zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>) in pljuč (rodova <i>Dictyocaulus</i> in <i>Protostrongylus</i>). Prisotnost cisticerkov trakulje <i>Taenia krabbei</i> .
Vojkovo Podnanos	srna	truplo	Sepsa – <i>Trueperella pyogenes</i> .
Idrija	kuna belica	truplo	Pasja kuga.
Poljane	gams	truplo	Kronična zajedavska pljučnica (rod <i>Protostrongylus</i>).
Raša Štorje	srna	truplo	Mehanske poškodbe. Neznani vzrok sprememb na koži. Blaga zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>) in pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Bled	lisica	truplo	Pasja kuga.
Boris Kidrič	srna	truplo	Zajedavska pljučnica (rod <i>Protostrongylus</i>). Številni gozdni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in posamezne jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Blaga zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>).
Bohinjska Bistrica	jazbec	truplo	Pasja kuga.
Bohinjska Bistrica	jazbec	truplo	Pasja kuga.
Idrija	jazbec	truplo	Mehanske poškodbe (verjetno trk z vozilom). Virološke preiskave negativne.
Medvode	vidra	truplo	Razpadlo truplo. Vzroka pogina ni bilo mogoče ugotoviti (izključen strel in mehanske poškodbe).
Škofljica	srna	truplo	Mehanska poškodba na nogi. Stradanje. Blaga zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>). Posamezni nosni zolji iz rodu <i>Cephenemyia</i> .
Brezovica	srna	truplo	Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>). Blaga zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Brestanica	srna	truplo	Vnetje možganskih ovojnic. Posamezni nosni zolji iz rodu <i>Cephenemyia</i> . Posamezni kožni zolji iz rodu <i>Hipoderma</i> .
Kranjska Gora	jazbec	truplo	Vnetje in krvavitve možganskih ovojnic. Virološke preiskave negativne. Prirojena napaka na šapi.
Log pod Mangartom	gams	koža	Neg. na garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>). Številni dlakožeri (<i>Malophaga</i>).
Vojkovo Podnanos	jelen	truplo	Bakterijska okužba (številne vrste bakterij).
Brestanica	srna	truplo	Bronhialna pljučnica.
Škofljica	lisica	truplo	Pasja kuga.
Trstelj	poljski zajec	truplo	Kronično vnetje kože. Neg. na povzročitelje garij.
Čezsoča	gams	koža	Garjavost (<i>Sarcoptes scabiei</i>).

Ruše	gams	truplo	Sepsa – <i>Pasteurella multocida</i> . Viseča ikrica trakulje <i>Taenia hydatigena</i> .
Planina	srna	truplo	Obsežne mehanske poškodbe (verjetno trk z vozilom) in zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>).
Šentjur	srna	truplo	Absces – <i>Clostridium septicum</i> .
Pšata	srna	organi	Brez patoloških sprememb.
Žiri	srna	truplo	Obsežne mehanske poškodbe (verjetno trk z vozilom).
Žiri	lisica	truplo	Pasja kuga.
Žiri	lisica	truplo	Pasja kuga.
Žiri	lisica	truplo	Pasja kuga.
Velike Lašče	medved	truplo	Napredujoči procesi razpadanja. RTG negativen na prisotnost delcev gostote kovine.
Mala Nedelja	srna	truplo	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in črevesa (rod <i>Haemonchus</i>).
Vitanje	gams	truplo	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in črevesa (rod <i>Haemonchus</i>).
Ruše	srna	organi	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Jesenice	gams	truplo	Zajedavci vrste <i>Sarcocystis</i> sp.
Jelenk	jazbec	truplo	Obsežne mehanske poškodbe (verjetno trk z vozilom).
Hoče	srna	organi	Spremembe, značilne za prebavne motnje – zastrupitev s krmo. Blaga zaparazitiranost prebavil (rodova <i>Haemonchus</i> in <i>Trichuris</i>) in pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>). Cisticerki trakulje <i>Taenia hydatigena</i> .
Škofljica	srna	organi	Zaparazitiranost črevesa (rod <i>Haemonchus</i> in <i>Chabertia</i>).
Javornik Postojna	srna	organi	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Dobrova	srna	truplo	Brez patoloških sprememb.
Loški Potok	medved	truplo	Obsežne mehanske poškodbe (verjetno trk z vozilom).
Loče	vidra	truplo	Obsežne mehanske poškodbe (verjetno trk z vozilom).
Žiri	lisica	truplo	Pasja kuga.
Žiri	lisica	truplo	Pasja kuga.
Žiri	lisica	truplo	Brez patoloških sprememb.
Žiri	lisica	truplo	Razpadlo truplo. Vzroka pogina ni bilo mogoče ugotoviti. Virološka preiskava neg.
Žiri	lisica	truplo	Pasja kuga.
Porezen	gams	organi	Neg. na <i>Mycoplasma conjunctivae</i> .
Porezen	gams	truplo	Kronična intersticijska pljučnica.
Bled	kuna belica	truplo	Pasja kuga.
Škofljica	srna	organi	Spremembe, značilne za prebavne motnje – zastrupitev s krmo. Blaga zaparazitiranost prebavil (rodova <i>Haemonchus</i> in <i>Trichuris</i>) in pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>).
Selce	srna	truplo	Zaparazitiranost prebavil (rodova <i>Haemonchus</i> in <i>Trichuris</i>) in pljuč (rodova <i>Protostrongylus</i> in <i>Dictyocaulus</i>). Kronično vnetje poprsnice. Po koži številni gozdni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>).
Selce	srna	truplo	Spremembe, značilne za prebavne motnje – zastrupitev s krmo. Blaga zaparazitiranost prebavil (rod <i>Trichuris</i>) in pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Hoče	srna	truplo	Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Trichuris</i>). Zaradi poškodb (strel) ni bilo mogoče opraviti popolnega pregleda.
Videm ob Ščavnici	srna	truplo	Obsežne mehanske poškodbe (verjetno trk z vozilom). Blaga zaparazitiranost prebavil (rodova <i>Haemonchus</i> in <i>Trichuris</i>).
Tomišelj	srna	truplo	Večji absces in sepsa – številne vrste bakterij. Potrjena prisotnost dednega materiala virusa, ki povzroča fibropapilomatozo.
Dobrova	vidra	truplo	Obsežne mehanske poškodbe (verjetno trk z vozilom). Pljučnica in degeneracija jeter.
Jelenk	kuna	truplo	Razpadlo truplo. Vzroka obolenja ni bilo mogoče ugotoviti. Virološke preiskave neg.
Solčava	gams	organi	Sum na kontagiozni ektim – preiskava v teku.
Dobna	lisica	truplo	Obsežne mehanske poškodbe noge in sepsa – <i>Brevibacterium luteolum</i> in <i>Staphylococcus haemolyticus</i> .
Škofljica	srna	truplo	Gnojna pljučnica.

Pripravil: Gorazd Vengušt

Slika 1: Primeri papilomatoze (potrjena prisotnost dednega materiala papilomavirusov) pri srni in navadnem jelenu med letoma 2014 in 2022

Foto: Gorazd Vengušt

Slika 2: Kontagiozni kužni ektim (črne puščice) na koži glave pri gamsu

okužbo z zunanjimi zajedavci, na primer s klopi, jelenjo ušjo, nosnimi in kožnimi zolji in dlakožeri. Pri gamsih še vedno pogosto potrdimo prisotnost garij. Pri lisicah, kuni belici in jazbecu smo potrdili prisotnost dednega materiala virusa pasje kuge. Pri srnah smo ugotovili še prisotnost gnojnih bakterij vrste *Trueperella pyogenes*. Lovske družine, iz katerih smo prejeli material, vrsta živali ali vzorca, opravljene preiskave ter rezultati so navedeni v preglednici.

Virusna obolenja

Fibromi in fibropapilomi so benigni (največkrat ne pomenijo večje nevarnosti za zdravje) tumorji kože, ki jih povzročajo virusi iz družine *Papillomaviridae*. V Sloveniji se pojavljajo redko in so trenutno prisotni v osrednjem in vzhod-

nem delu Slovenije (slika 1), kjer smo jih zabeležili že v letih 2014–2016, 2019 in 2022. Za bolezen sta dovzetni vrsti predvsem srna in nekoliko manj navadni jelen. Pri srnjadi bolezen večinoma prizadene odrasle živali, pri jelenjadi pa obratno, mlade živali. Za bolezen so značilne karfijolaste in gobaste spremembe na koži, ki so nepravilno razporejene po vsem telesu, nekoliko pogosteje se

Foto: Gorazd Vengušt

Slika 3: Garjavnost – obsežne spremembe na volkovi koži, ki so posledica okužbe z garjavci vrste *Sarcoptes scabiei*.

pojavljajo okoli oči, na vratu, obraznem delu in prednjih nogah, izjemoma tudi na notranjih organih. Spremembe so velike od nekaj centimetrov do velikosti moške pesti. Obbolele živali praviloma ne kažejo drugih znakov bolezni. Nekaj tednov ali mesecev po okužbi v 75 do 85 % žival

ozdravi, žival pa je imuna pred ponovnimi okužbami.

Pred nekaj leti smo se z virusom pasje kuge pri zvereh srečevali le izjemoma. V zadnjem letu pa smo dedni material tega virusa izolirali kar pri devetih lisicah in dveh jazbecih ter dveh kunah belicah. V letu 2022 večina primerov izhaja iz zahodne Slovenije. Lovci poročate, da ste pri nekaterih živalih pred smrtjo opazili značilne klinične znake bolezni (živčni znaki) in ste se zato odločili za odstrel živali. Pasja kuga je zelo nalezljiva sistemska virusna bolezen številnih domačih in prostoživečih vrst zveri, ki jo povzroča virus pasje kuge. Virus prizadene živali vseh starosti. Rezervoarji virusa in vzrok za okužbo prostoživečih zveri so psi. Smrtnost in obolevnost sta odvisni od prizadete vrste in starosti živali. Po navadi je večja smrtnost pri mladih živalih; lahko se kaže kot sistemska bolezen, bolezen centralnega živčnega sistema, bolezen dihal, čezmerno poroženevanje kože ali pa je kombinacija več naštetih oblik bolezni. Smrtnost je praviloma zelo velika. Ker so trupla poginjenih živali po navadi majhna (kune, lisice, jazbeci), jih v naravi težje zaznamo. Prav zato je pošiljanje trupel, vseh najdenih poginjenih zveri, v preiskavo še toliko pomembnejše za spremljanje pojavnosti različnih povzročiteljev bolezni. Ob izdaji izvidov v lovski družini, kjer potrdimo prisotnost pasje kuge pri zvereh, lovce posebej opozorimo, naj izkoristijo

Na Veterinarski fakulteti v Ljubljani smo v letu 2022 opravili 73 sekcij trupel in patoanatomskih pregledov organov prostoživečih živali, ki smo jih prejeli iz 43 različnih lovskih družin.

možnost preventivnega cepljenja lovskih psov, saj je bolezen praviloma smrtna oziroma pusti zelo težke posledice pri necepljenih psih.

Pri gamsu smo ponovno potrdili kužni ektim (slika 2). Pri nas se bolezen po navadi pojavlja na nekaj let. V zadnjem

Foto: Diana Žele Vengušt

Slika 4: Cisticerki (larvalna stopnja trakulje *Taenia krabbei*) (bela puščica) v srnini mišičnini

Foto: Gorazd Vengušt

Slika 5: Številne sarkociste v srnini mišičnini

desetletju smo jo pri gamsu potrdili v letih 2011, 2013, 2017, 2019, 2021 in 2022. Kužni ektim je zelo nalezljiva bolezen kože, ki lahko prizadene domače in tudi prostoživeče prežvekovalce. Bolezen povzroča virus *Orf*. Poškodbe, ki jih povzroča na ustni sluznici, ustnicah in v njihovi okolici, so zelo boleče. Zaradi njih se pri gamsu pojavita neješčnost in stradanje. Če so poškodbe na vimenu, samice zapustijo mladiče, medtem ko poškodbe na nogah povzročijo začasno šepavost. Prenos virusa je lahko neposreden, s stikom z okuženo živaljo, ali posreden, ob stiku živali z virusom, ki je v okolju (na primer na solnicah). Največkrat je pri prostoživečih živalih težko določiti vir okužbe. Mogoč je prenos z ovc in koz na skupnih pašnikih, kjer se zadržujejo tudi prostoživeče živali. Bolezen lahko poteka brez vidnih kliničnih znakov, vendar ob slabših prehranskih razmerah ali pri zmanjšani odpornosti lahko preide v klinično obliko (opazimo znake bolezni), ki jo izzove stres (na primer pomanjkanje hrane, slabe vremenske razmere). Po

Pregledali smo devet različnih živalskih vrst (srnjad, gams, lisica, kuna belica, poljski zajec, navadni jelen, jazbec, vidra, medved) različnih starosti in spolov. V letu 2022 sta bili srnjad in lisica najpogosteje pregledani prostoživeči vrsti.

navadi je bolezen ozdravljiva. Z virusom *Orf* se lahko okužijo tudi ljudje, predvsem takrat, ko je imunski sistem oslabiljen.

Zajedavske bolezni

V letu 2022 smo pri srnjadi in gamsih ugotavljali povečano prisotnost notranjih zajedavcev, zlasti pljučnih črvov. Pri nekaterih živalih so bile okužbe tako močne, da so vodile v zajedavske pljučnice. Med pljučnimi zajedavci smo najpogosteje izolirali malega pljučnega črva iz družine Protostrongylidae. Živali se z njimi okužijo na paši, kjer pridejo v stik z vmesnim

zajedavci intenzivno sesajo kri, pri živalih nastaneta slabokrvnost in pomanjkanje krvnih beljakovin. Hkrati pa zajedavci s svojim delovanjem dražijo sluznico in povzročijo hudo vnetje sluznice sirišnika in črevesja ter občasno močno drisko. Pri neprekinjeni okužbi s številnimi ličinkami v kratkem časovnem obdobju lahko žival pogine že v enem tednu, saj lahko zgubi od 200 do 600 ml krvi na dan zaradi sesanja in krvavitev iz poškodb na sluznici.

Pri gamsih, kozorogih in lisicah redno ugotavljamo prisotnost garjavcev. Garjavost je nalezljiva kožna bolezen sesalcev, ki jo povzročajo zajedavski

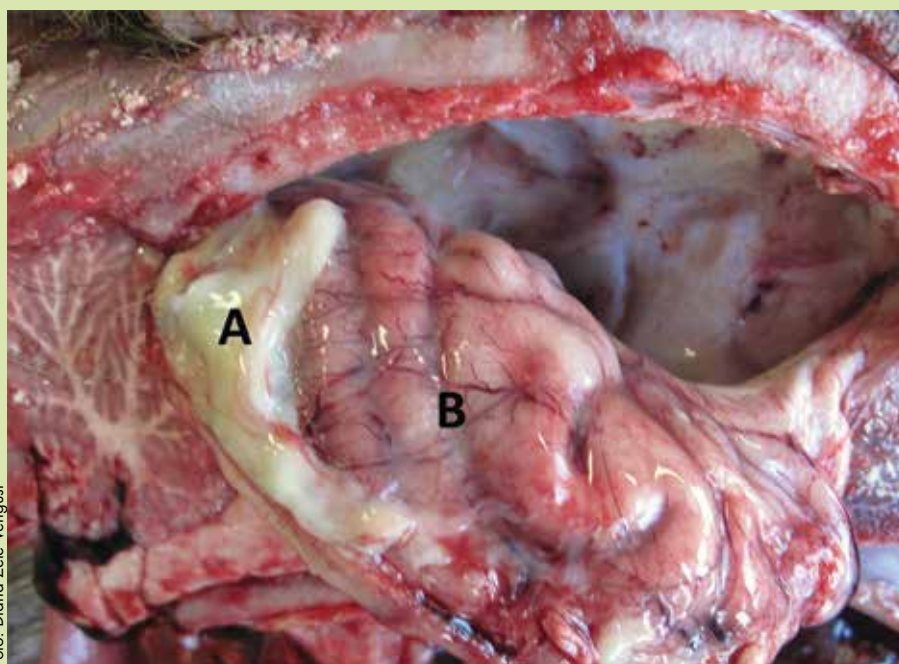

Foto: Diana Žele Vengušt

Slika 6: Gnojno vnetje v možganskem tkivu srne, ki je nastalo zaradi okužbe z bakterijo vrste *Trueperella pyogenes*. (A) – gnoj na površini velikih možganov; (B) – veliki možgani.

gostiteljem, največkrat polžem. Obsežnost poškodb pljučnega tkiva je odvisna od mesta zajedanja v pljučih, števila zaužitih invazijskih ličink ter imunske sposobnosti živali. Okužba s temi zajedavci hkrati povzroči bronhitis in zaradi draženja pljučnega tkiva mehanske poškodbe. Bolezen se lahko nadaljuje v gnojno pljučnico, sepso in pogin. Živali z močno zajedavsko pljučnico so shujšane, težko dihajo, imajo visoko telesno temperaturo, spremeni se tudi njihovo obnašanje.

Lani smo se pogosto srečali z zajedavcem iz rodu *Haemonchus*. To so nitasti zajedavci, ki naseljuje sluznico sirišnika številnih vrst divjadi in domačih prežvekovalcev. Samica na dan izleže do 10.000 jajčec, ki se z blatom izločijo v okolje. Iz jajčec se v okolju, pod vplivom ugodne temperature, razvijejo ličinke, s katerimi se žival okuži s pašo na okuženem območju. Bolezen, ki jo povzroča, imenujemo hemonhoza, glede na spremembe na tkivih pa jo imenujemo tudi zajedavska malokrvnost srnjadi. Ker

srbcu. Pri nas se pri prostoživečih živalih srečujemo z vrsto *Sarcoptes scabiei* (slika 3). Najznačilnejše bolezensko znamenje garjavosti je huda srbečica, ki se pojavi kot odgovor na prisotnost zajedavca in njegovih iztrebkov v kožnih jamicah, ki jih vrta samica garjavca. Največkrat se srbečica pojavi dva do tri tedne po začetni okužbi. S praskanjem žival sama prenaša povzročitelja na druga neokužena mesta po telesu, na koži pa nastanejo poškodbe, na katere se dodatno naselijo še bakterije. Prizadete živali so zelo izčrpane in se težko premikajo, ne jedo, pogosto imajo okvarjen sluh ali so slepe. Garjave živali poginjajo v hudih mukah. Zlasti hude

Med vzroki pogina ugotavljamo predvsem bolezni, ki jih povzročajo notranji zajedavci, virusi in gnojne bakterije. Ugotavljamo tudi različno intenzivno okužbo z zunanjimi zajedavci, na primer s klopi, jelenjo ušjo, nosnimi in kožnimi volji in dlakožeri.

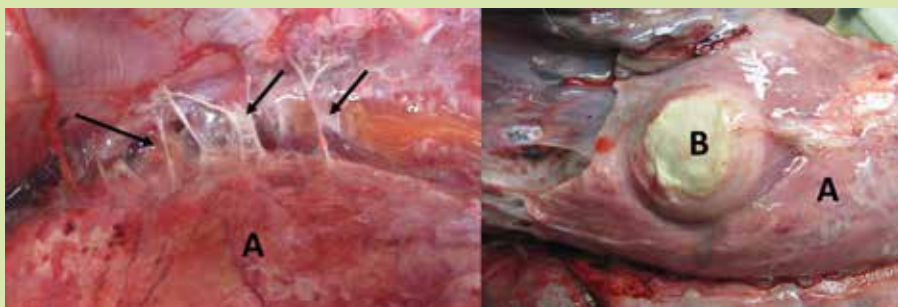

Foto: Diana Žele Vengušt

Slika 7: Gnojno vnetje v srtnem pljučnem tkivu s prirastlinami (puščice) prizadetih pljuč na porebrnico, ki je nastalo zaradi okužbe z bakterijo vrste *Listeria monocytogenes*. (A) – prizadeta pljuča; (B) – absces.

oblike garjivosti ugotavljamo pri živalih ob koncu zime.

Pri gamsu in srni smo potrdili prisotnost cisticerkov (ciste, napolnjene s tekočino v trebušni votlini) – razvojne oblike pasje trakulje (*Taenia hydatigena*), ki je razširjena po vsem svetu in naseljuje tanko črevo psov, volkov, lisic, šakalov in drugih prostoživečih mesojedov. Divji in domači prežvekovalci so vmesni gostitelji, okuži se lahko tudi divji prašič. Cisticerki, ki se pri prežvekovalcih največkrat pojavijo na peči oziroma mezenteriju, vsebujejo glavico trakulje. Število cisticerkov je različno – od enega do več deset. Po navadi ne vplivajo na zdravstveno stanje živali. Mesojedi se okužijo, ko požrejo cisticerke.

V srčni in skeletni mišičnini srne, redkeje navadnega jelena, ugotavljamo vmesno stopnjo trakulje *Taenia krabbei*, ki je mehurnjak (ikrica), velik kot droben grah (slika 4). Bolezen imenujemo ikričavost. Odrasli osebki te vrste trakulje zajedajo volka, šakala, lisico in domačega psa. Trakulja zajeda v gostiteljevem tankem črevesu. Jajčeca se izločajo z gostitelje-

vimi iztrebki v naravo. Zajedavec za svoj razvoj potrebuje vmesnega gostitelja, to je prostoživeče prežvekovalce. Ko vmesni gostitelj zaužije jajčece, se iz njega razvije ličinka, ki potuje v mišičnino, kjer oblikuje okrogel do ovalen mehurnjak ali ikrico (cisticerk) rumeno bele barve, veliko 2 do 4 mm. Mehurnjak ima tanko, skoraj prozorno steno in je napoljen s prozorno tekočino, v kateri je glavica trakulje. Ko končni gostitelj zaužije vmesnega gostitelja, se v tankem črevesju razvije odrasla trakulja.

Pri številnih pregledanih prostoživečih parkljarjih v mišičnini ugotavljamo tudi ciste iz rodu *Sarcocystis* (slika 5). Sarkocistozo povzročajo različne vrstno specifične vrste *Sarcocystis* sp., ki spadajo med protozoje (praživali); sodijo med znatrajcelične tkivne zajedavce. Sarkocistozas se pojavlja v skeletni mišičnini pri številnih prostoživečih in domačih vrstah parkljarjev, ki zajedavcu služijo kot vmesni gostitelj. Končni gostitelji so številne vrste zveri. Gostitelj izloča kužno sporocisto z iztrebkom. Vmesni gostitelj se okuži, ko zaužije hrano ali vodo z okuženimi iztrebki. Zajedavec se v prvi fazi po okužbi zadržuje in razvija v krvnem obtoku, nato pa potuje v mišičnino, kjer se razvijejo sarkociste, ki čakajo na končnega gostitelja.

Bakterijska obolenja

V zadnjem obdobju pri prostoživečih prežvekovalcih pogosteje ugotavljamo gnojne bakterije. Vrsto *Trueperella pyogenes* (slika 6) najpogosteje potrdimo v pljučnem in v možganskem tkivu, njeno prisotnost smo potrdili tudi v maternici. Posledica okužbe s to bakterijo je nastanek abscesov v pljučih in gnojnih naslag na možganskih ovojnicah. *T. pyogenes* se najpogosteje zadržuje v zemlji in na sluznicah zdravih živali. Živali prizadene predvsem v obdobjih z daljšim vlažnim in mrzlim vremenom, ko je odpornost nekoliko zmanjšana. Pogosto se z omenjenim povzročiteljem pri srnjadi srečujemo v spomladanskem obdobju, ko so živali še dodatno obremenjene z zajedavci oziroma samice z brejestjo.

V Sloveniji vsako leto potrdimo nekaj primerov listerioze, predvsem pri srnjadi, pri kateri je okužba verjetno povezana z zauživanjem pokvarjene krme. *Listeria monocytogenes* se lahko prenaša z živali na človeka, zato spada med zoonoze. Prenos je v glavnem mogoč na ljudi s predhodno oslABLJENIM imunskim sistemom. Pri prostoživečih živalih bakterija najpogosteje vstopi v organizem skozi usta, kar se pogosto odraža z vnetjem možganov, pri septikemiji (vdor bakterij v kri) pa prizadene tudi pljuča (slika 7) in druge organe.

Pri gamsu smo ugotovili septikemijo, ki je bila posledica okužbe z bakterijo vrste *Pasteurella multocida*. Bolezen, ki jo povzroča, se imenuje pastereloza in izbruhne, ko je gostiteljeva odpornost šibka zaradi delovanja različnih stresorjev ali kadar se organizem bojuje s sočasnimi okužbami. Pri prostoživečih živalih so klinični znaki odvisni od vrste, oblike in trajanja bolezni. Po okužbi se bolezen kaže v treh glavnih oblikah: boleznih dihal (pljučna oblika), septikemični obliki in z abscesi.

Kako ravnati, ko v lovišču najdete bolno/poginjeno žival?

Za lovske družine je zelo priporočljivo sledenje vzrokom poginov oziroma odstrel živali, ki se obnašajo nenavadno ali kažejo bolezenske znake. Trupla takih živali pošljite na pregled na **Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele Veterinarske fakultete v Ljubljani**. Vse preiskave divjadi, ki jih opravljamo na inštitutu, so za lovske družine brezplačne, zato vas pozivamo, da to možnost izkoristite. Po opravljenih preiskavah na naslov lovske družine prejmete poročilo.

dr. Gorazd Vengušt in dr. Diana Žele Vengušt,
Univerza v Ljubljani,
Veterinarska fakulteta,

Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele

Viri so na voljo pri avtorjih.

Zahvala

Zahvaljujemo se Lovski zvezi Slovenije in Upravi Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, ki ves čas sodelujeta z Veterinarsko fakulteto v Ljubljani in omogočata neprekinjeno spremljanje zdravstvenega stanja pri prostoživečih živalih. Posebno se zahvaljujemo vsem lovskim družinam in posameznikom, ki v preiskave pošiljajo trupla živali in nam tako omogočajo redno spremljanje ter stalen pregled stanja na področju zdravja prostoživečih živali v Sloveniji.

Zaradi zmanjševanja možnosti prenosa bolezni prostoživečih živali na ljudi in večjega nabora preiskav svetujemo, da trupel ne odpirate in jih v pregled pošljete (Veterinarska higienska služba (VHS) ali osebno) v najkrajšem mogočem času po najdbi/odstrelu. Če svežega trupla ni mogoče dostaviti v krajšem časovnem obdobju (dva do tri dni), vas prosimo, da truplo zamrznete.

Truplo naj spremlja dopis, ki vsebuje:

1. ime lovske družine,
2. telefonsko številko za stik,
3. pripis: sekcija za dr. Vengušt.

Pošiljko pošljite na naslov: Veterinarska fakulteta, Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele, Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana.

Za vprašanja s področja zdravja divjadi smo vam na inštitutu na voljo na telefonskih številkah (01) 47-79-196 in (01) 47-79-847 vsak delavnik.

ALPSKI IN NAVADNI NAGNOJ

Zlato gozdno okrasje

V maju in juniju slovenske gozdove tu in tam pozlatijo cvetoči nagnoji. Alpski nagnoj (*Laburnum alpinum* (Mill.) Bercht) in navadni (*Laburnum anagyroides* Medik) z v nebo vpijočimi živo rumenimi cvetovi obiskovalcem gozda postrežeta s pravo cvetno predstavo. Obe drevesni vrsti sta sicer v gozdovih redki in njuno cvetenje lahko preprosteje opazujemo v urejenih okrasnih vrtovih. Ljudje nagnoje zaradi njihove izjemne lepote v času cvetenja gojijo že stoletja. Poleg kraljevske lepote pa v sebi skrivajo nekaj zelo strupenega. Že žagovina in prah v zraku, ki nastaneta pri žaganju, lahko pri nič hudega slutečih gozdarjih in drvarjih povzročita resne zastrupitve in celo smrt. Spoznajmo skrivnostno, mistično drevesno vrsto, ki ima v naših gozdovih domovinsko pravico že od nekdaj, pa vendar jo izjemno slabo poznamo.

Zlato se redko najde

Mnogi nagnoje poznajo pod ljudskim imenom zlati dež. V maju in juniju, ko cvetijo in se na drevesih postopoma odpirajo posamezni

cvetki, so resnično videti kot kaskade zlatega dežja. Posamezni cvetovi se držijo tesno skupaj na skoraj 40 cm dolgih socvetjih in videti so enkratni. Pri poimevanju teh čudovitih dreves pa moramo biti malo manj površni, saj so okrasni

nagnoji v resnici druga vrsta kot tisti, ki samoniklo rastejo v naših gozdovih in se, prepuščeni divjim zakonom narave, trudijo

Foto: Mateja Kišek Vovk

Trojnati listi nagnojev

Foto: Mateja Kišek Vovk

Spomladi nagnoji s svojim bujnim cvetjem pozlatijo gozdove in gozdne robove.

najti svoj prostor pod soncem. Zlati dež je namreč ljudsko ime za križanec med navadnim in alpskim nagnojem, ki mu je bilo nadeto učeno ime *watererjev nagnoj* (*Laburnum* × *watereri* (Krichn.) Dipp.). Ena izmed sort tega križanca se imenuje *vossov nagnoj* in se baha s socvetji, ki v dolžino lahko dosežejo izjemnih 60 cm.

Sicer so nagnoji v naših gozdovih redki kot zlato in kar nekaj sreče je potrebno, da jih najdemo. Največja verjetnost, da bomo v naravnem okolju videli alpski nagnoj, je v alpskih in dinarskih gozdovih. Najraje čemi v senčnih bukovih in iglastih gozdovih, najdemo pa ga vse do zgornje gozdne meje. Ker je alpski nagnoj po svojem značaju povsem nezahtevna pionirska drevesna vrsta, se pogosto pojavi tudi na zaraščajočih se površinah ali na gozdnih jasadah. Navadni nagnoj je v naravnem okolju še precej redkejši od alpskega. Svoje korenine bo najraje pognal v svetlih listnatih gozdovih vse od nižin pa do gorskega pasu; prenese sicer nekoliko več suše kot alpski in se nekoliko raje sonči na toplejših in sončnih legah kot njegov alpski sorodnik.

In če nismo povsem prepričani, ali opazujemo alpskega ali navadnega? Resnici na ljubo bodo nepoznavalci zelo težko

Zelenkasta nagnojeva skorja je v mladosti gladka, s starostjo pa rahlo razpoka.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Nagnojeva semena se skrivajo v rjavih strokih, ki so združeni v nekakšne grozde. V stroku so semena, ki so pri alpskem nagnoju rjave barve, pri navadnem pa črne.

navadni pa črna semena in prav koristno je vedeti, da so drobna semena lahko tudi nevarna semena smrti.

Strupen za vse, le za koze ne

Semena nagnojev so zelo strupena. Klinična slika zastrupitve s strupom citizinom, ki je v semenih, je prav strašljiva. Zastrupljeni bruhaajo, pojavljajo se povišan krvni tlak, epileptični krči, nezavest, paraliza mišic in dihalna odpoved. Strupena pa niso le semena, temveč celotna rastlina! Že pri tako nedolžnem opraviilu, kot je razžaganje nagnojevega lesa, se lahko

Foto: Mateja Kišek Vovk

pravilno določili drevesno vrsto. Dovolj bo že, da bodo v spomladanskem soncu uživali ob pogledu na to rumeno cvetočo drevesno vrsto. Tisti bolj radovedni in natančni pa se kljub temu lahko lotijo določevanja nagnojev. Le na podlagi listov bo težko, saj imata obe vrsti trojne liste, ki so lahko dolgi do 8 cm. Alpski nagnoj ima lističe dlakave le v mladosti, navadni pa fine dlačice po spodnji listni ploskvi obdrži skozi celotno vegetacijsko sezono. Tudi skorja obeh vrst je zelenkasto rjava, v mladosti povsem gladka, s starostjo pa nekoliko razpoka. Najbolj opazni razliki sta v cvetovih in plodovih. Socvetja alpskega nagnoja so lahko dolga do 30 cm in prijetno dišijo, navadni pa ima manj bogata socvetja, ki sežejo le do 10 cm v dolžino in nas prav nič ne mamijo s svojimi dišavami. Proti jeseni z nagnojevih vej visijo plodovi, ki so videti kot nekakšni stroki z drobnimi semeni v notranjosti. Alpski nagnoj ima rjava,

Vir: <https://www.englishwoods.co.uk/blank-2/laburnum-woodturning-log-blanks>

Nagnojev les je izjemno cenjen; ima izrazito čokoladno obarvano jedrovino in rumeno beljavo. Zaradi posebnega, eksotičnega videza marsikoga spominja na tropsko ebenovino.

Vir: <https://www.thewoodhut.co.uk/handcrafted-wooden-rings/>

Lesen prstan iz nagojevega lesa

laburnum-and-holly-tree-wider-wood-ring

pri stiku s to rastlino, pa se nekatere divje živali prav nič ne bojijo nagoja. Zajci ga veselo glodajo, prav tako ga v gozdnem mladju brez slabe vesti objeda srnjad. Gosenice nekaterih večč se hranijo izključno na nagojevih listih, medtem pa se lahko pridne nabiralke čebele grdo zastрупijo na rumenih, v nebo vpijočih socvetjih.

Tudi večina domačih živali ni odporna proti nagojevemu strupu. Že pogovorno požrešne koze pa se ne zmenijo za njegovo strupenost in ga brez posledic obžirajo vse do najvišje višine, ki jo še dosežejo. Da pa ne bomo rekli, da od nagojev ni prav nobene koristi, naj dodam še dejstvo, da iz njihovih semen pridobivajo spojino, ki jo v farmaciji uporabljajo pri izdelkih za odvajanje od kajenja. Malo strupa je torej lahko tudi zdravilo.

pojavi zastoj srca. Največkrat pa nastane zastrupitev pri majhnih otrocih, ki v svoja usteca stlačijo vse, kar je treba, in še raje tisto, česar ni treba. Z angleškega otočja prihajajo podatki, da se v njihovih bolnišnicah vsako leto zaradi zastrupitve z nagojevim semenom zdravi več kot 3000 otrok.

Če za ljudi velja izjemna previdnost

Tropski les

Čprav je lahko obdelava nagojevega lesa z zdravstvenega vidika za mizarje precej problematična, pa je les naravnost čudovit! Ima temno rjavo – čokoladno obarvano jedrovino in živo rumeno beljavo. Nič čudnega torej, da nagojevina po videzu spominja na tropsko ebenovino.

Vir: <https://www.killsn-stuff.com/origins-of-the-bagpipe/>

Leseni deli škotskega glasbila so bili nekoč obvezno narejeni iz nagojevega lesa.

Zato je pri mizarjih, ki se ukvarjajo z umetnostnim mizarstvom in strugarstvom, izjemno cenjena. Les je primeren za obdelavo z mizarскими stroji in orodjem! Dobro se struži in rezbari navkljub veliki gostoti lesa. Težava je, da je zelo težko najti primeren, dovolj debel kos lesa, iz katerega lahko nastanejo izdelki. V naravi nagoji namreč redko sežejo v višino več kot deset metrov. Včasih rastejo celo v grmovnem sloju in se niti ne poskušajo dvigniti proti nebu kot spodobno drevo.

V preteklosti je bila uporaba nagojevega lesa še posebno znana z britanskega otočja: les so uporabljali za izdelavo tradicionalnih flavt in dud. Na Slovenskem so

Ali veste ...

... da so v Angliji nagoj nekoč poimenovali fižolov trolist?

Nagoji so sicer doma v osrednji Evropi, v 16. stoletju pa so jih zanesli tudi na angleško otočje. Gojili so jih predvsem v okrasne namene in ker se precej preprosto razmnožujejo, so se hitro razširili na dvornih vrtovih in v parkih. Srednjeveški vrtnarji so to drevo poimenovali fižolov trolist. Izvor imena je jasen in je povezan z obliko nagojevih listov in plodov.

... od kod izvira slovensko ime vrste – nagoj in latinsko ime rodu – *Laburnum*?

Samo poimenovanje drevesa ostaja zavito v tančico skrivnosti, obstajajo pa stare pripovedi izpod Matajurja, ki jih je zbral in zapisal Pavel Medvešček. V njih je nagoj tisto drevo, ki je zraslo nad gomilo zlobnega človeka, ki si je drznil posekati lipo, ki je nikakor ne bi smel. Pokopali so ga v gozdu, da bi ga posrkale drevesne korenine. Nagoj torej pomeni *drevo na gnoju*. Poimenovanje drevesa je zaničevalno, kar bi bilo morda lahko povezano z njegovo strupenostjo.

Latinsko rodovno ime nagojev pa je povezano o oblikovanostjo posameznih cvetov v bogatih rumenih socvetjih. Cvetovi so kot nekakšne ustnice, pri

Foto: Mateja Kišek Vovk

Cvet navadnega nagoja

navadnem nagoju z rjavimi pegami na vrhu. Beseda *laburnum* torej izhaja iz latinskega poimenovanja za ustnice.

... kakšna je gostota lesa nagojev?

Nagojev les je eden izmed najtežjih vrst lesa, kar jih raste na evropskih tleh. Teža suhega lesa znaša kar 850 kg/m³.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Nagojev les sodi med najtrše vrste lesa. Dobro se obdeluje in struži.

Vir: <https://www.mutualart.com/Artwork/A-Floral-Bouquet-with-Iris-and-Laburnum/>

Nagojevo cvetje v šopku nosi obdarovanki malce nenavadna sporočila.

4E370CD50F6E7FA7EDC86299731D9C9B

nagnoji padali pod udarci sekire predvsem za izdelavo osovnikov za kolesa vozov. Med vsemi vrstami lesa je bil nagnoj namreč najbolj trdoživ, vzdržljiv in primeren za to vlogo.

Naj še enkrat velja opozorilo, da je nagnojev les strupen in posledično tudi ni primerno kurivo za peči! Zelo se dimi, njegova kurilna vrednost pa je izjemno majhna. Nagnoji so torej predvsem za to, da so lepi in da izpolnjujejo estetsko vlogo gozda.

V šopkih privlačen, a vedno s kančkom strahu

Čudovite rumene kaskade nagnoje-

vega socvetja bi se sicer res izjemno lepo podale v marsikateri šopek cvetlic, toda sporočilo, ki bi ga z njim dali nekemu, je v resnici precej bolj vprašljivo in zapleteno, kot bi si sprva mislili. V jeziku rož nagnojevo cvetje pomeni že skoraj nestvarno lepoto, a tudi zapuščenost. Cvetje, ki je sicer čudovito, je v svojem bistvu zelo strupeno in s seboj nosi sporočilo – zapuščen/-a boš! Bi si sedaj, ko to veste, upali svoji ženi podariti šopek nagnojevega cvetja?

Nagnoje in njihovo že skoraj božansko lepoto so velikokrat opevali v različnih proznih delih in v poeziji. Pisatelj **Oscar Wilde** o nagnaju piše z nega-

tnim predznakom. S tem drevesom namreč povezuje negativne osebnostne lastnosti glavnega junaka svoje knjige **Doriana Graya**, ki je bil na koncu od vseh pozabljen in zapuščen. Številni pa opevajo lepoto cvetov in dišeče pomladi, ko ta izjemna drevesa pozlatijo parke, gozdove in gozdne robove.

Estet

V slovenskih gozdovih gospodarimo po načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti. Slednje pomeni predvsem, da gozdovi opravljajo veliko različnih vlog. Zakon o gozdovih opredeljuje 17 različnih vlog, v grobem pa jih delimo na ekološke, proizvodne, kamor spada lovstvo in vse, kar je povezano z njim, ter socialne vloge. Pogosto pozabimo predvsem na izjemen pomen socialnih vlog, čeprav gozdovi družbi izjemno veliko pomenijo; so predvsem pomemben prostor, kjer preživljamo svoj prosti čas, se sproščamo, rekreiramo. Med socialnimi vlogami je pogosto spregledana estetska vloga gozda. Preprosto si želimo, da so gozdovi lepi, saj se v njih posledično tudi dobro počutimo. Drevesne vrste, kot so nagnoj in druga bujno cvetoča drevesa, so gotovo pomembni nosilci estetske vloge. Slovenski gozdovi nudijo ugodne rastne razmere 71 domorodnim drevesnim vrstam in še mnogim tujerodnim, ki so se prilagodile na naše razmere. Med omenjenimi drevesnimi vrstami je veliko takšnih, ki so redke, v skupni lesni zalogi gozdov ne zavzemajo velikih vrednosti, pa vendar je vsaka drevesna vrsta neprecenljiva in izjemno pomembna.

Ljudje smo nagnoje ukradli iz njihovega naravnega gozdnega okolja in jih z načrtnim križanjem spremenili tako, da so ta drevesa iz temnega mladovja in prepletenih gozdnih robov postala prav bahaško lepa drevesa. Kdo ve, kaj vse se še skriva v naših gozdovih? Številne drevesne vrste, ki so dandanes redke in pozabljene, med mogočnejšimi in bolj manekenskimi drevesi morda v sebi nosijo potencial, da bi za ljudi postala pomembnejša, kot smo si sploh lahko zamislili.

Dr. Mateja Kišek Vovk

Viri:

Robert Brus. Dendrologija za gozdarje. 2008.

Vlasta Mlakar. Rastlina je sveta, od korenin do cveta. 2015.

<https://www.petalrepublic.com/laburnum-flower-meaning/>

Foto: Mateja Kišek Vovk

Zlati dež zacveti približno ob enakem času kot okrasni rododendroni. V pisanih barvnih kombinacijah je videz prav neverjeten.

UPORABA, VZDRŽEVANJE IN ČIŠČENJE DUŠILCEV POKA

Večino opreme, ki jo uporabljamo lovci, je treba vzdrževati, čistiti ali vsaj pravilno ravnati z njo, da ne nastanejo poškodbe, pa najsi bo to obutev, oblačila, optika, orožje, velja pa tudi za dušilce ali blažilnike poka, kot jih pravilno imenujemo. Le-ti so izpostavljeni visokim temperaturam, tlakom, vlagi in vsem razmeram, v katerih se znajdemo lovci. Razumljivo je, da poleg pravilne uporabe potrebujejo vsaj nekaj vzdrževanja in čiščenja. Koliko »nege« dejansko potrebujejo, bomo izvedeli v nadaljevanju.

Pravilna uporaba

Med lovci najpogostejši dušilci poka potrebujejo manj vzdrževanja in čiščenja, kot mogoče mislimo. Bolj kot to sta zanje pomembna sušenje notranjosti in mazanje navojev. Redno pa je treba čistiti dušilce poka, ki so namenjeni za uporabo streliva .22 LR.

Med pravilno rabo spada upoštevanje proizvajalčevih navodil in splošnih navodil za uporabo blažilnikov poka. Med napotke, ki jim lahko rečemo tudi upoštevanje zdrave pameti, je, da mora

imeti dušilec poka ustrezen premer (kaliber) in tudi navoj na ustju, kot ju ima lovčeva risanica. Kaliber in navoj sta vedno označena na samem dušilcu poka.

Če navoj ni tovarniški, naj bo narejen v puškarski delavnici in ne v sosedovi garaži. Če nekdo zna stružiti, še ne pomeni, da ve, kako narediti navoj na ustju. Ni pomemben samo navoj, temveč tudi rame za navojem. Izbran dušilec poka mora biti primeren za kaliber, ki ga uporabljate, ustrezati pa mora tudi po prostornini in zgradbi. Pri nakupu vam bodo pomagali naši trgovci, ki imajo dovolj znanja. Če

boste z njim res veliko streljali (strelski kino, strelska tekmovanja ...), izberite zgradbo, katere vsi navoji so iz jekla ali titana, še bolje pa je, da so tudi bolj obremenjeni deli izdelani iz jekla, titana ali močnih zlitin (inconel¹). Za nas lovce, četudi veliko streljamo, je dušilec poka, ki je v celoti narejen iz aluminija, povsem ustrezen. Anodizacija² omogoči, da je dušilec poka iz aluminija zelo čvrst, površina trda, tudi navoj, ki gre na ustje cevi. Anodizacija spremeni vrhnji sloj aluminija v oksidni sloj, ki zagotavlja odlično zaščito proti koroziji in obrabi. Če je navoj v dušilcu poka iz jekla ali titana, še toliko bolje. Oba materiala lovskemu dušilcu omogočata izjemno vzdržljivost in dolgo življenjsko dobo.

Zdrava pamet in upoštevanje varnostnih pravil pomenita tudi, da dušilec nameščamo na orožje samo, ko je prazno.

Razlogi za poškodbe dušilca poka

Poleg nepravilne nameščenosti je razlog za poškodbe uporaba izstrelkov, ki po zapustitvi cevi razpadejo, ali pa izstrelkov, ki po cevi potujejo v »ovoju«; tako imenovani »sabet« (ang.).

Težave lahko nastanejo tudi (a po navadi ne) zaradi zelo dolge in težke kroglice. Primer je 15,5 g krogla v risanici kalibra .308 Winchester s počasnim vzponom navoja 1 : 12" v cevi, predvsem pri podzvočnem strelivu. Bolj je težava, če bi si lovec napolnil strelivo s 5 g kroglo za .22-250 Remington, ki ima vzpon v cevi 1 : 14". Taka kombinacija je dokazano nestabilna. Zato najprej brez uporabe dušilca poka preverimo, ali so zadetki v tarči s tem strelivom običajni in luknje v tarči lepo okrogle, ne jajčaste. To je znak nestabilne kroglice, ki lahko na izstopu iz ustja oplazi in poškoduje notranjost dušilca poka.

Poškodbe so posledica že omenjene slabe nameščenosti dušilca poka, katerega os ni poravnana z osjo cevi. Tudi med samim streljanjem na pet do deset streliv preverimo nameščenost dušilca poka.

Pri čiščenju nikoli ne potiskamo krpic skozi dušilec poka, ker se bodo prej ali slej zataknila v njem.

¹ Super zlitina niklja (72 %), kroma (14–17 %) in železa (6–10 %).

² Površinska obdelava za otrditev aluminija, znana tudi kot eloksacija.

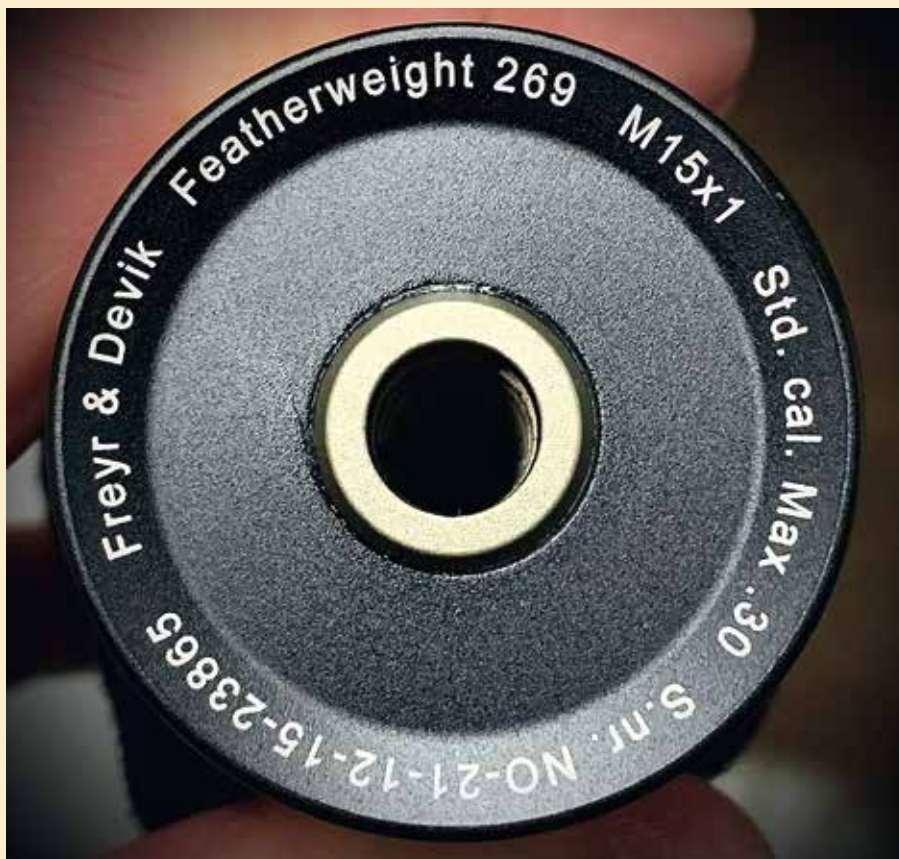

Foto: Gregor Hodnik

Oznake premera, navoja, modela na prednjem delu

Foto: Gregor Hodnik

Izstrelki v »ovoju« (podkalibrski izstrelak v naboju .30-06, šibre za .22 LR in .44 Magnum)

ločno, a ne premočno, brez posebnega zategovanja. V tujini potrebno silo za to imenujejo »hand tight« in »reasonable force« (ang.). Odprtina v dušilcu poka mora biti koncentrična z osjo cevi, kar preverimo tako, da odstranimo zaklep (prelomimo risanico prelamačo) in skozi ležišče pogledamo proti ustju ter skozi dušilec poka v neko svetlo točko. Odklon koncentričnosti opazimo s prostim očesom. Po prvih nekaj streljih preverimo privitost dušilca in nadaljujemo s streljanjem. Proizvajalci priporočajo, da privitost preverimo na vsakih pet do deset streliv. Če med streljanjem nenadoma opazimo odklon zadetkov (prej pa smo z dušilcem poka zadeli, kot je treba), je razlog lahko slabo privit dušilec poka. Ker ni poravnani z osjo cevi, kroglja na poti oplazi komore in odkloni smer. To preverimo tako, da nekaj streliv izstrelimo brez nameščenega dušilca poka. Če risanica spet zadeva, je bil razlog preslabo privit dušilec poka. Ta napaka lovca/strelca je tudi najpogostejši razlog za poškodbo dušilca poka, saj ga samo s streljanjem ali nerednim čiščenjem skoraj ne moremo uničiti.

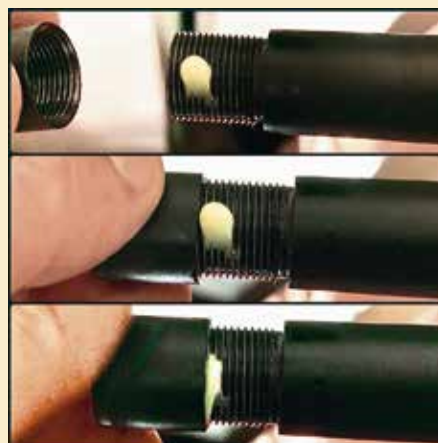

Foto: Gregor Hodnik

Mazanje navojev na ustju cevi z mastjo

Mazanje navojev in skrb za njihovo čistost

Pred uporabo je treba navoj na ustju puške in navoje na dušilcu poka dobro namazati s mastjo; to bo preprečilo odvijanje. Še prej preverite, da na ustju cevi in na navoju ni ostankov smodnika in drugih nečistoč. Mast za mazanje navojev na ustju in na dušilcu je odporna proti visokim temperaturam. Običajno olje za orožje se na navoju lahko zapeče in dušilca poka ne bo mogoče odstraniti. Za navoje na cevi in za spoje med moduli uporabljajte za to namenjeno mast.

Trdim, da sta mazanje navojev in skrb za njihovo čistočo (poleg sušenja!) pomembnejši opravili kot samo čiščenje dušilcev poka. Na navoj damo zrno masti in jo rahlo

razmažemo s prstom. Porazdelitev masti po navoju bo opravilo že samo privijanje pokrivne matice, dušilca oziroma sestavljanje modulov dušilca poka.

Po vsakem temeljitejšem čiščenju (čiščenje z namakanjem v namenskem čistilu) ponovno namažemo navoje. Škripanja, drgnjenja materiala in podobnega pri privijanju ne smemo slišati ne začutiti. Navoje, predvsem na ustju cevi, občasno obrišemo s krpo in mehko ščetko. Navoji morajo biti čisti, brez rje in nepoškodovani. Rama za navojem (kamor se nasloni dno dušilca poka) mora biti brez tujkov in poškodb. Tujek ob privitju dušilca poka lahko vpliva na koncentričnost, ki je ključna. Ko uporabljamo risanico brez nameščenega dušilca, na navoj namestimo pokrovno matico; tako preprečimo poškodbe navojev.

Prenašanje dušilca oziroma blažilnika poka v nahrbtniku, žepu hlač? Žepi in nahrbtniki so včasih polni raznih delcev (ostanki hrane, vlakna, kovanci ...). Da preprečim nepotrebno drgnjenje ob predmete in vnos delcev (predvsem na navoj) svoj dušilec poka prenašam v tanki nogavici. Ko namestim dušilec poka, v nogavico zavijem pokrovno matico. Tako je zaščitena pred prahom, ključni v žepu in izgubo. Najpreprostejše rešitve so pogosto najboljše in najcenejše.

Namestitev in koncentričnost

Dušilec poka namestimo/privijemo na ustje cevi z razumno silo dlani: od-

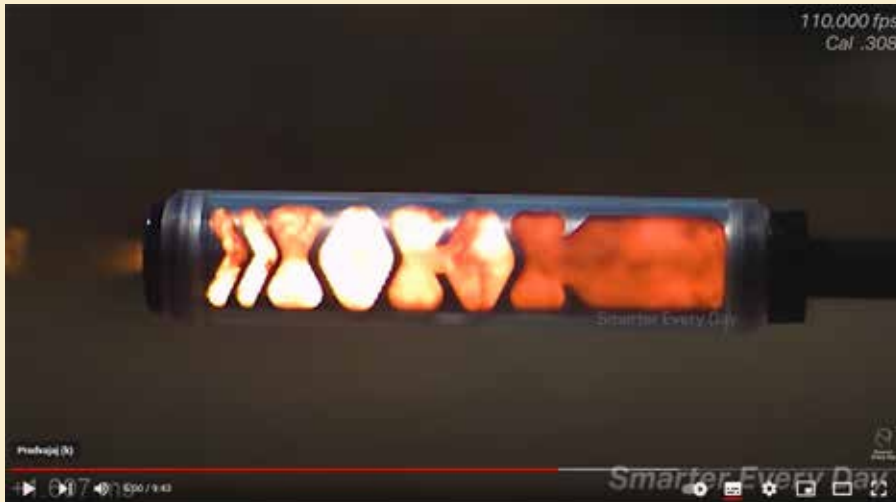

Foto: Gregor Hodnik

Mazanje navojev na samem dušilcu

Pristrelitev

Dušilci poka povečajo maso orožja (približno 200–400 g pa vse do 1 kg) in masa na ustju je vzrok, da se spremenijo lege zadetkov. Krogla zapusti ustje cevi, ko je le-ta v drugačnem položaju. Sprememba točke zadetka se pri vsaki cevi lahko razlikuje, praviloma 2–5 cm in najpogosteje navzdol. Spremembe so stalne in se ne bodo spremenile. V vseh primerih moramo risanico z uporabo dušilca poka preizkusiti, po potrebi nastreliti. V večini primerov se po namestitvi dušilca poka spremeni točka zadetka. Izstrelimo tri strele. Vsi zadetki

Vir: Zaslonski posnetek (<https://youtu.be/7pOXunRVJlw>)

Notranjost dušilca poka ob strelu

Foto: Gregor Hodnik

Sušenje dušilca poka na stojalu DryMaker

morajo biti v »skupini«. Preden dokončno nastavite strelno daljnogled puške, odstranite dušilec poka in ga spet namestite. Nato izstrelite vsaj še tri strele, da preverite, ali je sprememba stalna in enaka.

Uporaba in visoke temperature

Upočasnjeni in zadržani smodniški plini znotraj dušilca poka ustvarjajo visoke temperature. Toplota, ki se pojavi, ni nič slabega. Je dokaz, da dušilec poka deluje, saj pretvarja energijo plinov v toploto. Nekateri dušilci poka praktično nimajo omejitev, koliko strelov lahko izstrelimo naenkrat. Še posebno vzdržljivi so vojaški dušilci poka, ki so po navadi zaprtega tipa, iz odpornih kovin, kot je **inconel**, in imajo zavarjene prekate. So pa težji, precej dražji in največkrat niso teleskopski – zadnji del ne sega čez cev nazaj. Med lovci jih skoraj ne srečamo. Lovski

dušilci poka so različnih zgradb in narejeni iz raznih materialov. Predvsem za tiste, ki so v celoti samo iz aluminija, proizvajalci (**Ase-Utra**, **Housken** ...) priporočajo 10–15 strel, nato ohlajevanje, da se zaradi pregrevanja ne skrajša življenjska doba. Kateri drugi proizvajalec (**Nielsen**), katerega jedra dušilcev so iz jekla, ne vidi težav v intenzivni uporabi tudi v kakšnem strelskem kinu. Vsi proizvajalci se strinjajo, naj temperatura lovskega dušilca poka ne preseže 250 stopinj Celzija. Pri streljanju se torej izogibajmo, da dušilec poka postane prevroč. Če na njem ne moremo držati roke in je več kot le vroč, pomeni, da je (pre)vroč. Kalibri magnum, kratke cevi ali kombinacija obojega povzroči višje temperature. Pri več zaporednih streljih in veliki povečavi na strelnem daljnogledu (10 x in več) se slika v strelnem daljnogledu zamegli zaradi gibanja vročega zraka. Nekateri zato na dušilcih poka uporabljajo pokrivala (neopren), ki zadržijo toploto, da

je slika dlje čista. Obenem preprečujejo poškodbe ob padcu in utišajo zvok, ko se z dušilcem poka na preži kam zadenemo. Zaradi zadrževanja toplote pokrivala niso priporočljiva pri zelo intenzivni strelski vadbi (pri lovcih redko), odlična pa so za lov in siceršnje rabo.

Natanko za krajše cevi in za njihovo uporabo v kombinaciji z dušilci poka sta švedska **Norma** (*Norma Silencer*) in nemška **RWS** (*ShortRifle*) razvila vrhunsko strelivo s hitrejšimi smodniki in močnejšo netilko, prilagojeno za krajše cevi. Optimizirano izgorevanje manj obremeni dušilec poka z ostanki smodnika in daje nižjo temperaturo ter manjši blisk na ustju. Test tega streliva bo v eni od prihodnjih števil.

Po strelu, po uporabi

Dušilci poka ne potrebujejo prav veliko vzdrževanja in ob upoštevanju proizvajalčevih navodil vam bodo služili celotno življenjsko dobo risanice – ali celo dlje.

A tudi po samo enem strelu so v notranjosti ostanki smodniških plinov (ogljik), ki nase vlečejo vlago. Le-ta skupaj z ostanki ogljika tvori kristale in mešanica (amoniak) postane jedka. Po streljanju je – tudi po samo enem strelu – v notranjosti dušilca poka vlaga. Lahko traja nekaj dni, da se posuši, če ga ne odpremo ali posušimo. V tem času lahko notranji deli korodirajo. Še slabše je, če smo streljali v deževnem, vlažnem vremenu. Zato so nekateri proizvajalci konstruirali dušilce poka, ki jih je preprosto razstaviti, odpreti. To omogoča tudi, da jih pred uporabo lažje naoljimo. V danskem podjetju **Nielsen** priporočajo, da v vlažnem vremenu po demontaži dušilca poka rahlo pokropimo z WD40. Enako menijo v švedskem podjetju **Stalon**, kjer svetujejo, naj brizg WD40 ali podobnega olja traja vsega eno sekundo.

Popolnoma suh, rahlo naoljen dušilec poka je lahko stalno nameščen na risanici, ki je shranjena v omari za orožje. Tistim, ki ste zelo natančni, priporočam, da odprete tudi zaklep risanice in omogočite nemoteno gibanje zraka skozi cev in dušilec.

Neočiščen dušilec poka (s katerim ste streljali) pred hrambo v omari za orožje odstranite s puške – tako preprečite korozijo v cevi. Neočiščenemu dušilcu poka omogočimo, da se posuši, kar prepreči korozijo v samem dušilcu poka. Po streljanju (po koncu lova ali doma) snamemo dušilec poka in ga postavimo v pokončni položaj, da iz njega izhlapi vlaga. Lahko uporabimo posebno stojalo z vgrajenim ventilatorjem (*DryMaker* ...), ki pospeši proces sušenja. Nič pa ni narobe s sušilnikom za lase, kompresorjem za stisnjen zrak ali s postavitvijo na radiator. Ase-Utra priporoča sušenje, ki traja vsaj pol ure ali dlje. Za to opravilo so zelo priročna omenjena stojala z ventilatorjem.

Čiščenje s čistili, krpo in ščetkami

Če je dušilec modularen, lahko snamemo prednji del. Samo v tem primeru izjemoma – in če to dovoli proizvajalec – lahko dušilec shranjujemo na puški. Dušilec lahko ostane na puški brez težav tudi, če z njim nismo streljali ali bili izpostavljeni dežju, megli, vlagi.

Shranjevanje

Pred shranjevanjem dušilec poka dobro posušite, nato naj stoji pokonci, da iz njega izhlapi vsa vlaga. Četudi so v notranjosti ostanki smodnika, ostanejo suhi in ne privabljajo vlage. Stalon priporoča shranjevanje pokonci, s prednjim delom (ustje) navzgor.

Dušilec poka, s katerim smo streljali – kot omenjeno –, lahko ostane na puški, če snamemo prednje module ali prednji del (Freyr & Devik, Stalon, A-Tec, Nielsen ...), saj se tako v njem vlaga ne nabira in zadržuje. Če dvomite, poglejte proizvajalčeva navodila.

Čiščenje

Čiščenje modularnih in razstavljivih dušilcev

Priporočljivo je, da dušilec poka redno razstavljate in mažete navoje posameznih modulov. V nasprotnem primeru se moduli lahko »zapečejo« in jih ni več mogoče razstaviti. Nekateri dušilci (Nielsen Sonic) imajo na zunanji strani utore in priložen C-ključ.

Dušilec poka čistite tako, da notranjost poškrpite z oljem za orožje, počakate nekaj časa in obrišete ostanke. Nato notranje

stil. Mehko medeninasto ščetko za čiščenje orožja lahko uporabite za odstranjevanje ostankov smodnika ali belih kristalov amonijaka, ki so vidni v sredini dušilca poka. Le-tega lahko brez težav po potrebi čistite s preprosto medeninasto krtačo (enako kot pri čiščenju puške). Nekateri priporočajo sintetične krtače in ščetke za aluminij, medeninaste pa le za jeklene dele, titan ali inconel.

Dušilca poka ne pomivajte v pomivalnem stroju in za čiščenje ne uporabljajte detergentov. To ga lahko poškoduje. Za čiščenje ne uporabljajte agresivnih ali zelo vnetljivih tekočin. Olje za orožje se najbolj izkaže za raztapljanje ostankov smodnika.

Če ima dušilec poka kje O-tesnilo (Freyr & Devik, model Featherweight), preverite, da je nepoškodovano. Lahko uporabite mast za tesnilne obročke na osnovi silikona (Molykote III), ki obročke ohranja prožne.

Čiščenje zaprtih dušilcev (ki se ne razstavljajo)

Poleg občasnega brizga olja v notranjost za odstranjevanje vlage je najboljši način čiščenja nerazstavljivih blažilnikov poka

Foto: Gregor Hodnik

Foto: Gregor Hodnik

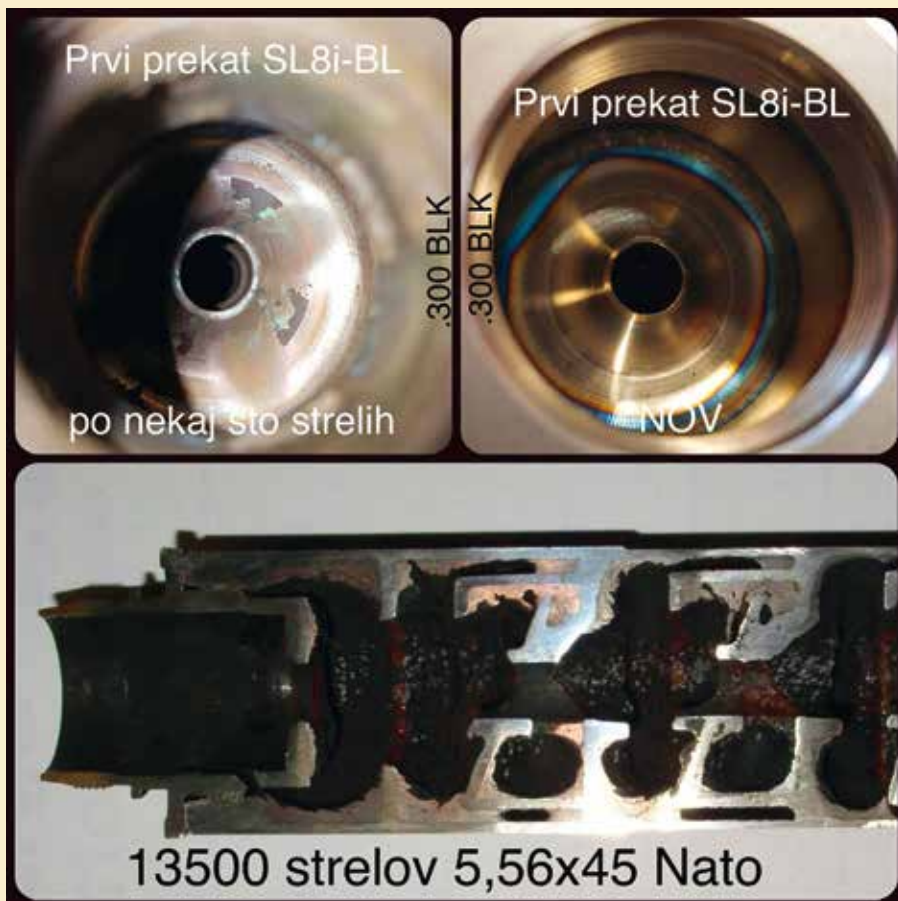
Čiščenje z namakanjem

dele rahlo naoljite in za konec namažite navoje, če je to potrebno.

Ko čistite dušilec poka, uporabljajte samo olje za orožje in krpo. Priporočljivo je olje, ki dobro odstranjuje ogljik (saje); nekatera čistila bolje odstranjujejo ogljik (na primer Carbon Remover). Izogibajte se uporabi kemičnih čistilnih sredstev, ultrazvočnih čistil, jeklenih kovinskih ščetk in drugih abrazivnih sredstev ter či-

namakanje v namensko čistilo. S takim čistilom jih lahko tudi napolnimo in pustimo, da deluje. Taka čistila na našem trgu so npr.: schletek (supressor Evo, supressor Normal), balistol (silencer cleaner), hagopur smoxx, flunatec (silencer cleaner).

Koncentrat razredčite z vodo v razmerju (1 : 3 za čistilo flunatec) in nato mešanico nalijte v posodo. Vsebina zadostuje za

Vir: The Suppressor Handbook, Patrick Sweeney, stran 118, 2017

Zapolnjeni precati v dušilcu .22 LR

en liter raztopine. Če je mogoče, dušilec poka razstavite in ga položite v posodo s čistilom. Dušilce poka, ki jih ni mogoče razstaviti, lahko položite v čistilo cele ali pa čistilo nalijete vanje ter nekako zatesnite odprtine. Čas učinkovanja je odvisen od količine ostankov, a naj bo od pol ure do dve uri. Čiščenje poteka samodejno, raztopina se vidno obarva z ostanki saj. Občasno lahko dušilec pretrasemo in tako pomagamo k hitrejšemu odstranjevanju umazanije. Po čiščenju dušilec splaknite s čisto vodo, s tresenjem odstranite vodo. Pred uporabo dušilec dobro posušimo (sušilnik za lase, radiator ...), namažemo navoje ter v notranjost brizgnemo malo olja.

Obvezno čiščenje: dušilci poka za .22 LR

Večina proizvajalcev navaja, da za večino njihovih dušilcev ni potrebno posebno vzdrževanje in čiščenje, nujno pa je čiščenje dušilcev za malokalibrske puške (.22 LR in podobno).

Pri običajnem lovskem strelivu (izjema je strelivo .22 LR in včasih podzvočno strelivo) strel skozi srednje vroč dušilec poka deloma odstrani ostanke smodnika oziroma saj. Izjema je streljanje s strelivom .22 Long Rifle. Pri tem kalibru zaradi nepopolnega izgorevanja in nizkih

Foto: Gregor Hodnik

Ostanki po namakanju; 25 strelav reducirnega streliva

tlakov nastane več ostankov neizgorelega smodnika in več ostankov ogljika. Krogle streliva .22 LR so največkrat povoščene svinčenke, kar oboje dodatno zamaže notranjost.

Dušilce poka, namenjene za kaliber .22 LR, je treba brez izjeme redno razstavljati in čistiti na 300–500 strelav. Lahko se zgodi (in se dogaja!), da se notranjost zelo zamaže in učinkovitost se zmanjša. Predvsem pri starejših dušilcih poka, ki imajo snemljive/sestavljive notranje pre-

kate, ki jih vstavljamo v ohišje, se zgodi, da jih ni več mogoče razstaviti. Zato je večina sodobnih dušilcev poka za .22 LR narejena tako, da (ohišje) enostavno razstavimo na module.

Redno je treba čistiti tudi dušilce poka za pištole. Nekaj vzdrževanja terjajo tudi dušilci poka, kjer pretežno uporabljamo podzvočno strelivo. To pa je spet odvisno od smodnika, ki ga uporablja proizvajalec ali nekdo, ki si sam polni strelivo. Naj pojasnim: proizvajalec Lapua za podzvočno tovarniško strelivo kalibra .308 Winchester uporablja majhne količine hitrega pištolskega smodnika. Masa polnitve je majhna, izgorevanje je dobro. Tlaki so nizki in ostankov je sicer nekaj več, a ne pretirano več. Posebnost je podzvočno strelivo za kaliber .300 AAC BLK (7,62 x 35). To je puškovni kaliber srednje moči (o katerem sem že pisal), ki je bil zasnovan za uporabo s podzvočnim strelivom. V naboju kalibra .300 BLK je smodnik, ki je po hitrosti izgorevanja nekje med pištolskimi in puškovnimi, in sicer zato, da naboj ustvari toliko smodniških plinov in tako dolg impulz tlaka (potisne sile), da deluje avtomatika polavtomatskega orožja. Da pa hitrost krogle ostane pod 320 m/s, so polnitve teh smodnikov na spodnji meji, kjer je izgorevanje zaradi nižjih tlakov slabše. Med lovci ni veliko polavtomatskega orožja v tem kalibru, zato to omenjam samo kot zanimivost.

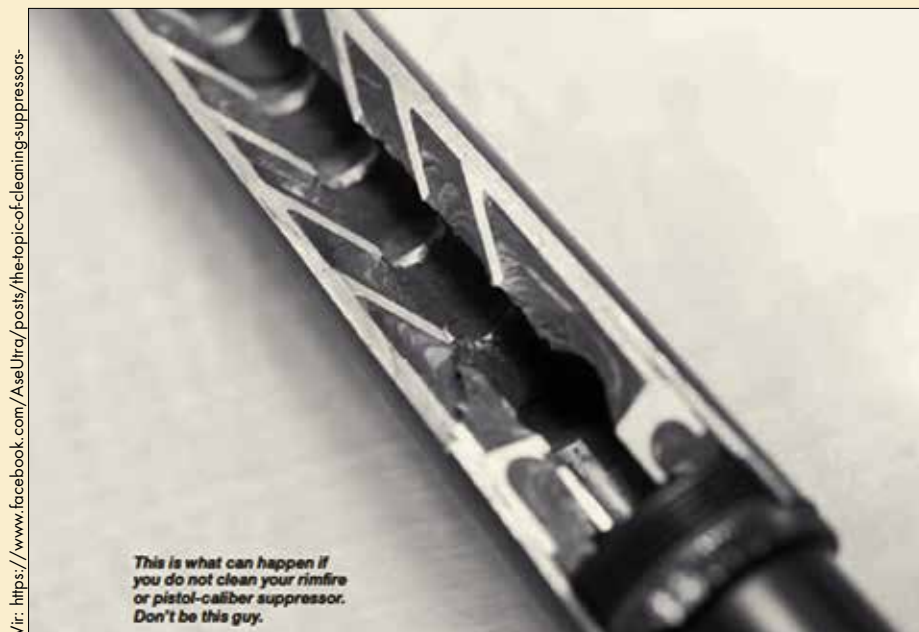
Enako opažam pri polnjenju podzvočnega streliva omenjenih kalibrov za vadbo. Pri uporabi pištolskih smodnikov (na primer N310, N32C = »TinStar«) je izgorevanje dokaj čisto. Pri uporabi srednje hitrih smodnikov na začetni meji (D060, AA5744 ...) pa je zaradi nizkih tlakov izgorevanje slabše, ostankov v dušilcu poka pa precej več.

Posledice nečiščenja

Tukaj povzemam ugotovitve finskih strokovnjakov iz Ase-Utra, ki je eno največjih podjetij za izdelavo dušilcev poka. Znani so predvsem med profesionalnimi uporabniki. V podjetju trdijo, da bomo prej opazili znake manjše učinkovitosti kot znake erozije ali obrabe. Manjša učinkovitost (kot posledica zapolnjenosti komor, prekatov s sajami) se kaže v povečanemu blisku, puku in v redkejših primerih v natančnosti.

Umazanija lahko vpliva na natančnost, a le, če je je res veliko in se nabere na robovih kanala, ob katerem potuje krogla. To je mogoče enostavno očistiti z že omenjenim ščetkanjem. Za čiščenje robov kanala, ob pojavu belih kristalov, je primerna tudi namenska čistilna vrstica BoreSnake ustreznega premera.

Ocenjeno povečanje teže je en gram ostankov (umazanije) na izstreljenih sto

Vir: <https://www.facebook.com/AseUltra/posts/the-top-of-cleaning-suppressors-comes-up-often-and-it-is-a-very-multifaceted/>

comes-up-often-and-it-is-a-very-multifaceted/1797395133616886/

Prikaz notranjosti dušilca poka Ase-Utra, prva komora, prerez

strelav brez čiščenja. Potrebni bi bilo 5000 strelav, da bi se teža povečala za 50 g. V podjetju navajajo, da je to povprečna ocena več testov s kalibrom .300 BLK, kjer je izgorevanje dokaj čisto. Z natančno tehtnico lahko sami preverimo, kako se kopiči umazanija. Ob nakupu novega dušilca poka ga stehamo in spremljamo (morebitno) povečanje teže.

Priložena je slika notranjosti blažilnika poka *SL8i-BL*; vidna je najbolj obremenjena prva komora po več sto izstreljenih nabojih kalibra .300 BLK, in sicer podzvočnih ter običajnih. Zgoraj desno je omenjena komora, ko je bila nova. Spodnja slika je prerez vojaškega dušilca poka *JET-Z CQBS-QM* s približno 13.500 streliv vojaškega streliva *5,56 x 45 NATO*. Ta dušilec poka je bil zelo obremenjen, saj je bila hitrost streljanja po 250 strelav naenkrat, kar je precej zahtevno. Testiranje je potekalo pri dolžini cevi 40 cm.

Glede vpliva umazanije na dušenje zvoka v Ase-Utra navajajo še, da jim je stranka poslala v pregled dušilec poka starejše generacije, ki je imel izstreljenih več kot 11.000 nabojev *5,56 x 45 NATO* brez vzdrževanja. Pri testiranju na puški tipa *M16* je bilo blaženje poka 1 m levo od ustja cevi približno 9 dB manjše kot pri novem (–38 %). Pri strelčevem levem ušesu je bilo izmerjeno dušenje poka približno 7 dB slabše (–33 %).

Ase-Utra navaja tudi, zakaj ne izdelujejo modelov za razstavljanje (razen za .22 LR). Menijo, da za povprečnega lovca ni posebne potrebe za čiščenje dušilca. Temu sledi zasnova njihovih lahkih lovskih dušilcev poka *Radien*, zaprtega tipa. Navajajo, da to izhaja iz izkušenj, saj za vojsko/policijo izdelujejo izključno zaprte, zavarjene dušilce. Menijo, da razstavljanje

Vir: Zastovski posnetek (<https://www.youtube.com/watch?v=qwUWba-U2s&t=17s>)

Zapolnjenost prekatov po 20.000 streliv, dušilec Stalon

ne zagotavlja vedno, da bo uporabnik pravilno sestavil dušilec. Če se z njihovo oceno potrebe glede čiščenja strinjam, pa zadnji razlog za sodobne lovske dušilce poka ne velja povsem. Težavno sestavljanje je bilo v času, ko je zasnova dušilcev temeljila na prekatih tipa *K* in *M*, ki jih je uporabnik moral odstraniti iz kovinskega valja (ohišja), zaporedje in način sestavljanja pa sta vplivala, ali ga bo sploh lahko sestavil pravilno.

Večina lovskih dušilcev poka, dostopnih na našem trgu, je enostavno sestavljivih in razstavljanje ima več prednosti kot slabosti (hitrejše sušenje, lažje čiščenje ...). Poleg tega so vojaški dušilci iz inonela, iz jekla, zavarjeni, lovski pa v največjem delu iz aluminija.

Tudi v Ase-Utra za svoje lovske dušilce poka iz aluminija (*Radien*) svetujejo

uporabniku, naj najprej prebere navodila za uporabo, naj lovske dušilce poka namešča samo na orožje, ki ni polno, pred prvo uporabo naj preveri koncentričnost, med uporabo pa nameščenost, skrbi naj za čistost in nepoškodovanost navojev ter ramena za navojem, dušilec poka naj shranjuje v suhem prostoru z rahlim premazom olja ter naj po 3000–4000 streliv uporabi posebno čistilo za čiščenje.

Stalon v eni od svojih predstavitev na kanalu YouTube prikazuje prerez dušilca, ki je brez čiščenja v rabi v strelskem kinu. Po 20.000 streliv je vidna zapolnjenost komor, teža se je povečala za še enkrat. To se nekako ujema s trditvijo »1 g umazanije na 100 streliv«. Praktične izkušnje naših trgovcev in puškarjev so naslednje:

- uporaba agresivnega čistila za zavore (*Break Cleaner*) je povzročila odstopanja zunanje površine pri dušilcu poka iz aluminija in drobne mehurčke;

- notranjost (izvrtine) drugega aluminijastega dušilca je bila popolnoma korodirana, ker lastnik ni upošteval navodil glede sušenja. Težava niso bili ostanki, pač pa vlaga, zaradi katere je nastala jedka snov, ki je najedla aluminij;

- monolitna krogla, namenjena za streljanje podzvočnega streliva, ni bila stabilna, zelo verjetno je bila predolga za navedeni vzpon navoja v cevi. Krogle niso niti zadele tarče, taka krogla lahko poškoduje notranjost dušilca poka;

- pri streljanju v strelskem kinu (15 zaporednih streliv) je strelec nepredvidno prijel dušilec poka in si opekel dlan;

- dušilci poka, ki imajo v notranjosti mrežice za boljše dušenje, za strelski kino niso najprimernejši, ker se mrežice tako pregrejejo, da zažarijo.

Gregor Hodnik

Pliberški Kulturni dom lovsko obarvan

Po dveh letih pandemije covid-19, ki je dodobra grenila vsakdanje svobodno in družabno življenje tudi našim zamejskim lovskim prijateljem za severno mejo na avstrijskem Koroškem, je bil v **Kulturnem domu v Pliberku** na sončno in dokaj mrzlo prvo februarso nedeljo spet Lovski dan **Lovskogojitvenega bazena (LGB) Pliberk**. To je pomemben dan za okrog 250 tamkajšnjih koroških »jagrov in jagerc« iz devetnajstih lovskih družb in zasebnih lovišč iz **Mestne občine (MO) Pliberk ter občin Globasnica, Bistrica in Suha**, ki so strokovno, izobraževalno in kulturno z gledno povezani v svoj pliberški LGB in z rami ob rami složno upravljajo z divjadjo na okrog 20.000 hektarjih lovni površin. Že nekaj let sta na čelu teh lovcev prizadevna slovenska domoljuba predsednik mag. **Franz Tschernko**, velik kmet in upokojeni veterinar, ter podpredsednik **Johan Kaiser**, uslužbenec okraja Velikovec. Tudi na drugi strani Matjaževa Pece se trudijo, da imajo tamkajšnji lovci ves čas zgleden in pozitiven pristop do divjadi, lovske kulture in spoštljiv odnos do lovske tovaršije ter tudi do čezmejnega lovskega sodelovanja, zlasti z lovci iz Mežiške doline.

Letošnji Lovski dan, tam mu rečejo Lovski shod, je potekal ves dan, torej vso nedeljo. Začeli so ga že v dopoldanskem času 5. februarja s pregledom odstrela in izgub divjadi za leto 2022. *Lovcu* so posredovali statistične podatke odvzema za obdobje 2021/2022. Tako je bil odzvem pri srnjadi 1177 osebkov, načrt je bil 1314. Na cestah so izgubili še 202 osebka srnjadi, zaradi bolezni in drugih vzrokov pa še 67 osebkov srnjadi. Pri jelenjadi je bil skupni odzvem 117 osebkov, načrt 104

osebke, pri gamsih 78 osebkov, načrt 66 osebkov. Odstrelili so še 46 divjih prašičev, 578 lisic, 104 jazbece, 114 kun, 11 fazanov, 71 rac mlakaric in 18 poljskih zajcev, še 18 jih je bilo povozenih na cestah. Leta 2021 so uplenili po enega divjega petelina in ruševca, enega ruševca pa so uplenili v letu 2022. Vse tri gozdne kure so uplenili na pobočju Pece. Tamkajšnji lovci pa nimajo mirnega spanca, ker njihova divjad še vedno plačuje kar velik davek na državnih, občinskih in lokalnih cestah. Na to je v svojem precej dolgem referatu opozoril tudi policijski major **Klaus Innerwinkler**. »Čprav imamo tudi ob naših državnih in občinskih cestah nameščene sodobne odsevnike, ki naj bi divjad odvrčali od cest, so le-ti dovolj učinkoviti le tri do štiri mesece, potem pa se divjad navadi nanje,« pa je povedal predsednik Tschernko.

Privlačna lovska razstava in druženje

Po večletni tradiciji lovskih shodov in razstav v južnem delu avstrijske Koroške je tudi letošnji slavnostni pliberški lovski dan začela osemčlanska skupina **Lovskih rogistov LGB Pliberk** z lepimi in ubranimi melodijami lovskih rogov. Med rogistami sta tudi predsednik Tschernko in lovski mojster za okraj Velikovec **Franz Koschuttnigg**. Prizadevni in lovsko odgovorni tamkajšnji lovci in lovke iz sedmih občinskih lovskih družb, med katerimi sta tudi dvojezični lovski družini (LD) – **LD Globasnica** in **LD Blato** –, so tudi letos lepo in zanimivo uredili svoje razstavne panoje z rogovi jelenov in srnjakov ter roglji gamsov. Medtem ko je pano LD Globasnica krasil lep ruševca, ki ga je na Peci uplenil

Kot gostje so se lovskega dne udeležili tudi lovci iz Mežiške doline. Z leve: Rudi Dvornik, Gregor Vrabič, Boris Verdel, zamejski lovec Franc Hirm, Maks Osebran, Janez Švab in Franc Rotar.

domači lovec **Eugen Orasch**, pa smo na panoju **LD Bistrica** lahko občudovali rogato srno. Izstopala sta tudi 17 let stara gamsova koza in močan 13-letni gams. Videti je bilo mogoče kar nekaj močnega rogovja srnjakov in tudi jelenov. Skratka, pravi poznavalci lovskih trofej so imeli kaj videti.

Slavnostnega dela so se udeležili posebej vabljeni gostje. Med njimi so bili nekateri znani tamkajšnji lovci, ljudje iz aktualne občinske politike in policije. Naj omenimo samo nekatere: Koschuttniga, **Hermana Innerwinklerja**, ki je bil kar 50 let neutrujen referent za lovsko strelstvo pri LGB Pliberk in ga bo nadomestil **Johann Gadner**, ter cenjenega mestnega svetnika **Marka Trampuscha**, referenta za lovstvo in kmetijstvo pri MO Pliberk. Med gosti smo bili tudi dolgoletni zvesti lovski prijatelji s te strani Pece, iz Mežiške doline: **Janez Švab**, predsednik Koroške lovske zveze (LZ), **Gregor Vrabič**, starešina LD Koprivna - Topla in predsednik LGB Črna na Koroškem, **Maks Osebran**, starešina LD Jamnica Prevalje in predsednik Mežiškega LGB, **Boris Vandal**, gospodar LD Koprivna, **Rudi Dvornik**, revirni vodja LD Prežihovo, in spodaj podpisani.

Dejstvo je, da se tudi tamkajšnjih lovskih shodov in razstav že kar nekaj let udeležujejo bolj ali manj isti lovci in tudi gostje. Letos jih je bilo nekoliko več, a veliko manj kot polovica vseh. Kljub vsemu moramo pohvalno zapisati, da je strokovni, slavnostni in družabni del pliberške lovske razstave zelo lepo uspel. Glavni namen Lovskega dne ni bila zgolj prireditev po nekem letnem programu dela LGB Pliberk, ampak predvsem lovsko druženje za tkanje novih in gojitev starih lovskih pri-

jateljstev ter navez. Uradni del je v nemškem in slovenskem jeziku začel predsednik Tschernko, Kaiser pa je v lepem domačem slovenskem jeziku prisotne seznanil, kateri lovci so lani odšli v večna lovišča. Tschernko je po transparentni in zanimivi predstavitvi odvzema divjadi za leto 2022 in tudi za dve minuli leti brez dlake na jeziku zelo kritično spregovoril o nepravilnostih, ki se tudi v njihovem LGB vedno pogosteje dogajajo pri lovu in odstrelu divjadi. »Ne morem razumeti nekaterih naših »jagrov«, med katerimi so pogosto mlajši, ki z nelovskim obnašanjem in dejanjem do divjadi dajejo zelo slabo luč in delajo medvedjo uslugo celotni »jagi« na avstrijskem Koroškem. Še posebej pa našemu LGB Pliberk.« V nadaljevanju je naštel kar nekaj dogodkov z nedopustnega lova na gamse in drugo divjad, pa tudi, da lovci nimajo meje pri uporabi družbenih omrežij.

Lovski mojster Koschuttnigg je zbrane popeljal skozi lovsko statistiko okraja Velikovec »čisto po šolsko«, saj na kmetijski šoli v Velikovcu med drugim poučuje tudi lovstvo. Ni skoparil s pohvalami, ko je govoril o upravljanju in odstrelu divjadi. Bil je dosleden pri razlagi aktualnih odprtih vprašanjih s področja lova in odvzema divjadi v LGB Pliberk pa tudi v okraju Velikovec. Lovski zbor sta pozdravila in nagovorila mestni svetnik Trampusch in predsednik Koroške LZ Švab. Oba sta pohvalila lovce za njihov human odnos pri upravljanju in odstrelu divjadi, pa tudi za ohranjanje zdrave narave. Švab je med drugim poudaril, da divjad na tej in ostri strani Pece ne pozna državne meje ter da si je treba vedno prizadevati za dobre čezmejne lovske odnose.

Franc Rotar

Foto: Franc Rotar

Z leve: Zbrane je ob prisotnosti lovskega mojstra za okraj Velikovec Franza Koschuttnigga, podpredsednika in predsednika LGB Pliberk Johana Kaiserja in mag. Franza Tschernka nagovoril Janez Švab, predsednik naše Koroške lovske zveze.

Na kratko iz tujega tiska ...

Švedska: V prejšnji številki našega glasila smo poročali o izdanem dovoljenju za odstrel 75 volkov v tej državi (kar je povečanje za več kot 100 % v primerjavi z letom 2022), s katerim bi številčnost zmanjšali na približno 400 živali. Z lovom so lovci lahko začeli 2. januarja, prvega volka pa so uplenili že ob 11.30 prvega dne. Že prvi dan so uspeli upleniti deset volkov, do konca prvega tedna lova pa 51. Poleg omenjenih so uplenili še enega volka, ki pa so ga usmrtili zaradi močne okuženosti in splošne prizadetosti zaradi lisičjih garij in zato ni sodil v kvoto 75 dovoljenih živali. Lov je dovoljen do izpolnitve kvote oziroma najpozneje do 15. februarja. Na nekaterih območjih je bila kvota dosežena že prvi teden. Lovce o stanju in opravljenem odstrelu redno obveščajo prek sporočil SMS, da ne bi prekoračili dovoljenega odstrela. Državni organi so določili, naj bi v tej skandinavski državi število volkov počasi zmanjšali na približno 270 živali, čemur nasprotuje državna agencija za okolje, ki zastopa stališče, da je 300 osebkov tista najmanjša številčnost, ki še zagotavlja, da ne bi nastajalo križanje v sorodstvu in s tem ogrožanje obstoja vrste. Lovske organizacije menijo, naj bi ta številka znašala 150 osebkov, saj so volkovi stalno prisotni tudi v sosednjih državah, tako da je izmenjava genetskega materiala zagotovljena.

(Pirsch, 3/2023;

Jagen Weltweit – www.jww.de)

Latvija: Zaradi povečanega števila napadov na domače živali je pristojna gozdarska organizacija izdala dovoljenje za odstrel 300 volkov v tej državi, kar je 20 več kot leto poprej. Tako so leta 2022 zabeležili najmanj 79 napadov volkov na domače živali, pri čemer je bilo poškodovanih ali ubitih 497 živali. Leta 2021 pa je bilo takih napadov 51 in 182 poškodovanih ali ubitih domačih živali.

(Jagen Weltweit – www.jww.de)

Foto: Pixabay

Namibija: V letu 2022 so v tej afriški državi našli 87 nosorogov, ki so jih ubili krivolovci. Le-ti ubitim nosorogom zgolj odsekajo rogove, ki jih potem prodajajo na črnem trgu, predvsem za potrebe tradicionalne kitajske medicine. To je v preteklosti skoraj privedlo do popolnega izumrtja nosorogov. Številka 87 je skoraj dvakrat višja kot v letu 2021, ko so odkrili 45 nezakonito ubitih nosorogov; največ v pokrajini Etosha, kjer je tudi največji narodni park v državi. Nasprotno od tega pa se v tej državi zmanjšuje število nezakonito ubitih slonov. Leta 2015, ko je bila številka najvišja, je bil nezakonito ubit 101 slon, leta 2022 pa samo štiri živali.

(Jagen Weltweit – www.jww.de)

Indija: V okviru mednarodnega projekta ponovne naseelitve ogroženih živalskih vrst nameravajo iz Afrike (Namibija, Južnoafriška republika) v to državo preseliti več kot sto gepardov. Prvih osem je iz Namibije oktobra leta 2022 že prispelo v Indijo, preostali pa naj bi sledili.

(Jagen Weltweit – www.jww.de)

Grčija: V bližini kraja Petritsi v pokrajini Centralna Makedonija, blizu meje z Bolgarijo in Severno Makedonijo, so sredi januarja našli poginjenega divjega prašiča, za katerega so potrdili pogin zaradi okužbe z virusom afriške prašičje kuge (APK). V omenjeni pokrajini so februarja leta 2020 registrirali tudi prvi primer pojava APK na grških tleh, medtem ko je bil zadnji primer pred navedenim zabeležen aprila 2020.

(Jagen Weltweit – www.jww.de)

ZDA: V zvezni državi Idaho je ženska na svojem dvorišču spustila psa na sprehod, ki je takoj zavohal in opazil losa, ki je bil v bližini, ter začel lajati nanj. Los je začel psa preganjati, ženska pa je želela svojemu psu priskočiti na pomoč. Končalo se je tako, da je po napadu losa ženska obležala v nezavesti z zlomljenim nosom in drugimi, k sreči ne preveč resnimi poškodbami. Pristojna državna agencija za ribe in divje živali je po dogodku izdala opozorilo vsem, naj se losom ne približujejo in naj spoštujejo pravila obnašanja do divjih živali. Omenjenega losa bodo

poskušali odloviti in preseliti v divjino.

(Jagen Weltweit – www.jww.de)

ZDA: Veliko bolj nesrečen dogodek pa je nastal v majhnem naselju Wales na Aljaski, ki leži 80 km od meje z Rusijo. Tam je v naselje prišel severni medved in se približal šoli. Prebivalci kraja, ki so bili v bližini, so zbežali v šolo in zaprli vrata, skozi katera je medved sicer poskušal priti na silo. Preden je napadalnega medveda eden od domačinov uspel ustreliti s puško, je napadel in smrtno poškodoval mlado žensko ter njenega enoletnega otroka. V naselju Wales sicer živi približno 150 prebivalcev; vsi so staroselci Inuiti in navajeni življenja v divjini ter z medvedi. Na tamkajšnjem območju živi stabilna populacija severnih medvedov, ki jih zaenkrat še naj ne bi prizadelo segrevanje ozračja. Na Aljaski so napadi severnih medvedov na ljudi sicer redki, zadnje smrtno žrtev so zabeležili pred več kot tridesetimi leti

(Jagen Weltweit – www.jww.de)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

MIHAEL MARENČE

LITERARNI NATEČAJ

3. mesto

Iz minulih časov

Očka je pritiskal na pedala in pri tem globoko zajemal svež jutranji zrak. Sem in tja je kdaj polglasno vprašal: »Bo?« Z levico ga je rahlo dregnili, da je kanglica, ki jo je trdno držal na balanci, malce zacingljala. Marko je odločno dahnil: »Ja,« in se ves čas trudil, da sta nogi trdno čepeli na stopalkah. V kanglici temno rdeče barve, z globoko vsajenim pokrovčkom, ki je hkrati služil za pitje, je bila proja, grenka črna kava, ki je odlično potešila žejo. Na očkovem hrbtu je sem in tja opletal zelo zdrgnjen nahrbtnik, ki je prestal vojno viхро. »Vidiš,« je očka večkrat navrgel, »tale nahrbtnik mi je med vojno rešil življenje. Prestregel je namreč kroglo. No, prestregel jo je majhen lonček, belo pobarvan, z rdečimi pikami, ki je bil zavit v star koc v nahrbtniku. Saj ga poznaš. Tisti vrh komode, med knjigami je. Lonček mi je ob odhodu v partizane podarila tvoja mami, rekoč: 'Naj te odžaja in varuje hkrati.' No, da ga je pobasala v nahrbtnik tudi zato, da bom v mislih ves čas z njo, mi ni rekla. A sem vedel, da je tako. Da bodo njene besede preroške, pa nisem pomislil niti v sanjah.«

Po poldrugi uri vožnje skozi več vasi, malo gor in malo dol, največ kar po ravnem, sta prispela do samotne hiše, ki je bila prislonjena v breg tik ceste. Očka je Marku pomagal, da se je skobacal s kolesa, ves odrevenel od dolge poti. »Tu pustiva kolo, se malo oddahneva in poklepetava z mojim stari m znancom, stricem Pavletom.« Marko je odločno prikimal, vseleč se, da je mukotrpe vožnje konec. Pot, ki sta jo pravkar prekolesarila, je že dobro poznal, vse gor do samotne vasice, kamor je vodil strm ovinkast kolovoz. Mnogokdaj sta namreč ubirala to pot, ki je očka vedno znova in znova potegnila v svoj objem. Že kot fantič je s starejšim bratom hodil izkopavat panje podrtih dreves v gozdove tam okoli. Panje sta razsekala na polena, zložila na dirco in jih vozila v dve uri oddaljen domač skedenj. Tako sta navozila celo skladovnico drv, ki so v dolgih zimah grela kmečko peč. A še nekaj je bilo: ta svet, s slikovitimi cerkvicami po gričih daleč naokoli, je očka dodobra spoznal med vojno, ko je ubiral kurirske poti, ves čas v strahu za življenje, saj se ni nikoli vedelo, od kod bo priletela krogla: z gozdnega roba ali pa kar iz cerkvice vrh griča.

»No, pa srečno hodita,« je za popotnico voščil stric Pavle, potem ko sta z očkom spila vsak svoj štamprl domačega brinjevca. Sprva sta zavila kar po cesti v strm klanec. Čez peske so mu rekli, kmalu pa odvila na dobro uhojeno stezo, ki je vodila gor za vasico, kjer je stal lovski dom. Mični leseni brunarici so

lovci pravili dom; kaj bi ji ne, saj so se tam počutili kot doma. Še več: marsikdo med njimi je komaj čakal, da se je končala sobotna služba in jo je nemudoma popihal v lovsko gnezdece, ki je bilo čez in čez prepojeno z dobro voljo v pripovedih lovskih doživetij, nič manj pa tistih iz vojnih dni in trkanju kozarcev. Nobena skrivnost ni bila, da je prenekateri lovec dal prednost druženju in je nošenje zelenega gvanta bolj ali manj opravičil le na skupnih lovih. Tudi za Marka ni bilo lepšega kot sedeti na zapečku temno zelene krušne peči in na ušesa vleči pogovore, premešane s smehom, ki so valovili sem in tja. Zlasti zabavno je bilo, ko so lovca, ki je uplenil prvo divjad visokega lova, lovsko krstili, nič manj pa, ko so z lovskim ropotom počastili ta ali oni dogodek.

Bilo je tri leta pozneje. Zimski čas je bil. V januarju. Mraz je pritiskal, da je pod podplati škripalo, kot bi zaviral vprežni voz po klancu navzdol. Snega je bilo do kolena, na oba kraja ceste nagradenega do pasu, na cestišču pa za dobro pred zbitega. S kolesom kajpak v takšnih razmerah ni šlo, čeprav je Marko takrat že poganjal svojega, saj je prerasel mali sedež na očkovem kolesu. No, kadarkoli je bila cesta kopna, je pozimi pogosto pelo tudi kolo, sem in tja kdaj moped ali samotni avto, sicer pa sani ali voz s konjsko ali volovsko vprego.

Tako je bilo tudi tisto januarsko soboto, ko so se na lojtrskem vozu, ki sta ga vlekla Miško in Sokol, peljali skozi že znane vasi tja do pod Peskov, od koder so jo z nogami ubrali gor do lovskega doma. Konjema je pot ukazoval Dolničarjev Tone, ki je vzravnano sedel na prečki spred lojtrnika, tik nad trekelni, in polglasno govoril: »Poglejte Miška in Sokola, to sta konja. Pa naj kdo reče, da nista, mu tudi premoga ne pripeljem več.« Dolničarjev Tone je namreč s konjema razvažal premog, ki ga je ročno nabasal v trugo s tovornega vagona na železniški postaji. Največ dela je opravil jeseni, nemalokrat pa nekaj fur tudi noter v zimo. Čeprav je že pritiskal mraz, ki ga je pogosto spremljala burja, mu je po čelu tedaj lil pot. Zato se je vožnje tiste januarske sobote nadvse veselil, saj je bila pravi blagor v primerjavi z vsemi mukotrpni vožnjami, ki jih je sicer opravljal. Dobro volje je bil še tolikanj bolj, ker so bili na lojtrskem vozu v zeleno oblečeni možje, z nahrbtniki in puškami prek ramen, ves čas v iskričem pogovoru, ki ga je podžigala steklenička – seveda ne napolnjena z vodo. Na lojtrniku so sedeli sami stari znanci iz okoliških vasi, ki so pred vojno skupaj vasovali, med vojno skupaj drugovali, zdaj pa znanstvo in prijateljstvo nadaljevali med zeleno bratovščino.

»Praviš, da so zabiti gor za Štancarjem?« je radovedno povrtal Martinčev Janko. – »Ja, tako sporoča Albin. Če kdo, je on na tekočem z dogajanjem v svojem revirju,« je odvrnil Kajzarjev Lojze in pomenljivo pokimal brkate-mu Martinu, ki je bil ves čas najglasnejši in je stresal kosmate, da so solze prehitevale smeh. Markov očka mu je sem in tja kdaj navrgel, češ, malce popusti, in namignil na Marka. »Kaj?« se je zasmejal Martin in pomežiknil Marku: »Če je zrel za gonjača, je že na pol naš. Naj se poduči, kako gresta vkup lisica in jazbec ... No ja, no ja, fletno je pa le.« Vsi so mu v smehu prikimali, le Marko je bolj čudno gledal. Čeprav je puberteta trkala na vrata, je bil v radoživosti najpomembnejše stvari na svetu še bolj zelen kot možje v zelenih oblačilih krog njega. A vsa njegova pozornost je veljala zanj nerešljivi uganki, kdo da so tisti 'zabiti gor za Štancarjem.' Očka mu je namreč povedal le, da gresta v lovski dom na družabno srečanje ob okrogli obletnici strica Janka. A se je to Marku kaj sumljivo zdelo, ko je opazoval može s puškami prek ramen, še bolj pa po besedah strica Martina, namreč tisto o gonjaču. 'Nekaj bo. Zagotovo bo jutri skupni lov, tudi v čast slavljenca,' je sklepal Marko, ki je skupni lov spoznal tam doli v polju na fazane, jerebice in zajce – in tuhtal, kaj neki bodo skupaj lovili tam gori v gozdu. Sklenil je, da uganko kar nemudoma razreši. Glasno, da so ga vsi slišali, je vprašal: »Stric Janko, bomo jutri lovili srnjad?« Vsi na vozu so prvi hip ostrmeli, takoj nato pa v mešanici smeha in poduka kar vprek nekaj dopovedovali, da Marko sprva ni ničesar razumel, dokler ni vseh preglasil stric Janko. – »Ja, Marko, res je, jutri bo skupni lov, a ne na srnjad, ampak na divje prašiče.« Stric Martin pa je, za spremembo, kar malce preresno pripomnil: »Veš, za srnjad je zdaj čas lovopusta. Kam pa bi prišli, če bi v teh trdih zimskih razmerah ubogo srnjad hajkali. Zima je čas, ko divjadi pomagamo s krmljenjem.« – Marko je najprej začudeno pogledal, potem pa ustrelil: »Kaj divji prašiči niso divjad? Kaj jim je v hudi zimi kaj lažje kot srnjadi?« Možje so se spogledali in Marko je opazil, da so malce v zadregi. Kako pojasniti radovednemu fantiču, kako je s tem, so se verjetno spraševali s pogledi, ki so begali sem in tja. Prvi se je znašel, kdo drug kot Martin. »Veš,« je začel previdno, »lovni čas na posamezno vrsto divjadi je različen. Odvisen je ...« In je obmolnil, kot bi tehtal, kaj naj pravzaprav reče oziroma, kako naj temeljito očitno razhajanje. »Veš, kaj,« je naposled povzel, »to je stvar lovskega izobraževanja, ki te še čaka. Tam zveš, kako je s to rečjo.« Vsi navzoči so odločno prikimali in videlo se je, da so se otresli začetne zadrege. A ne za

dolgo, ko jih je Marko ponovno presenetil. »Naša profesorica biologije je na sestanku prirodoslovnega krožka rekla, da so vse živali del narave in je najbolje, da se jih pusti pri miru. Pa še nekaj čez lovce je usekala.« Tokrat se je oglasil Bevčev Janez, ki je uspešno končal gozdarski študij, in kar malce jezno zabrusil: »Povej svoji profesorici, da bi od biološko izobraženega človeka pričakovali malo več pameti. Vprašaj jo, če ve ..., seveda ve, kako je z naravnim ravnovesjem med vrstami, pa še kaj o teritorialnosti in omejenem življenjskem okolju naj vam pove.« Vsi so prikimali, Martin pa je navrgel: »Ja, prav za to gre.« Pri sebi pa zagodel: »Brigajo me tiste marnje o ravnotežju in podobnih pametovanjih. Kaj bo na nagnojevi deščici – to je pomembno!« Na glas pa je nadaljeval: »Sicer pa prenehajmo s tem, me bo še glava začela boleti. Jutri gremo na pujske in naj bo Diana usmiljena in nam nameni lovski blagor.«

Besede so Marka zbegale. Ima njegova najljubša učiteljica Metka prav ali ne? »Povprašam jo,« je sklenil, globoko v sebi pa začutil nekaj skrivnostnega, nekaj, česar si ni znal razložiti. Ja, ja, oglasil se je skrivnostnež iz pradavnine. Pozneje, ko je kot lovec premagal začetno neukrotljivo strast, je spoznal, da so lovne dobe pravzaprav določili lovci sami glede navade posamezne vrste divjadi.

Pozno popoldne so pripešali v lovski dom. Pozdravljanja z lovskimi sotovariši, ki so bili že zbrani, kar ni in ni bilo konec. Vse vprek so letele besede navdušenja, Martin je celo zavriskal. »Smo ali nismo?« je zapel s svojim gromkim glasom. »Fantje, povem vam, jutri jih denemo v krop, še prej pa pošteno namočimo Janka.« Vsi so pritrjevali Martinovim besedam in hkrati prerivali kozarčke z žganjem. Nahrbtniki so se nagrmadili na klopi ob peči, puške so našle prostor na kavljih v predprostoru, prepotene srajce so letele na gliste. Z miz, ki so bile zložene vkup, se je sukral prijeten vonj po lovskem golažu. »Najprej se pošteno podprimo, potem pa se posvetimo okrogli obletnici našega Janka,« je zbrane nagovoril starešina Marjan, ko je s trkanjem po steklenici utišal besede in smeh. Naenkrat je živahno govorjenje prenehalo, le posamezne besede so še frčale sem in tja, tolikanj bolj pa je bilo slišati žvenket žlic in cmokanje.

Po končanem obedu so v trk skočili kozarci, v katerih se je svetila zlata rebula. Trkanje je bilo namenjeno slavljenju, ki se je kar topil od sreče: malce zaradi pijače, malce pa zaradi svojega dobrodušnega značaja. Tudi tedaj, ko so letele pikre na račun politike, se namreč nikoli ni razjezil, ampak le živo pogledal in se na kratko zahihital. Marsikdo mu je zavidal njegovo prostodušnost.

»Dragi lovski tovariš Janko. Nocoj smo se zbrali v skorajda polnem številu tvoji lovski sotovariši, da tokrat, za spremembo, damo besedo divjadi, ki te obkroža na tej malariji, ta hip še prekriti z zelenim pregrinjalom,« je pričel svoj slavnostni nagovor starešina, s kretljivo levico pokazal na stojalo kraj sebe in

nadaljeval: »Vabim najstarejšega člana naše lovske družine, prijatelja in lovskega tovariša Franceta, da živali pod ogrinjalom osvobodi.« Janko je pogled, poln pričakovanja, započel v odgrnjeno sliko. »Nee ...,« je glasno potegnil in se prostodušno zasmel, ko je na sliki ugledal sebe s kratkimi nogami, zajetnim trebuškom in veliko okroglo glavo, na kateri je čepel prav majhen lovski klobuk, krog in krog obdan z divjadjo. »Poglejte napis spod slike,« je navzočim navrgel Matevž in pri tem napravil grimaso v podobi zajca, ki je na sliki s tačko kazal na napis: »Tukaj zbrane živali želimo lovcu Janku nemimo roko in skrivljene cevi.« Vsi so gledali zdaj napis, zdaj zajčka,

Narisal: Igor Pčulin

zdaj Janka, ki je, ko je pogled odvrnil od slike in preletel omizje, ostrmel. Krog in krog so ga obkrožale živali, no ja, lovski prijatelji, ki so si naredili maske ali pa napravili grimase v podobi te ali one živali. »Takole bo,« se je svečano oglasil merjasec, ki ni bil nihče drug kot Martin. »Tukaj prisotne živali smo sklenile, da lovcu Janku malce izprašamo vest.« Medved je v znak odobravanja glasno zabrundal, lisica je zavila z očmi, da so skorajda skočile iz jamic, jelen je stresel mogočno rogovje, jazbec je pokazal zadnjo plat in glasno prdnil, srna je preplašeno gledala, saj se tudi tokrat ni otrsela strahu pred zalezujočim lovcom. Čez vse pa je razpel krila planinski orel in vzvišeno napovedal: »Lovce bom, enega za drugim, znosil v gostilno, kjer naj se omamljajo v kapljici in pozabijo na prežeče zalezovanje in potuhnjeno čakanje na preži.« Živali so prikimalavale, češ, tako je prav. Ponovno se je oglasil merjasec: »Ne bodimo kot lovci, privoščljivi in zavistni, ampak pokažimo prizanesljivost in odpuščanje.« Janko, ki je končno le prišel k sebi, je skočil na stol. – »Kaj? Sem prav

slišal? Da jagri ne spoštujemo življenja? Da nismo prizanesljivi?« Nastala je grobna tišina. Jankov nenadni izbruh je vse navzoče očitno presenetil, a ne za dolgo, ker se je skorajda hkrati z besedami Jankov obraz raztegnil v prostodušen smeh. Prvi se je v vlogi medveda znašel Albin. – »Ja, moram priznati, da je bil lovec Janko do mene resnično prizanesljiv. Ko me je namreč ugledal na drobnici, kjer sem se sladkal s slastnimi hruškicami, ni dvignil puške, da bi streljal, ampak jo je z brega ucvrl, da se s podplati ni dohajal, kanon pa mu je nabijal po zadnji plati. No, vidite, da je bil lovec Janko ne le prizanesljiv, ampak tudi nadvse korajžen.«

Sledil je splošen krohot. Lovci, ki so se v podobah živali tako modro držali, očitno resnosti niso bili kos. Sicer pa zna biti, da so se tudi živali smejale, kajpak po svoje, kadar so lovcu potegnile dolg nos. Potem pa se je zgodilo nekaj presenetljivega. Komaj pred kratkim lovsko zapriseženi Ravnikarjev Tine, pregrijen s črnim ogrinjalom in na nos nataknenim krepkim črnim kljunom, je segel pod haljo, spod nje privlekel črnega ptiča in si ga posadil na ramo. Ptič se je oglasil s svojim predimim kja – čak in Tineta pocukal za uho. Vsi so zazijali, Marka pa so bile same oči. Sicer je bilo znano, da so Tinetova strast ptiči, saj je bil navdušen ornitolog, da je udomačil kavko, pa nihče ni vedel do tedaj. A pravo presenečenje je šele sledilo. Zaslíšal se je zamolklo zategnjen glas: »Jage, jage, lep dan.« – »Ne,« je ušlo Matevžu, »pozdravlja nas prava žival. Kaj takega. Bravo, Tine. Bravo ....« – »Pika,« je vskočil Tine in Piko pogladil po perju. – »A, Pika je. Kakorkoli že, po temle presenečenju predlagam, da se prelevimo nazaj v jage.«

Vsevpred so prikimali in navdušeno besedičili. Janko, ki se je po nepričakovanem dogodku počutil kar malo odrinjenega, je ponovno skočil, tokrat ne na stol, ampak le s stola na čelo omizja in vzneseno zaklical: »Starešina Marjan, predlagam lovski ropot – in vodi kar ga ti.« ‚Zdaj pa bo,‘ si je mislil Marko in hitro smuknil na peč. Od tam je bil namreč najboljši pregled nad omizjem. Sledila je znana ceremonija. Vodja lovskega ropota je ukazoval: ‚Nabij puške ..., kozarce tri prste od mize ..., na usta ..., na mizo ...‘ in tako v tem ritmu naprej, pravzaprav nazaj, vse do potrkavanja in petja. Kdor je zamudil zaporedje ukazov, je dal za rundo pijače. Ker se je to kar nekajkrat zgodilo, so lovci pri plačilu pijače razbremenili Janka. Ni kaj, Janko je zvito ali pa povsem nevedno prizanesel svoji denarnici.

Po končanem ropotu, ko se je omizje malce ohladilo, je besedo povzel starešina. »Dragi lovski tovariši. Menim, da smo nocojšnjega slavljenca Janka dostojno počastili. Tebi, Janko, izročam tole sliko z našimi podpisi in željo, da še dolgo ohraniš dober pogled in ravne cevi. Prav tako naj bo, kot piše tule spodaj,« se je namuznil in s prstom pokazal na napis spod slike. »Tako. Kaj nas čaka jutri, pa že vsi vemo. Naj bo Diana naklonjena. Zdaj pa prosim Albina, ki bo vodil jutrišnji skupni lov, da prevzame besedo.«

Napravilo se je čarobno zimsko jutro, da bi še boginja ljubezni in lepote, Afroditina, zardevala od zavisti. Na zahodni strani je dol na lovski dom, okoli katerega so se prestopali v zeleno oblečeni možje, pihali v prste, ki jih je lizal jutranji mrz, in vneto kimali sem in tja, gledala teta Luna in glasno govorila: »Najraje bi vas primrznila kot snežene možje, da ne bi mogli v hajko na uboge živali.«

Slišalo jo je Sonce, ki je pravkar pokukalo izza obzorja, da se je rdeča zarja potegnila v zlato rumeno, in Luni prek nebesnega svoda nagajivo pomežiknilo: »No, no, tetka Luna, saj menda veš, da je stvarnica Narava napravila življenje na Zemlji takšno, kot je, brez sentimentalne cmeravosti. Je pa res, da je stavila na človekovo zavest in vest, ter spregledala, da nikakor nista samoumevni.«

»Marko, ti boš z mano,« ga je pred odhodom nagovoril Bevčev Janez, ki je prevzel gonjače. Marko je le pokimal in pogledal očka, ki je strmel dol v dolino, kjer so se ob cesti vrstile vasice. Spomini, spomini, tako živi, kot bi pravkar prihuljen čepel nedaleč proč od ceste v temni noči in na ušesa vlekel najrahlješe šume. Leva roka je trznila, kot bi ga želela opozoriti na čas, ko jo je dumdumka skorajda pretrgala. A so jo rešili, tam prek morja v zavezniški bazi. Vendar je roka zatrdela. Nezavedno je z desnico objel levico in globoko vzdihnil. »No, Marko, bodi previden in drži se Janeza. Pri prašičih nikoli ne veš, kaj jih piči. Zelo rado se primeri, da jo udarijo nazaj,« je iz zatopljenosti v nedavno preteklost preskočil očka. – »Le brez skrbi, tovariš Jaka. Če jo pujsi udarijo nazaj, jih čaka svinec iz tele

flinte,« je veselo vskočil Janez in potrkal po karabinki, ki mu je visela prek ramen. Ozrl se je po poti, ki je prečkala senožeti in izginila v gozd. Komajda je še ujel Martinovo ogromno postavo. »V dobre pol ure bodo na stantih. Mi zaokrožimo spod Štancarja in jih pritisnemo gor prek kont,« je ponovil Janez, kar je sicer gonjačem razložil že v koči.

Nad dolinico, ki se je na nasprotni strani potegnila v bukovo goščo, se je ob stari bukvi namestil Albin, potem ko je odložil Janka kot predzadnjega strelca streljaj proč, tik prevrnjenega štora. Nahrbtnik se je znašel na tleh kraj debla, na njem pa manliherica. Ukresnil je pipo in zadovoljno puhnil oblačke dima, ki so se zvijali nekam za hrbet. ‚Smer vetra je odločilna,‘ je godel med brke. Ponovno, kot že ničkolikokrat, je doživljal božanske trenutke, ki so ga čez in čez omamljali, da ni vedel, je vse, kar se plete okoli, resnično ali le utvara. Bil je namreč eden tistih redkih lovcev, ki so v lovu prepoznali stik s prvobitno naravo, z nečim tam iz pradavnine, noter v današnji in prihodnji čas. Le tako in nič drugače je razumel smisel lova. Z desnico je potegnil pipo iz ust, z levico pa pogladil košate brke. Zagledal se je vrh hriba pred seboj in z nostalgijo v očeh pobožal mogočno starko, ki je svoje grčave veje povešala dol k materi zemlji. Naslonil se je na deblo in zaprl oči ...

Sprva motno, potem pa vse jasneje ga je gledal tam pod vrhom bukve, na izstopajoči vodoravni veji, kako se prestopa in steguje vrat. Spod bukve, streljaj daleč, je ugledal sebe, kot kip prikovan, ki potrpežljivo čaka, da bo čudež gozdov zapel in pozabil na dogajanje okoli sebe. Ko je dočakal tisti trenutek, je brž prislonil dvocevko k licu, z očesom preletel mušico in se ustavil na belem ogledalcu. Srce mu je poskakovalo kot fantu, ki skrivaj pogleduje obraz ljubljene dekleta. Za trenutek je zadržal dih in hkrati stisnil petelina, soimenjaka, ki je postal usoden za petelina tam gori na bukvi.

Ko se je sklonil in pobral mrtvega ptiča, so prvi sončni žarki prižgali lučke na dežnih kapljicah, ki so od nočnega deževja visele po komajda ozelenjenih listih. Skočile so gor na ugasle petelinove oči. In glej: osvetlile so pot v skrivnostno deželo, kjer je na vsakem drevesu pelo več petelinov, spodaj pa so v belih pregrinjalih plesale kokoške. Dvojčici v njem, veselje in žalost hkrati, sta se objeli in pohitela za ženini in nevestami. Stal je tamkaj med njimi, z blaženim nasmehom na ustih, in jim šepetal: ‚Srečen sem med vami – živimi.‘ Komajda je to izrekel, je potegnil piš, nebo je potemnelo in vanj je treščilo.

Sunkovito je zamahnil z rokami predse. Oči so se na široko razprle in zmedeno pogledale okrog sebe. Na desni nekje je ponovno treščilo. ‚Hudiča,‘ mu je blisnilo skozi možgane, ‚iz zamaknjenosti me je prebudil strel, ne pa strela.‘ Pograbil je puško in se zastrmel v rob goščave, kjer je pričakoval prašiče. In res. Zagledal jih je, kako v ravni črti drobijo

povprek prek dolinice v strnjen gozd tam nasproti. Na čelu je bila svinja z visoko dvignjenim repom, kar je bil zanesljiv znak, da je vznemirjena in prestrašena. Preletel je pujske in primerne izbral za odstrel. ‚Hudiča,‘ je ponovno zaklel, ko je s pritiskom na petelina le klocnilo. ‚Kaj takega.‘ Brž je odkočil puško, a za strel je bilo prepozno. Le rep zadnjega v vrsti je še ujel. Sprva je nejevoljen zagodrnjal, potem pa se nasmehnil: ‚Namenjeno je tako. Vrag si ga vedi, če se v dogodek ni priplazila naklonjenost do živali, ki sem jo malce nazaj v prividu videl tam v skrivnostni deželi med petelini.‘ Tako je kar in kar godel in pozabil, da bo po končanem lovu, pri zadnjem pozdravu lovini, morda v posmeh, češ, star jager, s pujsi pred nosom, pa brez plena. Pomislil je na Janka, ki je edini lahko videl pujske, ki so tekli mimo njega. Ker je Janka dobro poznal, je vedel, da bo najprej njega pocukal za rokav, češ, kaj se je zgodilo, da ni streljal. Ko mu bo razložil, kaj in kako, bo Janko zanesljivo le dobrohotno pokimal in pripomnil: ‚Dovolj jih je, ki komaj čakajo, da lahko streljajo. Se strinjaš?‘ Albin bo le, prav tako dobrohotno, pokimal, globoko v sebi pa se hvaležen zahvalil modrosti, ki ga je po letih izkušenj pripeljala v pomirjenje.

Pred lovskim domom so se zbrali lovci in si ogledovali uplenjene ozimčke. Kar deset jih je ležalo na zmrznjenem snegu. Slišati je bilo kaj besed, na obrazih pa sij zadovoljstva. Kot vedno je bil najglasnejši Martin. »No, pa smo jih, ščetinarje ščetinaste.« – Lojze, ki je zagovarjal uplenitev le starejše divjadi, ga je postrani pogledal in zagodrnjal: »Ah, tele otroke ...«

Njun monolog so ujela Markova ušesa. Vprašujoče je pogledal zdaj enega zdaj drugega. Albin, ki je stal v neposredni bližini, je opazil Markov vprašujoč pogled. »Veš, Marko, vsak po svoje imata prav. A si s tem ne beli glave. Ko boš starejši in si boš nabral dovolj izkušenj, boš razumel. Tokrat rečem le, da Narave in naše vpetosti vanjo ne bomo nikoli do konca razvozlali. Če pa že, potem bo čudenja nad njenim stvarstvom v trenutku konec.«

Oglasil se je lovski rog. Sonce je stalo nizko nad obzorjem, lovci pa s spoštljivo mirtostjo pred lovino. »Upljeni divjadi – za lovski blagor – lovska hvala,« se je zaslišal poslednji pozdrav in utonil tam notri v gozdih, poslavljajočih se v zimski večer ...

Nekatere manj znane in narečne besede:

balanca – krmilo pri kolesu
dirca – pomanjševalnica od dira; dira je voz z ravno nakladalno ploskvijo, brez ograjice
gliste – leseno ogrodje za sušenje nad kmečko pečjo
štamprl – kozarček za žgane pijače
treklni – deli konjske ali volovske vprege
truga – zaboju podobna priprava na kmečkem vozu za prevoz drobnega materiala
vesti (je vel) – voditi (je vodil)

Prva

BOGDAN BONE

Lepotica, manekenka,
v novi rdeči preobleki
v maj zeleni na poseki
plaha je prišla mladenka.

Naokrog se v dan ozira,
vonja vetra nežno sapo,

z uhlji striže, nogo liže,
mladje vzame si nad grapo.

Ko pa sonca luč zasveti
vse močnejše, se odloči,
preden s hudimi obeti
dan zažuga, v kritje skoči.

Novinarska konferenca LZS in RZS

Predstavniki **Lovske zveze Slovenije (LZS)** in **Ribiške zveze Slovenije (RZS)** so na skupni novinarski konferenci, ki je bila 18. januarja 2023 že tradicionalno na ladjici na Ljubljani, spregovorili, ali so potrebne spremembe sistema upravljanja z zavarovanimi vrstami, kakšne novosti zakona o divjadi in lovstvu se obetajo, ali je napočil čas za nadgradnjo nalog in pooblastil lovskega čuvaja, ali nas afriška prašičja kuga še ogroža ter kako podnebne spremembe, onesnaženje in nesonaravni gradbeni posegi v vodotoke vplivajo na ribji živelj.

»Lovska zveza Slovenije se je januarja letos prvič uspela sestati z ministrom za okolje in prostor, ki je napovedal ustanovitev posebne delovne skupine za področje upravljanja z zavarovanimi živalskimi vrstami. Kar nekaj tovrstnih skupin je že bilo ustanovljenih v preteklosti, pa smo na koncu žal morali poiskati rešitev na Upravnem sodišču, ki je v preteklem letu – verjetno bo sodba zaznamovala tudi letošnje leto – odločilo, da so tudi na področju zavarovanih vrst, kjer je populacija v ekstremnem porastu, dovoljeni ukrepi – tudi odvzem iz narave,« je povedal predsednik LZS mag. **Lado Bradač**. Pojasnil je še: »Na sestanku na Ministrstvu za okolje in prostor smo se pogovarjali tudi o že mnogokrat

izpostavljeni temi – to je vožnji z motornimi vozili v naravnem okolju, ki je problematična zlasti na področju Pohorja in ponekod na Primorskem. Imamo namreč tako mlo zakonodajo, da mnogi prihajajo iz tujine, saj pri nas raje plačajo izjemno nizko kazen in se še naprej vozijo z motornimi vozili v naravnem okolju. V Italiji in Avstriji si kaj takega težko privoščijo. Žal naša država še vedno ni postavila normativov na tem področju.« Dodal je, da je nesprijemljivo, da se lahko v mirno cono z motornimi vozili pripelje kdorkoli in brez zadržkov plaši prostoživeče živali.

Lovci smo za ureditev razmer pripravljene sodelovati – imamo več kot 3000 usposobljenih lov-

skih čuvajev, ki bodo v primeru spremembe zakonodaje in s pridobitvijo pooblastil lahko spremljali ter nadzirali vožnjo z motornimi vozili v naravnem okolju. Druga možnost je, da država ustanovi gozdno policijo in končno zagotovi red na tem področju.

Spremembe lovske zakonodaje

Letos so v pripravi spremembe **Zakona o divjadi in lovstvu** – v 1. členu naj bi bilo zapisano, da so prostoživeče živali pod skrbnim varstvom države. Tako bi odpravili pravno praznino, ki je nastala s črtanjem 163. člena **Zakona o varstvu okolja**, iz katerega so preprosto umaknili določbo, da je divjad lastnina države. LZS ni zagovornik, da bi živali morale

imeti lastnika, predlog LZS je, da jih je treba s posebno skrbnostjo varovati in da so pod patronatom oziroma varstvom države, je pojasnil mag. Bradač. »To pomeni, da se država zaveže, da bo skrbela za vse živali v naravnem okolju; da so skupno dobro, ne pa od nikogar oziroma da to po sklepanju nekaterih pomeni, da je divjad od vsakogar. Prvo vprašanje kriminalista, ki se ukvarja s preprečevanjem nezakonitega lova je – kdo je oškodovanec, če divjad nima lastnika?«

V spremembo lovske zakonodaje naj bi vključili tudi nekatere rešitve na področju lovske kinologije. Lovski psi so trenutno kljub njihovi vlogi pri izpolnjevanju nalog v javnem interesu pravno izenačeni s tako imenovanimi družnimi psi, ki ne opravljajo nobenih specifičnih nalog, ki bi jih odredal javni interes. Tako bi zagotovili ustrezne pravne temelje za uporabo, šolanje in preizkušanje lovske psov na načine, ki so nujno potrebni za poznejše uspešno izvajanje njihovih nalog v javnem interesu.

Vrnitev odvzetih zemljišč

Še vedno ni urejena problematika odvzema zemljišč, ki jih je odvzel **Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije**. Pred leti so lovske družine kupile zemljišča, jih pošteno plačale, pa so jim bila kljub temu odvzeta, saj naj bi bila splošno ljudsko premoženje. »S prejšnjim kme-

Foto: Nuša Božičnik

Skupna novinarska konferenca LZS in RZS

tijskim ministrom smo se dogovarjali o začasnih rešitvah, da bi lovske družine, ki imajo pogodbo o nakupu, dobile odvzeta zemljišča v brezplačni najem za 99 let. Vendar na skladi na to niso bili pripravljene pristati. Še vedno potekajo postopki proti (trenutno) 70 lovskim družinam. In čeprav so se nekatere lovske družine uspele vpisati v Zemljiško knjigo, sklad tudi njim jemlje zemljišča. Naša zahteva je, da se spremeni lovska zakonodaja in da za lovske družine veljajo enaka pravila kot za

edino izjemo – pašne skupnosti. Pošteno je in čas je, da se to uredi,« je še podaril mag. Bradač.

Slovenija še vedno prosta APK, a to se lahko hitro spremeni

»Na izbruh afriške prašičje kuge (APK) v Sloveniji smo dobro pripravljene,« je zatrdil mag. **Božo Zakrajšek**, direktor Strokovne službe LZS, a posvaril: »Slovenija je še vedno prosta APK, kar pa se lahko spremeni v vsakem trenutku, saj gre za zelo nalezljivo

in lahko prenosljivo bolezen.« APK je konec minulega leta – po petih letih – ponovno izbruhnila na Češkem. V Slovenijo bi lahko prišla z Madžarske, ki je nedavno zabeležila 26 izbruhov APK (v letu 2022 skupno 523), prek Bolgarije, ki je nedavno zabeležila 36 izbruhov (v letu 2022 skupno 196), Slovaške, kjer je bilo lani 550 izbruhov APK, nedavno pa 41, ter prek Srbije, ki je nedavno prijavila 22 izbruhov APK, lani pa skupno 76.

»Če bo APK prišla v Slovenijo,

bo to imelo velike posledice ne le za lovce, tudi gospodarska škoda bo velika. Če bi APK, na primer, izbruhnila na področju Krima, bi to pomenilo, da se okuženo območje zapre ne le za lovce, temveč tudi za pohodnike, sprehajalce, gobarje, kolesarje ... – za vse. Policija bi nadzirala, da nihče ne vstopa v zaprto območje. Ukrepi bi bili številni, neprijetni in dolgotrajni,« je poudaril mag. Zakrajšek.

Urša Kmetec

Ob 50. obletnici Fotokluba Diana na ogled razstava v Zlatorogovi galeriji

Fotoklub Diana že pol stoletja združuje naravoslovne fotografe. Ob tem jubileju se je predstavil z razstavo več kot tridesetih fotografij. Fotografsko razstavo sta 19. januarja 2023 v Zlatorogovi galeriji, na sedežu Lovske zveze Slovenije (LZS), slavnostno odprla predsednik Fotokluba Diana **Iko Krašovec**

in predsednik LZS mag. **Lado Bradač**, za glasbeno popestritev pa je poskrbel Lovski pevski zbor Medvode.

Po Krašovčevih besedah se je od časa, ko se je na LZS porodila ideja in v prostorih zveze tudi potekala ustanovna skupščina Fotokluba Diana – daljnega 9. februarja 1973 – spremenilo veliko stvari. Prvi predsednik Fotokluba Diana je bil **Ivan Mikec**, med ustanovnimi člani pa so bili **Oskar Dolenc**, **Tomaž Kočar** in **Franko Bajt**. Delovanje kluba se je poleg fotografije širilo tudi

Fotoklub Diana je ob 50. obletnici delovanja podelil priznanja svojim članom.

Ob odprtju razstave sta prisotne nagovorila predsednik Fotokluba Diana **Iko Krašovec** in predsednik LZS mag. **Lado Bradač**.

Vse foto: Zdravko Turk

S fotografsko razstavo so ustvarjalci želeli ljudem približati lepoto in pestrost našega čudovitega in dragocenega živalstva in rastlinstva.

Zahvala

Zahvaljujem se LZS za prijazno in nesebično podporo pri organizaciji jubilejne razstave ob 50. obletnici Fotokluba Diana. Podpora pri organizaciji nam je nudila gospa **Urša Kmetec**, svetovalka za odnose z javnostmi, za kar se ji najlepše zahvaljujemo. Prav tako se zahvaljujemo mag. **Janiju Šalamonu**, predsedniku Komisije za lovsko kulturo in odnose z javnostmi, za podeljeno *plaketo za lovsko kulturo III. stopnje*, ki nam jo je na svečanem odprtju razstave ob 50. obletnici Fotokluba Diana izročil predsednik LZS mag. **Lado Bradač**. Prijazna zahvala tudi za njegov govor in vzpodbudne besede k našemu skupnemu sodelovanju. Tako lovci kot fotolovci si želimo ravnovesje in kulturni pristop do narave z naravoslovno fotografijo. S svojo prisotnostjo nas je počastil tudi direktor Strokovne službe LZS mag. **Božo Zakrajšek**. Odprtje je minilo v prijetnem vzdušju kulturnega programa, ki ga je popestril Lovski pevski zbor Medvode – hvala tudi članom zbora.

Iko Krašovec,
predsednik Fotokluba Diana

na področje slikarstva, kiparstva, založništva in literature. K prepoznavnosti Fotokluba Diana so bogato prispevali člani: **Tone Svetina**, **Andrej Župančič**, **Janez Černač**, **Tomaž Kočar**, dr. **Luka Pintar** in drugi.

»Zadnja leta se je delovanje kluba zožilo le na fotografijo in snemanje z digitalno tehniko. Temeljito se je spremenila tudi fotografska oprema in tehnika. Računalnik je postal nepogrešljiv pripomoček pri izdelavi in

prikazovanju fotografij. Še vedno pa najboljši posnetki narave nastanejo v najtežjih pogojih in terenih, tudi v snegu in mrazu, kar od fotografa zahteva veliko časa, potrpežljivosti in znanja, redkeje pa je ta nagrajen s srečnim naključjem,« je pojasnil Krašovec.

»Z razstavo želimo ljudem približati lepoto in pestrost naše čudovite in dragocene flore in favne. Naj bo to vzpodbuda za lepše, prijaznejše ravnanje pri

ohranjanju naše narave, ki vztrajno kopni pred našimi očmi,« je izpostavil Krašovec in se zahvalil vsem članom, ki so s svojimi deli prispevali in ohranili Fotoklub Diana na nivoju, zaradi katerega je prepoznaven doma in v svetu. Člani sodelujejo na naravoslovnih fotografskih razstavah doma in po svetu ter dosegajo vidne rezultate, nagrade in priznanja.

Mag. Bradač se je zahvalil ustanovnim članom Fotokluba Diana in njihovi ideji, da so pred petdesetimi leti, ko je bil sam osemletni fantič, znali poiskati prihodnost. »Fotografije narave in vsega, kar se v njej dogaja, burijo našo domišljijo in so neprecenljive. Fotografski duh širimo tudi v lovskih vrstah. Med vami ste tisti, ki znate in zmorete in ki

svoje znanje lahko prenašate med lovce, tudi s fotografskimi delavnici,« je prepričan. »Koliko truda je potrebno vložiti v takšno fotografijo, vem tudi sam, ki se s fotografijo le priložnostno ukvarjam. Takrat, ko ob lepi svetlobi srnica skoči čez cesto, seveda s sabo nikoli nimaš fotoaparata,« je še dejal mag. Bradač in vsem članom Fotokluba Diana zaželel,

da bi svoje poslanstvo še naprej opravljali z vso vnemo in zagnanostjo.

Ob tej priložnosti so v Fotoklubu Diana podelili tudi priznanja članom. Predsednik LZS je ob 50. obletnici delovanja Fotokluba Diana podelil plaketo za lovsko kulturo III. stopnje.

Urša Kmetec

Mednarodni damski lov v LD Štanjel

Članice Društva slovenskih lovk (DSL) smo prvi adventni vikend, od 25. do 27. novembra 2022, s pomočjo in podporo Lovske družine (LD) Štanjel organizirale še en pomemben dogodek.

Dogajanje je imelo širši pomen, pri njem pa je sodelovalo okoli 50 udeležencev, od tega 22 lovk z Madžarske, Slovaške, iz Avstrije, Hrvaške in Slovenije. Petek, 25. novembra, je bil namenjen predvsem prihodu in nameščanju lovk v prenočiščih v okolici Štanjela, spoznavanju in druženju. Gostje smo sprejele članice DSL, pozdravili so jih lovci LD Štanjel in tudi starešina te lovske družine Severin Švigelj.

V soboto, 26. novembra, smo se zbrali pred kočjo LD Štanjel, kjer so navzoče nagovorili: glavni gost, mag. Lado Bradač, starešina Švigelj, predsednica DSL Ivica Kocjančič in župan Občine Komen mag. Erik Modic. Rogisti so zaigrali dve pesmi, s tretjo pa naznanili začetek lova. Odpeljali smo se v lovišče, kjer so nas domačini postavljali na »štante«. S prihodom poganjačev s trinajstimi psi se je lov začel. Nekatere gostje so imele možnost videti divje prašiče, za strel pa se niso odločile. Isabella Nömayer, ki je zastopala avstrijsko ekipo lovk z območja Leobna, je bila na lovu med damami edina, ki je uplenila tele. Strel je bil natančen in brez omahovanja.

Čprav smo na stojiščih pod vrhom hriba v izjemno neprijetni in močni kraški burji stali okoli tri ure, smo v daljavi slišali streljanje in glasen lajež psov. Ko smo zapuščali »štante«, smo izvedeli, da je bil v dolini zelo uspešen predsednik LZS mag. Bradač, saj je edini uplenil kar tri divje prašiče. Po koncu lova je sledil pozdrav lovini, nato pa smo odšli na kosilo.

Čas tudi za turistični ogled kraja

V prekratkem popoldnevu in močni burji smo si lovke odšle

Vse foto: Ivica Kocjančič

Mednarodnega damskega lova v LD Štanjel se je udeležilo kar 22 lovk iz petih držav.

Lovke smo nazdravile s 26 let starim teranovim šampanjcem, ki je bil v devetlitrski steklenici in je bil darilo vinarja Jožeta Jazbeca.

Med lovkami je bila Avstrijka Isabella Nömayer edina upleniteljica teleta, med lovci pa je bil najuspešnejši predsednik LZS mag. Lado Bradač, ki je uplenil tri divje prašiče.

ogledat in raziskovat Štanjel. Čarobno lepa veduta, od katere težko odmakneš pogled, morda daje vtis, da je to največ, kar lahko da Štanjel. Kako varljivo. Temu kraškemu biseru se je vredno povsem prepustiti, da te vodi po ulicah in prostorih, med zgodbami in barvami, skozi vonje in svetlobe kraških razgledov. Vodila nas je odlična prevajalka in vodička Daša Čok, ki je velikodušno razkrila najbolj čarobne koticke in poglede kraja.

Lepota Ferrarijevega vrta, ki ga je med svetovnimi vojnami za tržaškega zdravnika Enrica Ferrarija in njegovo družino

zasnoval, oblikoval in ustvaril arhitekt **Maks Fabiani**, je večni vir navdiha in kraj neskončnih obzorij ter pogledov. Najbolj prepoznaven del vrta je **ovalni bazen z otočkom**, namenjen pritekanju vode iz zapletenega vodovodnega sistema. Naše gostje in vse, ki smo se udeležile oglada, smo bile navdušene nad to lepoto.

Obiskale smo tudi vinsko klet

prvega vinarja, ki mu je uspelo iz terana narediti šampanjec. Enolog **Jože Jazbec** je skupaj z ženo **Silvo** lovkam razložil, kako nastane teranov šampanjec, nato pa prisotne navdušil s 26 let starim šampanjcem v steklenici velikanki, ki so jo po degustaciji odnesli v **Kulturni dom v Štanjelu**. Nato se je začelo večerno druženje lovk in lovcev **Mednarodnega damskega lova**.

Lovke smo si nadele slovesnejšo opravo; avstrijske lovke so bile v kratkih krilih, Madžarke pa v madžarskih nošah.

Tudi nedelja, 27. novembra, je bila v znamenju lova. Zbrali smo se pred lovskim domom, nato pa se odpeljali v lovišče. Videli smo precej mulaste divjadi, vendar uplenitve ni bilo. V okviru pestrega programa se nam je v nedeljo po daljšem pogonu in pred kosi-

lom pridružil tudi sokolar **Leon Zega**. Predstavitve je bila izredno zanimiva.

Dogodek smo zaključili z divjačinskim golažem in istrsko belo polento. Pozno popoldne se je naše druženje končalo s pristrčnim pozdravom in obljubo, da se bomo ponovno srečali. Vsi smo se zadovoljni in polni vtisov odpeljali proti domu.

Ivica Kocjančič

Peti Belokranjski lovski tabor mladih

Zadnjo soboto pred začetkom šolskega leta 2022/2023 je **Zveza lovskih družin (ZLD) Bele krajine** organizirala peti **Belokranjski lovski tabor mladih**. Vsako leto dogodek gostuje v drugi lovski družini (LD): prvi tabor mladih lovcev ZLD Bele krajine je bil v **LD Loka Črnomelj**, drugi v **LD Črnomelj**, tretji v **LD Suhor** in četrti v **LD Sinji Vrh**. Gostiteljica tokratnega tabora je bila **LD Vinica**. Tabor je potekal pri lovski koči LD Vinica na Žezlju. Na tabor se je predhodno prijavilo 43 otrok, na koncu se ga je udeležilo 36.

Za dobro jutro so vse prisotne pozdravili **Belokranjski rogisti**, ki so zaigrali na lovski rog. Po uvodnem pozdravu predsednika Komisije za delo z mladimi **Staneta Bajuka** in predsednika ZLD Bele krajine **Mira Hudaka** je sledil slovenski zajtrk: kruh, maslo, čaj in domači med. Nato je bilo kratko predavanje, s katerim so otrokom predstavili zgodovino lovstva ter kaj vse lovci počnejo v naravi. Potem so se otroci razdelili v štiri skupine: *Risi*, *Volki*, *Jelenčki* in *Medvedi*. Vsaki skupini sta bila dodeljena dva mentorja. V spremstvu mentorjev in gospodarja LD Vinica **Franca Starašiniča** so se otroci odpravili na potep po lovišču. Gospodar jim je predstavil pomen krmnih njiv, kako jih lovci obdelujejo, kaj raste na krmni njivi ter katere živali jo obiskujejo. Videli so tudi samostojno visoko prežo, na katero so se lahko povzpeli. Sledila je okusna in zdrava malica – sveže sadje. Po malici so se vrnili do lovške kočice, kjer jim je **Tomaz Burazer** predstavil in opisal jelenjad, srnjad, divjega prašiča, poljskega zajca, medveda, volka in drugo divjad, ki prebiva v naših gozdovih. Otroci so postavili tudi zanimiva vprašanja, na katera jim je z veseljem odgovarjal.

Na lovski tabor je prišel tudi **Lovski pevski zbor Bele krajine**.

Foto: Robert Videncol

Skupna fotografija udeležencev petega Belokranjskega lovskega tabora mladih

Foto: Robert Videncol

Predstavitve lovskih psov

Pevci so otrokom predstavili pomen lovške kulture in petja ter na koncu zapeli nekaj lovskih pesmi. Sledilo je okusno kosilo, divjačinski golaž, ki so ga pripravili lovci LD Vinica. Po kosilu so si otroci v spremstvu mentorjev in gospodarja LD Vinica ogledali bližnji kal.

Spoznali so tudi remizo za malo divjad, ki so jo založili s hrano. Po krajšem potepanju je bila na vrsti učna urica. Vsaka skupina otrok je s pomočjo mentorjev izdelala svojo krmilnico za ptice, ki so jih postavili na bližnjem travniku in napolnili s semeni.

Prišli so tudi lovski psi

Člani **Lovsko-kinološkega društva Bele krajine** so s pomočjo otrok predstavili nekatere pasme lovskih psov. Otroci so bili tega zelo veseli, saj so se lahko družili s psi, jih božali in vodili po travniku. Tako so spoznali krvosledca, ptičarja, jamarja in goniča.

Popoldanski malici je bila še ena zanimiva točka lovskega tabora: otrokom so predstavili kratkoceveno in dolgoceveno lovsko orožje. Pod budnim očesom mentorjev so se preizkusili v streljanju na tarčo z zračno puško. Nekateri med njimi so dosegli kar lep rezultat. Zadnja predstavitve na lovskem taboru je bila predstavitev puškarske obrti, kjer so otroci izvedeli, kako mojstri izdelajo novo orožje ali pa razne njegove prilagoditve.

Zapisrega

Ob zaključku lovskega tabora so otroci podpisali **Zapisrego belokranjskega cicilovca**, ko so

obljubili, da se bodo lepo obnašali v naravi ter jo varovali. Obljubili so tudi, da bodo spoštovali vse živali, ki prebivajo v gozdu. Poleg zaprisege so prejeli tudi revijo **Lovec**, brošuro za otroke o goz-

du in divjadi, igrice za otroke z lovsko tematiko, urnik za novo šolsko leto in spominsko majico ter lesen obesek.

Na koncu so lovci LD Vinica zakurili ogenj, na katerem so si

otroci skupaj s starši in mentorji pekli klobase ter razpravljali o preživetih dogodivščinah tistega dne.

ZLD Bele krajine se zahvaljuje LD Vinica in vsem, ki so kakor-

koli pomagali pri organizaciji belokranjskega lovskega tabora mladih lovcev.

Tomaž Zajc,
podpredsednik ZLD Bele krajine

Lovski tabor v Prosenjakovcih spet zaživel

Po dveh sušnih letih covid-19 so se lani poleti že trinajstič zbrali osnovnošolci pri lovskem domu v Prosenjakovcih. Kljub pesimistični napovedi vremenarjev je bil petek, 19. avgusta 2022, magičen za petnajst nadobudnih osnovnošolcev iz različnih delov Prekmurja, ki so vikend preživeli v naravnem okolju na lovskem taboru.

V času tabora **Lovske družine (LD) Prosenjakovci** so se mladi seznanjali z osnovnimi prvinami lovstva na Slovenskem. Poseben poudarek je bil namenjen ohranjanju naravnega okolja, varstva divjadi in dejavnosti, ki so tesno povezane z lovstvom. Marsikaj novega so izvedeli tudi o lovski kinologiji, kulinariki in literaturi. Pod budnim očesom mentorjev so spoznavali lovsko orožje in njegove značilnosti, poučili so se tudi o varnem ravnanju z njim. Pogumni so se lahko preizkusili v streljanju na tarčo.

Udeleženci tabora so spoznavali pasme lovskih psov in praktično delo z njimi, izdelovali so likovna dela na temo lovstva, zadnji dan tabora pa so se imeli priložnost seznaniti s kuhanjem lovskega bograča. Mentorji so otrokom predstavili tudi dejavnosti, ki potekajo v lovišču prosenjakovske lovške družine. Skupaj z mentorji lovci so se otroci odpravili na opazovanje divjadi.

Zaključek tabora je bil v nedeljo, 21. avgusta, ko so otroci prejeli priznanja, skupaj s starši pa so se okrepčali z lovskim bogračem. **Pevci in rogisti Zveze lovskih družin (ZLD) Prekmurje**

Udeleženci tabora v LD Prosenjakovci so dobili priznanja.

Pozdravni nagovor predsednika LD Prosenjakovci Ludvika Riturperja, ki je bil organizator tabora.

so pripravili kulturni program, zbrane pa je nagovoril **Ludvik Riturper**, podpredsednik ZLD

Prekmurje, ki je obenem tudi predsednik LD Prosenjakovci. Navzoče sta pozdravila še

predsednik ZLD Prekmurje dr. **Arpad Köveš** in župan Občine Moravske Toplice **Alojz Glavač**. Oba sta poudarila pomen tabora, medsebojnega srečanja mladih, seznanjanja mladine z naravnim okoljem in poslanstvom lovcev na Slovenskem. Lovci niso samo tisti, ki lovijo, ampak so predvsem čuvaji naravne dediščine in ravnovesja v njej. Opaziti je bilo tudi častne goste, lovsko delegacijo iz slovenskega Porabja: **Gabija Dončeca** in **Janija Rojka** iz Monoštra.

Popoldan je minil v prijetnem vzdušju ob odlični kulinariki. Manjkalo ni niti sladkanje s torto velikanko enega od sponzorjev prireditve pa tudi vreme je prizaneslo zaključnemu delu čudovitega dogodka v naravi.

Peter Novak

Zgodovinsko, nepozabno in dobrodelno

V **Lovski družini (LD) Otavnik** smo se od našega preminulega tovariša **Klemena Močnika** želeli posloviti tudi simbolično z dobrodelnim dogodkom, naposled pa smo doživeli čustven in neponovljiv lovski presežek

v vseh pogledih. Skupni lov 10. decembra 2022 je vsem potrdil vero v lovsko tovarštvo, dobroto in sočloveka.

Potem ko je tragedija spomladi leta 2020 pustila nezaceljeno brazgotino v družini Močnikovih v Jesenicah na Cerkljanskem, nam je za nameček dostojno lovsko slovo od kolega preperečila še pandemija koronavirusa. Odtlej smo v LD Otavnik načrtovali

dogodek v spomin na Klemena. Lani jeseni, ko po dolgem času ni bilo nikakršnih ovir več za druženje, je padla odločitev, da mu bomo v čast namenili dobrodelni skupni lov, na katerem bi zbirali prostovoljne prispevke za njegovo petletno hčerko.

Snežna kepa dobrote

Da bi zbrali kakšen evro več, kot bi ga lahko sicer, smo kot

motiv podarili lov na trofejnega jelena, nagrado pa naj bi izžrebali pred zadnjim pogonom. Nato smo poklicali okoliške lovske družine, da bi se nam njihovi lovci pridružili na dogodku. In potem se je začela valiti snežna kepa dobrote, da nam je zastal dih. »Če daste vi jelena, ga damo pa še mi,« so brez zadržka potrdili v **LD Podbrdo**. »No, mi damo pa muflona,« so dejali v **LD Most**

na Soči. »A, tako, potem damo muflona še mi,« niso ostali dolžni v LD Ljubinj. »No, za tako stvar damo mi pa gamsa,« so bili enotni v LD Jelenk, LD Trebuša in LD Kobarid. »Za vaš namen dobite svizca,« so sporočili še iz LD Smast in LD Drežnica. »Sosedje, mi vam v dober namen damo srnjaka,« so rekli v LD Porezen Cerkno. Dober glas je segel še v LD Fajti Hrib Renče, LD Grgar in LD Trstelj Kostanjevica, kjer so odstopili vsak po enega divjega prašiča.

Nikakor ni ostalo zgolj pri tem. »Za takšen namen ni nič preveč,« je rekel Gregor Štefančič iz Trgovine Kostevc, potem ko je poslal radodarno darilo za mrzle ure čakanja v preži. Izjemno dobrosrčno so se odzvali pri Puškarstvu Špendal z zvrhanim košem daril, podjetnik Jaka Jager je primaknil celo nočno optiko. Nagrade so kot deževno ploho poslali Koptex, Carbonomix, Lovska zveza Gornje Posočje, Lovska zveza Slovenije (LZS), Fox Bullets, Nimrod, Aleš Pičulin in Igor Pičulin, Mesnica Decarnis, Špela Šinkovec, s. p., čebelar Dominik Velikonja in celo Ribiška družina Tolmin. Catering Šorli je poskrbel za polne želodce, medtem ko je lokalna Pivovarna Zajc primaknila težak sod hmeljevega napitka. »Fantje, jaz pa vam dam za vino,« je dejal še domači podjetnik Maksimiljan Koder. Za nameček so se v LD Planota, LD Smrekovec in velenjski družbi TVK izkazali z darežljivimi denarnimi prispevki. Mnogi lovci so darovali sredstva, četudi jih ni bilo na lov.

»Odziv lovcev, lovskih družin in donatorjev je bil naravnost fenomenalen, prav tako udeležba na lovu, ki je skorajda presešla naše zmogljivosti. Vsem gre zahvala, posebej našim fantom za požrtvovalno pomoč in vsem gostom,« je bil hvaležen starešina LD Otavnik Dušan Hvala, ki je sklenil misel: »Začutili smo, da donatorstvo sploh ni problem, ko gre za plemeniti namen. Iz srca smo vsem hvaležni za pomoč.«

Direktor Strokovne službe LZS mag. Božo Zakrajšek mu je lahko samo pritrdil, za nameček pa obljubil še pomoč Zelenega sklada LZS. »Gre za noto, s katero želimo pomagati. Lovci imamo ta čut dobrodelnosti in to, da pomagamo, je najmanj, kar lahko naredimo. Tako se tradicija nadaljuje in prav je tako,« je poudaril. O dobrodelnosti znajo še posebno po letošnjem uničujočem požaru na Krasu precej povedati v LD Trstelj

Foto: Lisjak

Klemen Močnik

Foto: Blaž Močnik

Vso naklonjenost je tisti dan skoraj stotim »jagrom« namenila tudi boginja Diana.

Foto: Blaž Močnik

Skupni lov 10. decembra 2022 je vsem potrdil vero v lovsko tovarištvo, dobroto in sočloveka.

Kostanjevica, kjer so jim ognjeni zublji poleg vse škode v naravi in na divjadi med drugim požrli vseh devetnajst visokih prež. Z nesebično pomočjo lovskih družin in drugih darovalcev zdaj hitro obnavljajo lovišče. »Dobrodelnost in druženje sta naše poslanstvo.

Ne gre zgolj za zbiranje denarja, temveč za povezovanje, s katerim lahko delamo stvari boljše. Samo od nas pa je odvisno, kako bomo ta plemeniti namen gojili še naprej,« je bil po lovu prepričan starešina **Jelko Lapajne**.

Dianina naklonjenost

Vso naklonjenost je tisti dan »jagrom« namenila tudi boginja Diana. Lova se je udeležilo zavidljivo veliko udeležencev, saj je bila v zboru skoraj stotinja lovcev. Lov je potekal na območju Spodnjega Bukovega, na nekate-

cilj je uspel, saj smo v dobri uri lova uspeli upleniti zajetno število jelenjadi. »Nihče ni pričakoval tolikšnega izkupička. Vsekakor smo si v pripravljalnih fazah lova za konec dneva želeli imeti pozdrav lovini, saj bi to bila dodana vrednost že tako pozitivnemu, vselemu in dobrodelnemu dogodku. Lahko zatrdim, da smo bili vsi presenečeni nad izplenom, ker takšnemu lovu v zgodovini lovske družine še nismo bili priča. Treba pa je tudi poudariti, da je tako uspešen lov posledica predhodne dvodnevne priprave, organizacije in koordinacije, ogleda terena, pregleda stojišč in zelo dobro koordiniranega dela gonjačev. Ob tej priložnosti bi se rad vsakemu članu lovske družine, ki je kakorkoli doprinesel k uspešni realizaciji lova, še posebej zahvalil,« je povzel lovovodja **Tilen Hvala**.

Pred zadnjim pogonom je sledil nekakšen vrhunec dneva, ki je bil z vidika LD Otavnik brez dvoma zgodovinski. Na plan so končno prinesli škatlo, v katero so lovci ves dan metali srečke s svojimi imeni, da bi se jim morebiti nasmehnila sreča pri žrebu. Vseh 600 lističev, kolikor jih je bilo na voljo, so kupili s prostovoljnimi prispevki! Vzdušje je bilo pristno, malce hudomušno

rih delih zelo zahtevnem terenu in na približno 250 hektarjih. Glavni namen je bilo zmanjšanje številčnosti jelenjadi, ki se je na območju LD Otavnik v zadnjem desetletju znatno povečala in povzroča izpad pridelka na kmetijskih površinah s pašo na travnikih. Zadani

in vznemirljivo, proti vrhuncu tudi povsem čustveno. Želeli smo zbrati vsaj 2000 evrov, po tihem sanjali o treh tisočakah, na koncu pa preseglji 6000 evrov! »Toliko stvari sem želel povedati, a nisem mogel izustiti ene same besede. To je neverjetno. Hvala!« je po

prespani noči povedal Klemenov oče **Stanko**.

Klemen je bil fant od fare. Po naravi srečen človek in dobrasrčen. Včasih trmast, a nikoli na škodo drugega. Prej nasprotno. Bil je ustrežljiv in vedno vsem na

voljo, da je pogosto pozabil nase. Živel je pošteno življenje, ki se mu je še polepšalo z rojstvom hčerke. Bil je zelo vester član zelene bratovščine, na lov pa je vedno odhajal in se vračal z otroško navdušenostjo. Prezgodnji konec ga

je na žalost čakal v domači Kojci, kjer se je usodno ponesrečil pri spravlilu lesa in kljub še zadnjemu boju čez čas umrl v ljubljanskem kliničnem centru.

Klemen, nikoli nisi počival in verjamemo, da tudi tam za

mavrico ne počivaš. Upamo pa, da boš z našo pomočjo miren in brez skrbi. Nato pa se bomo spet srečali.

Blaz Močnik

Novo vodstvo ZLD Posavja Krško

Posavski lovci smo imeli v Zvezi lovskih družin (ZLD) Posavja Krško leta 2022 redni **Volilni občni zbor**. Na zboru, ki je bil 22. junija, smo prisluhnili poročilom za minulo leto, ki so jih udeleženci zbora soglasno sprejeli in potrdili. Prav tako so soglasno sprejeli program dela ZLD Posavja Krško za leto 2023. Nato so sledile volitve.

Z vsemi glasovi je bil za predsednika ZLD Posavja Krško izvoljen **Branko Tučovič** iz **Lovske družine (LD) Čatež ob Savi**. V **Nadzorni odbor ZLD Posavja Krško** so bili z vsemi glasovi izvoljeni **Franc Kene** iz LD Globoko, **Branko Geč** iz LD Kapele in **Janez Krivec** iz LD Loka pri Zidanem Mostu. V **Pritožbeno disciplinsko komisijo** so bili izvoljeni **Andrej Bobek** iz LD Brestanica, **Vilma Alina Bezenšek** iz LD Videm ob Savi, **Milan Sušin** iz LD Globoko, **Bojan Ficko** iz LD Boštanj in **Stanislav Barkovič** iz LD Mokrice. V **Razsodišče ZLD**

Foto: Arhiv ZLD Posavja Krško

Na Volilnem občnem zboru ZLD Posavja Krško so spregovorili o veliki težavi, s katero se je pri pripravi volitev srečevala kandidacijska komisija. Lovske družine namreč predlagajo vedno manj kandidatov, čedalje več lovcev pa se otepa funkcij v lovski organizaciji.

Posavja Krško so bili izvoljeni **Franc Slemenšek** iz LD Brestanica, **Vlado Klavs** iz LD Studenec, **Martin Kerin st.** iz LD Raka, **Miha Molan** iz LD Pišece in **Ivan Šepec** iz LD Kapele. V **Kandidacijsko komisijo** so bili izvoljeni **Vladimir Gregor Bahč** iz LD Artiče, **Zlatko Gabrič** iz

LD Senovo, **Adam Gomboc** iz LD Bučka, **Robi Kranjc** iz LD Kostanjevica na Krki in **Franc Stopar** iz LD Brestanica.

Izvoljeni predsednik Tučovič je **občnemu zboru** predstavil tudi člane **Upravnega odbora ZLD Posavja Krško**, le-ta pa jih je soglasno potrdil. V tem

mandatnem obdobju bodo člani: **Boštjan Lipar** iz LD Pišece, ki opravlja naloge strokovnega tajnika zveze, **Milan Barbič** iz LD Krško, ki opravlja naloge blagajnika, **Dušan Lepšina** iz LD Globoko, ki opravlja naloge vodje izobraževanj, **Franc Butara** iz LD Cerklje ob Krki, ki vodi komisijo za odlikovanja, **Slavko Zakšek** iz LD Boštanj, ki opravlja naloge podpredsednika zveze, **Dejan Mešiček** iz LD Videm ob Savi, ki opravlja naloge informatika, **Slavko Bogovič** iz LD Brežice, ki opravlja naloge strelskega referenta zveze, in **Niko Marn** iz LD Brestanica, ki je koordinator med komisijami.

Na istem srečanju so spregovorili o veliki težavi, s katero se je pri pripravi volitev srečevala kandidacijska komisija. Lovske družine namreč predlagajo vedno manj kandidatov, čedalje več lovcev pa se otepa funkcij v lovski organizaciji. Zelo pomembno je, da kadrovska komisija začne s kandidiranjem pravočasno, zavzeto in vztrajno. Novo vodstvo je opozorilo sprejelo in ga bo tudi upoštevalo.

Branko Tučovič

Sedemdeset let LD Puščava

V letu 2022 je minilo 70 let, odkar sta se lovski družini **Sv. Lovrenc na Pohorju** in **Puščava** združili v skupno **Lovsko družino (LD) Puščava**, ki od takrat uspešno gospodari na območju obeh nekdanjih lovskih družin. Obletnico smo praznovali 13. avgusta 2022. Po mesecu vročine in suhega vremena je ravno tisti dan deževalo. Ampak tudi to ni zmotilo dobre volje članov, ki so se udeležili praznovanja.

Najprej smo slovesno odprli prenovljene prostore lovskega doma na Rdečem bregu. V minulih petih letih smo povsem obnovili mansarde in pritličje lovskega doma. Temu je botrovalo uspešno kandidiranje na razpisu **Lokalne akcijske skupine (LAS) Drava** in pridobitev nepovratnih sredstev **Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja**. Na razpisih smo kandidirali trikrat in bili

Foto: Arhiv LD Puščava

Člani LD Puščava ob 70-letnici

uspešni v vseh primerih. Brez teh sredstev sami ne bi zmogli tolikšnega finančnega zaloga in tako

obsežne prenove. V mansardi smo za lovni turizem uredili dva apartmaja, v vsakem je po pet ležišč.

V pritličju pa smo prenovili sanitarije in dvorano lovskega doma. Odprtja sta se udeležili predstav-

nica Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano **Alina Cunk Perklič** in predstavnica LAS Drava **Dragomira Zelenik**. S svojo navzočnostjo nas je počastil tudi župan Občine Lovrenc na Pohorju **Marko Rakovnik**.

Z lovskega doma smo se preselili na prireditveni prostor v Lovrencu na Pohorju, kjer smo v prireditvenem šotoru pripravili osrednjo slovesnost ob obletnici. Začetek proslave so oznanili **Rogisti Lovske zveze (LZ) Maribor** z lovsko himno in praporščaki, ki so slovesno prinesli prapore do odra. Osrednji govornik je bil **Tomaž Golob**, starešina LD Puščava. V svojem govoru je predstavil delo lovske

Foto: Arhiv LD Puščava

Prireditev je bila slavnostna.

družine v minulih desetih letih, poudaril pomen in poslanstvo lovstva v zdajšnjih časih ter predsta-

vil vizijo razvoja lovske družine v naslednjih obdobjih. Prisotnost nagovorila tudi predsednik

LZ Maribor **Marjan Gselman** in župan Rakovnik. Čestitali so nam tudi predstavniki vabljenih sosednjih lovskih družin. Kulturni program so poleg rogistov popestrili še člani **Okteta LD Prežihovo** in **Društva za lovsko kulturo Črna**, ki so prisotnim pričarali lepo lovsko zgodbo s prikazom jelenjega rukanja.

Obiskovalci so si lahko ogledali tudi lovsko razstavo, na kateri smo predstavili lovske trofeje iz obdobja desetih let.

Po slovesnosti smo se okrepčali z divjačinskim golažem in se ob zvokih **Ansambla Juhej** družili še pozno v noč.

Tomaž Golob,
starešina LD Puščava

Odprtje novih lovskih prostorov v centru Črne

Med devetnajstimi koroškimi lovske družinami samo **Lovska družina (LD) Koprivna - Topla** nima lastnega lovskega doma ali kočice, ima pa kar tri lovske bivake. Koprivski in topliški »jagri« žele od nekdaj veljajo za dokaj delavne in družabne in so veščini tudi raznih obrtniških del, še najbolj jim leži obdelovanje lesa. V minulih 76 letih svojega nadvse uspešnega lovskega poslanstva niso imeli pravega interesa, da bi si poleg lovskih bivakov zgradili tudi lovski dom ali kočico. V zagovor še vedno radi rečejo, da največ svojega lovskega življenja preživijo v svojem, kar 4845 ha velikem lovišču, ki je tudi na strmih pobočjih Pece in Olševi. Pač tam, kjer se v svojih lovskih bivakih najbolje počutijo lovka in 60 lovcev, med katerimi je najstarejši 86-letni **Alojz Burjak**.

Nekoč so koprivsko-topliški lovci upravljali s kar štirimi lovske bivaki. Z izgradnjo sodob-

nih številnih gozdnih cest in vlak do njihovih lokacij so nekateri skoraj povsem izgubili svoj namen. »Bivak na Jerebičju na Olševi je pogorel že leta 1985, tako da danes naša lovska družina upravlja samo še s tremi bivaki. Leta 2017 smo že povsem na novo obnovili bivak Anijeve bajta nad dolino Tople, ki stoji na pobočju Pece na 1546 m n.v. Temeljite obnove sta potrebna tudi bivaka Forštnerica na Olševi iz leta 1936 in bivak Mihev Rudi na Mali Peci, ki jo bomo izvedli v prihodnjih letih,« je s ponosom razkril prizadevni starešina **Gregor Vrabič**.

Zaradi precejšnje oddaljenosti bivakov in ker v njih ni veliko prostora za sklic lovskih posvetov, občnih zborov in sej upravnega odbora, so se tamkajšnji lovci morali sestajati v črnjanskem kulturnem domu ali v gostinskih lokalih v dolini, najpogosteje v centru Črne na Koroškem. »Nekaj let smo imeli v najemu celo svojo lovsko sobo v podružnični osnovni šoli Koprivna. Ker je naša občina šolo oddala drugemu najemniku, smo v dolini izgubili svoj edini lovski kotic, kjer smo se radi

Foto: Franc Rotar

Slavnostnega odprtja novih lovskih prostorov v centru Črne na Koroškem so se udeležili gostje, domači lovci in tudi nekateri Črnjani, privrženci domačega lovstva.

zadrževali. V letu 2021 nam je za okoli 20.000 evrov končno uspelo odkupiti okrog 40 m² nekdanjih poslovnih prostorov Zavoda za gozdove Slovenije, v poslovno-stanovanjski gozdarski hiši v centru Črne. Naš dolgoletni lovski prijatelj in obrtnik **Marjan Verčkovnik**, član LD Podgorje, je temeljito obnovil največji prostor, sanitarije s kopalnico in tudi fasado. V svojih sploh prvih lastnih prostorih v Črni imamo lepo urejen prostor z videosistemom, opremljeni smo ga tudi z nekaterimi lovske trofejami, kjer bomo odslej lahko imeli seje upravnega odbora, razne male posvete in tudi lovska izobraževanja. Tudi za potrebe črnjanskega Lovskogojitvenega bazena (LGB) bo namenjen. Večje zборе lovcev bomo še naprej imeli v kulturnem domu, saj je v novem prostoru za vse premalo prostora,« je dodal Vrabič, ki je v tem mandatu tudi predsednik LGB Črna.

Slavnostno odprtje novih lovske prostorov LD Koprivna - Topla v centru Črne je potekalo na pragu že 66. Turističnega

tedna v Črni, ki je bil avgusta 2022. Zbrala se je lepa množica lovcev, njihovih žena in deklet, domačinov ter tudi posebej vabljenih gostov: med njimi mag. **Romana Lesjak**, županja Občine Črna, **Jože Meh**, podpredsednik Koroške lovske zveze, **Franz Hirm**, lovske rogist in rojak z avstrijske Koroške, **Stanko Grl**, koroški lovske pesnik, ki je prebral dve svoji pesmi, in drugi. Ob slavnostnem odprtju so trak prerezali Lesjakova, Meh in Vrabič. Slednji je za uvod postregel s kar nekaterimi zanimivimi podatki o delovanju koprivsko-topliškega lovstva. Županja, ki je velika zagovornica tamkajšnjega lovstva, se je lovcem zahvalila za res uspešno lovske poslanstvo, zlasti pa, da so že 76 let uspešni tudi na področju povezovanja in utrjevanja dobrih odnosov z drugimi občani. Domači lovci so za vse udeležence odprtja in za druge domačine skuhalo res okusen divjačinski golaž. Sledilo je krajše druženje.

Franc Rotar

Foto: Franc Rotar

Trak je prerezala črnjanska županja mag. Romana Lesjak.

ZLD Ptuj - Ormož izdala in predstavila zbornik

Veliki dvorani lovskega doma **Lovske družine (LD) Kidričevo** na Hajdini je bila 9. decembra 2022 predstavitev zbornika o stoletnici organiziranega slovenskega lovstva na ptujsko-ormoškem območju. Ob tej priložnosti so avtorji prispevkov (dr. **Srečko Felix Kropce**, dr. **Marjan Toš**, mag. **Emilijan Trafela**, **Mirko Obran** in **Stanislav Frangež**) na kratko predstavili svoje razprave in poudarili nekatere pomembnejše zgodovinske mejnike v razvoju zdajšnje **Zveze lovskih družin (ZLD) Ptuj - Ormož**, ki je naslednica podružnice **Slovenskega lovskega društva (SLD) Ptuj** iz leta 1921. Številne udeležence in goste je pozdravil predsednik območne lovske zveze dr. Srečko Felix Kropce, v kulturnem programu pa so nastopili **Ptujsko-ormoški lovski rogisti**. Sceno so močno oblikovali praporščaki vseh lovske družin omenjene območne lovske zveze, kar je dalo prireditvi slavnostni blišč in veljavo.

O začetkih

Zgodovinski pregled o začetkih in razvoju lovstva je pripravil mag. Emilijan Trafela, dolgoletni prvi mož ZLD Ptuj - Ormož in zdaj njen častni predsednik. V obširni razpravi je sistematično obdelal zgodovinski razvoj lovske organizacije na tamkajšnjem območju in poudaril nekatere prelomne dogodke. Pri mnogih je kot vodilni funkcionar aktivno sodeloval sam, naslonil pa se je tudi na ohranjeno arhivsko gradivo. Le-tega je kar precej, saj je

Med praporščaki, ki so bili del scene na predstavitvi zbornika v kidričevskem lovskem domu, je bil tudi praporščak LD Juršinci **Franc Pignar**.

Foto: Marjan Toš

Mag. **Emilijan Trafela**, častni predsednik ZLD Ptuj - Ormož, je celovito raziskal njen zgodovinski razvoj.

pred leti začel z urejanjem arhiva ZLD Ptuj - Ormož pokojni **Milan Masten**, ki mu je veliko pomagal tudi takratni strokovni tajnik **Mirko Obran**. Mag. Trafela je med drugim zapisal, da je bila 15. maja 1921 ustanovljena **Podružnica SLD Ptuj**, ki je v letih pred drugo svetovno vojno opravila tudi pomembno narodno-politično poslanstvo in se uveljavila kot trdna slovenska lovska postojanka. Iz ohranjene dokumentacije lahko povzamemo, da je pripravljali odbor za ustanovitev podružnice z dr. **Ludovikom (Ludvikom) Jenkom** na čelu pozval vse lovce in ljubitelje lova, naj se udeležijo ustanovnega občnega zbora 15. maja 1921. leta v ptujskem **Narodnem domu**. Zborovalci so za načelnika ptujске podružnice izvolili zdravnika dr. **Ludvika Jenka**, za tajnika učitelja **Mirka Majcna** in za blagajnika davčnega upravitelja **Alberta Primca** s Ptuja. Preostali odborniki so bili graščak **Gvidon Pongrac** iz Trnove in ptujski odvetnik dr. **Franc (Franjo) Šalamun**, namestnika odvetnik dr. **Adam Ban** iz Ormoža in okrajni gozdar **Alojzij Barle** s Ptuja, preglednika pa posestnik **Ivan Babusek** iz Krčevine in učitelj **Simon Kebler** iz Majšperka. Podružnica SLD Ptuj je prvič stopila pred javnost s tekmo ptičarjev 9. in 10. oktobra 1921, in sicer prvi dan v Podvincih, drugi dan pa na Bregu. 30. maja 1926 so bili v novo izvoljeni odbor imenovani: dr. **Franjo Šalamun**, predsednik, **Gvidon Pongrac**, podpredsednik, in člani odbora: **Fišer, Pirih, Šegula,**

Foto: Marjan Toš

Peček in **Mazlu**. Preglednika računov sta postala **Snoj** in **Svetina**, zaupniki na podeželju pa **Čeh, Zelenko, Budigam, Glatz, Zupanič**, dr. **Ban** in **Vesenjak**. Podružnica je skrbela tudi za stike z drugim prebivalstvom; tako je prirejala sestanke s predavanji in družabne večere. Prvi lovski ples je bil 18. maja 1927. Postal je tradicionalna prireditev vse do začetka druge svetovne vojne. Do takrat so imeli nekaj let začasno strelišče na umetne golobe. Leta 1935 je podružnica priredila lovske razstavo, ki je bila odprta od 18. oktobra do 6. novembra.

Različna poimenovanja

Med drugo svetovno vojno je bilo delovanje lovske organizacije prepovedano, po koncu vojne pa so lovci takoj začeli z obnovo lovišč. Prvi poveljni občni zbor **Okrajnega lovskega sveta Ptuj** je bil sklican 17. novembra 1947. Na njem so za predsednika izvolili dr. **Franja Šalamuna**. Ustanovljenih je bilo 54 lovske družin z manjšimi površinami lovišč. Leta 1950 so na Občnem zboru **Okrajnega lovskega sveta Ptuj** sprejeli nova **Pravila** in določili, da se **Okrajna lovska zveza** preimenuje v **Okrajno lovsko podzvezo Ptuj**. Leta 1957 je bila namesto Okrajne lovske podzveze Ptuj ustanovljena **Lovska zveza Ptuj**. Zgodovinsko pomembno je bilo leto 1961, ko so kupili nov lovski dom na Potrčevi cesti št. 45 na Ptuj. Na občnem zboru 7. maja 1967 so Lovsko zvezo Ptuj preimenovali v **Zvezo lovskih**

družin Ptuj, 24. oktobra 1997 pa v **Zvezo lovskih družin Ptuj - Ormož**. Pod tem imenom uspešno deluje še dandanes in povezuje 24 lovske družin z območja Ptuja in Ormoža in šteje 1009 članov. Vodi jo predsednik dr. **Srečko Felix Kropce**, njen častni predsednik pa je mag. **Emilijan Trafela**.

Zbornik

V spominskem zborniku, ki sta ga uredila dr. **Srečko Felix Kropce** in dr. **Marjan Toš**, so pregledno predstavili vsa področja delovanja v zadnjih sto letih – od lovske kinologije, lovskega strelstva, izobraževanja in lovske kulture. O kinologiji je pisal **Mirko Obran** in na predstavitvi povedal, da se je njen razvoj tesno povezoval

Foto: Marjan Toš

Predsednik ZLD Ptuj - Ormož dr. Srečko Felix Kropce: »Začeli smo pisati novo poglavje za prihodnjih sto let.«

z razvojem lovske organizacije. Vse od ustanovitve so bili ptujski lovski kinologi med vodilnimi v takratni jugoslovanski državi in ta sloves obdržali tudi po letu 1945. Med njimi je bilo veliko uspešnih rejcev in vodnikov, predvsem psov ptičarjev. **Stanislav Frangež** je na kratko predstavil lovske strelstvo, ki je bilo še pred leti izjemno razvito. Mnogi ptujski strelci so dosegali vrhunske rezultate. Tradicija lovskega strelstva se ohranja tudi med mlajšo generacijo lovcev. Enako velja za lovske kulture, o čemer je pisal dr. **Marjan Toš**. Ptujsko-ormoški lovski rogisti so že trideset let nepogrešljivi ambasadorji lovske kulture. Z nastopom so živahno popestrili tudi predstavitev zbornika, v katerem so objavili veliko slikovnega in dokumentarnega gradiva, kar daje publikaciji dodano vrednost in jo uvršča med pomembne zgodovinske vire za poglobljeno raziskovanje lovstva na omenjenem območju. Izdajo so zaradi tehničnih razlogov premak-

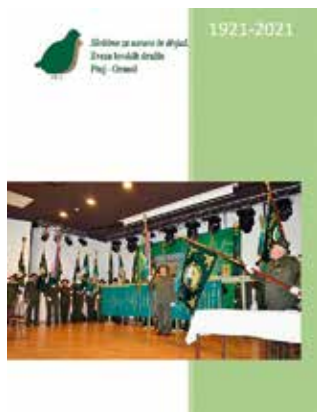

Foto: Marjan Toš

Naslovnica zbornika

nili v leto 2022, kar pa v ničemer ne zmanjšuje njene simbolne vrednosti in stoletnega (s)poročila. Predgovor s spremno besedo je

napisal dr. Srečko Felix Kropce, priložnostni besedili o vlogi in pomenu lovske organizacije danes pa sta prispevala predsednik Lovske zveze Slovenije (LZS) mag. **Lado Bradač** in predsednik Državnega sveta Slovenije **Alojz Kovšca**. Zbornik je izšel v nakladi 400 izvodov in so ga prejele vse lovske družine, poleg njih pa še strokovne ustanove: **Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, Pokrajinski muzej Ptuj - Ormož, Zgodovinski arhiv na Ptuj** in LZS. Zbornike bodo podelili tudi vsem občinam v območja ptujsko-ormoške lovske zveze in drugim darovalcem, ki so finančno podprli njegovo izdajo.

Dogodek so v že nekoliko predprazničnem decembrskem vzdušju sklenili s krajšim družabnim srečanjem in prijateljskim

Foto: Matej Španinger

Avtorji prispevkov in člani uredniškega odbora zbornika

druženjem s klepetom o lovskih doživljajih. Zlasti starejši lovci so obujali spomine na prehojeno pot, predsednik ZLD Ptuj - Ormož pa je šaljivo dodal, da

so s predstavitvijo zbornika že začeli pisati zgodovino za prihodnjih sto let.

dr. Marjan Toš in dr. Srečko Felix Kropce

Izgradnja bivaka v Grobovšči

Ideja o izgradnji lovskega bivaka je bila v **Lovski družini (LD) Izlake** prisotna več let. Posebno je o tem razmišljal nekdanji gospodar **Jože Konšek**, ki je bil pripravljen tudi darovati večino lesa. Končna odločitev je bila sprejeta ob praznovanju 70-letnice LD Izlake. Na izredni seji **Upravnega**

odbora LD Izlake, ki je bila leta 2019, so predlagali ustanovitev organizacijskega odbora za pripravo 70-letnice lovske družine. Ob pripravah na praznovanje je potekalo zbiranje prispevkov za zlate in srebrne žebeljčke na lovskem praporu, iskali smo sponzorje in darovalce. Sprejeli smo odločitev, da bomo po koncu praznovanja preostanek denarja porabili za izgradnjo lovskega objekta, ki

bo namenjen tudi prenočevanju in drugim lovskim aktivnostim v lovišču. Uradno končno odločitev za izgradnjo lovskega bivaka na lokaciji v Planini v Grobovšči pa smo sprejeli na rednem **Občnem zboru LD Izlake** v začetku leta 2020.

Zaradi epidemije covid-19 so dela potekala v več delih, zato je bil bivak odprt šele leta 2022. Ob odprtju, ki je bilo 29. maja lani, so nas s svojo prisotnostjo počastili predsednik Lovske zveze Slovenije (LZS) mag. **Lado Bradač**, župan Občine Zagorje ob Savi **Matjaž Švagan**, predsednik Krajevne skupnosti Izlake **Sašo Vučko** in izlaški župnik **Janez Mihelčič**, ki je opravil krajši verski obred. Ob odprtju so nas vsi častni gostje nagovorili, prav tako tudi starešina LD Izlake **Marjan Palčič**. Lastnica zemljišča **Darja Feldin** je povedala, da je bil objekt velika želja njenega žal pokojnega očeta **Ivana Baloha**. Predsednik LZS je ob tej priložnosti izročil simboličen lovski okrasek tajniku LD Izlake

Matjažu Cirarju, ki je bil glavni organizator vseh del.

Opravljenih je bilo več kot 600 prostovoljnih delovnih ur, za zahtevna dela smo zaprosili izkušnega mizarskega mojstra. Nekaj materiala smo dobili kot darilo, večino pa je bilo treba kupiti. Kot darovalec je bil najbolj izpostavljen **Jože Konšek**, nekoč gospodar LD Izlake. Objekt meri 6 x 5 metrov. V spodnjem delu so miza, klopi, stoli in omara. V tem delu je tudi manjši plinski štedilnik, tako da si lovci lahko kaj skuhamo. Za prenočevanje je v spodnjem delu še pograd za dve osebi, v zgornjem pa blazine, kjer lahko prenočijo tri ali štiri osebe. V zunanem spodnjem delu je senik, saj je sam objekt uradno zaveden kot nadomestna gradnja namesto starega senika v enaki velikosti.

Na dan odprtja je deževalo. Ob dobrem lovskem golažu, ki ga je skuhal domači lovec **Jože Smrkolj**, se je druženje v prijetnem lovskem vzdušju nadaljevalo do večernih ur.

Matjaž Cirar, tajnik LD Izlake

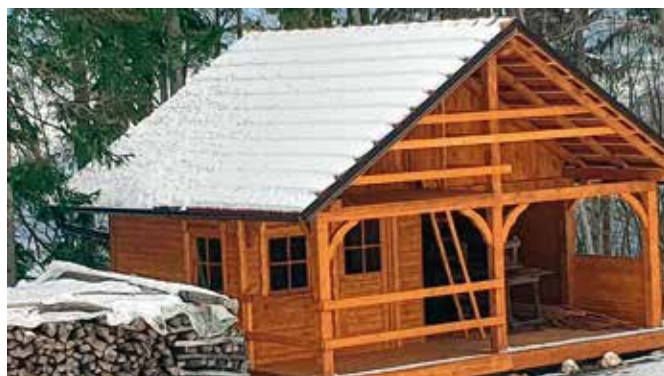

Vse foto: Arhiv LD Izlake

Ob odprtju bivaka, ki je bilo leta 2022, nas je med drugimi počastil s svojo prisotnostjo tudi predsednik LZS mag. **Lado Bradač** (levo). Na fotografiji je v družbi tajnika LD Izlake **Matjaža Cirarja**.

Na dan odprtja bivaka je deževalo. Ob dobrem lovskem golažu se je druženje v prijetnem lovskem vzdušju nadaljevalo do večernih ur.

Opravljenih je bilo več kot 600 prostovoljnih delovnih ur, za zahtevna dela smo zaprosili izkušnega mizarskega mojstra. Objekt meri 6 x 5 metrov.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

90 let

Albin Podobnik, LD Idrija
Franc Svetelj, LD Stahovica

85 let

Ciril Bavdaž, LD Grgar
Julijan Črv, LD Bled
Todor Dimitrovič, LD Velenje
Jožef Erjavec, LD Polšnik
Jože Gašperič, LD Loka
Branko Kanižar, LD Ruše
Janez Konc,
LD Nomenj - Gorjuše
Jože Magdalenc,
LD Handil Dobje
Jožef Marhl, LD Remšnik
Drago Mazij,
LD Martin Krpan Bloke
Mile Milenkovič, LD Brezovica
Alojz Naglost,
LD Velunja Šoštanj
Edvard Požgaj, LD Čatež ob Savi
Lucijan Skok, LD Čepovan
Anton Gabrijel Šebart,
LD Dobrava v Slovenskih goricah
Stanislav Šfiligoj, LD Sabotin

80 let

Jutta Auersperg, LD Preddvor
Jožef Babnik, LD Moravče
Jožef Bajec, LD Col
Ervin Breznik, LD Rače
Julijan Ernestl,
LD Bohor - Planina
Ludvik Germadnik, LD Bistra
Avgust Gregorčič, LD Dobrnjič
Jože Hribernik, LD Vitanje
Jože Ilc, LD Litija
Anton Japelj, LD Vrhnika
Kristijan Juvan, LD Ljubno
Franc Kadunc, LD Tuhinj
Jožef Lešnik,
LD Malečnik - Košaki
Jožef Lutar, LD Dobrovnik
Ivan Meserko, LD Gabrovka
Vinko Miklavčič, LD Vinica
Jože Močnik, LD Domžale
Anton Novak, LD Suha krajina
Edvard Popošek, LD Markovci
Zlatko Silič, LD Podsreda
Hinko Stakne,
LD Smrekovec Šoštanj
Ivan Franc Štrukelj, LD Polskava
Tomaž Vindišar, LD Višnja Gora
Edvard Vornšek, LD Golavabuka
Alojz Žefran, LD Veliki Gaber

75 let

Franc Alegro, LD Krško
Svetozar Arčon,
LD Fajti Hrib Renče
Jurij Balant, LD Podgorje
Ciril Čuček, LD Voličina
Jože Dakskobler, LD Podbrdo
Franc Gutman, LD Toplice
Ciril Janežič, LD Mokronog
Jožef Krušič, LD Rogaška Slatina
Vladimir Kržišnik, LD Idrija
Branimir Ličof, LD Bled
Aleksander Mitrowitsch,
LD Jesenice
Jožef Mlačnik,
LD Bukovje - Otiški Vrh

Idizor Mohorčič, LD Vipava
Jože Novak, LD Cajarje
Vojko Okroglič, LD Grgar
Rudolf Plavec, LD Ormož
Leonida Roppa, LD Cigonca
Božidar Slavec, LD Trnovo
Jožef Smrečnik, LD Remšnik
Franc Šetina, LD Sorško polje
Alojz Šinigoj,
LD Tabor Dornberk - Branik
Jožef Škrabl, LD Brežice
Ivan Tomišek, LD Tabor
Maksimiljan Vavtar,
LD Velika Loka
Alojz Vranc, LD Dolič
Franc Zore, LD Suha krajina
Bogoljub Zupanič,
LD Pobrežje - Miklavž
Ljubomir Žele, LD Pivka

70 let

Bogdan Ambrožič, LD Javornik
Rajko Andrejašič, LD Medvode
Dušan Benigar, LD Trnovo
Jože Boršič, LD Bojansko - Štore
Albert Bratuž, LD Trebuša
Ivan Brence, LD Dole nad Idrijo
Franc Čavničar, LD Središče
Marjan Dimnik, LD Hum Celje
Franc Drenovec,
LD Veliki Kamen
Ivan Dvorjak, LD Škale
Srečko Fendre, LD Šentjur
Jože Gantar, LD Dole nad Idrijo
Janez Holer, LD Velka
Franc Hudernik, LD Janžev Vrh
Andrej Izlakar, LD Zagorje
Franc Jankovec,
LD Polhov Gradec
Božidar Jeraj, LD Vrhnika
Ladislav Kemperle, LD Podbrdo
Martin Kodrič, LD Podbočje
Milan Koren, LD Tomišelj
Vojko Križnik, LD Vransko
Janez Lavbič, LD Dramlje
Vinko Lesinšek, LD Pišce
Alojz Lorber, LD Polskava
Peter Lovšin,
LD Javornik Postojna
Stanko Majerle, LD Črnomelj
Anton Marc, LD Poljane
Karel Menart, LD Dobrča
Tomaž Menih, LD Grosuplje
Oton Muzga,
LD Šmartno pri Litiji
Anton Novak, LD Čemšenik
Zoltan Orban, LD Lendava
Bogumil Orlič, LD Šmarje
Jože Povše, LD Toplice
Marjan Primožič, LD Rižana
Jožef Prot, LD Radlje
Vojko Puc, LD Mala Gora
Marjan Sadek, LD Oplotnica
Jožef Stegne,
LD Slovenska Bistrica
Jože Stropnik,
LD Velunja Šoštanj
Marjan Šivic, LD Rakitna
Anton Šmid, LD Rogaška Slatina
Rudi Šuper, LD Žalec
Borut Torkar, LD Bled
Janez Stane Žnidaršič,
LD Lož - Stari trg

Vsem jubilantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema *Lisjak*.

V Lovski družini (LD) Vinski Vrhovi ta prispevek namenjammo našemu Milanu Kolblu, ki je 27. februarja 2023 dočkal svojih okroglih 70 let. Prve čestitke je dobil že zjutraj, ko je odprl oči. Njegova Marica, zlata ženska, mu je zaželela še na mnoga zdrava leta. Sledil je plaz čestitk prek sporočil SMS, viberja, nekaj lovcev je kar potrkalo na njegova vrata in mu izreklo najboljše želje. Nazdravil je z brezalkoholno pijačo, ker je svoje že spil. Čeprav ima sosed še nekaj tisoč litrov, je ostal pri soku in drugih podobnih tekočinah, ki ohranjajo zdravo telo in trezno glavo. Obiskovalci so pač pili vse drugo, pa tudi tisto od Milanovega sosa.

V lovske vrste je Milan vstopil tam pri tridesetih in še nekaj tednov zraven, doslej pa je nabral že nekaj mesecev več kot 38 let. »Ta jih bo ukaal še veliko,« so rekli poznavalci razmer v Velikem Brebrovniku. Naj jih kar ukaa, to mu želimo tudi mi.

V času nastajanja prispevka je njegovo praznovanje v lovskem domu naše lovske družine še v fazi obljube, za katero upamo, da jo bo uresničil. Doslej je Milan vse, kar je obljubil ali za kar se je zavezal, tudi uresničil. Torej ni bojazni, da si ne bomo na njegov račun tudi mi še nekajkrat zmocili jezika in »omastili« rok.

V svoji lovski karieri je Milan opravljal in še opravlja ter tudi napoveduje opravljanje različnih funkcij. Bil je strelski referent, še vedno ostaja lovovodja, ukvarjal se je s financami kot blagajnik, dela v komisiji za gradnjo, je mentor pripravniku, član različnih komisij, več kot dvajset let tudi član upravnega odbora in je tudi gospodar lovske družine. Dolga leta

opravlja tudi naloge lovskega čuvaja in se udeležuje vseh usposabljanj na to temo. Opravlja tudi naloge usposobljene osebe za pregled uplenjene divjadi. Skratka: »tavžentroža«.

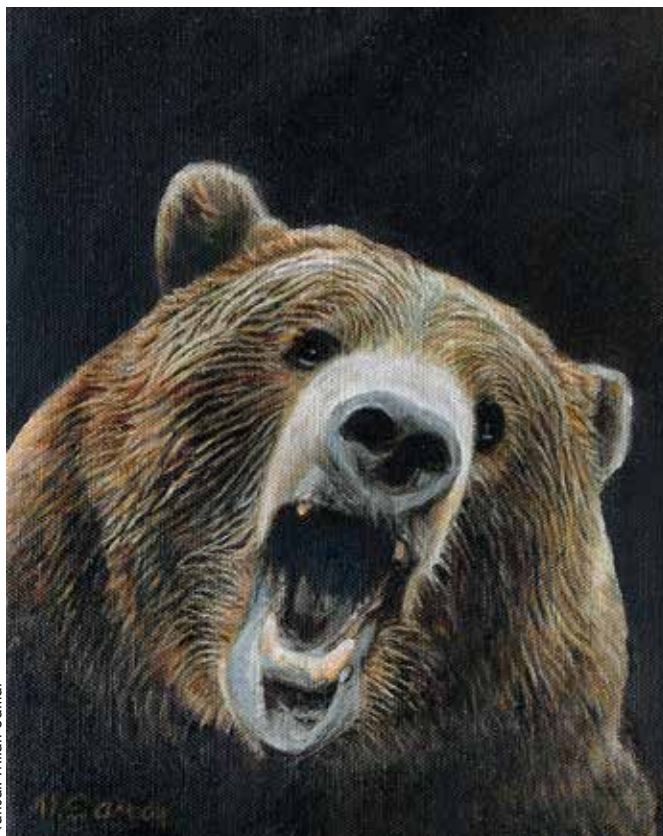
Za svoje delo je prejel več priznanj: od družinskega priznanja, znaka za lovske zasluge, zlatega znaka za lovske zasluge do reda za lovske zasluge III. stopnje. Počasi se približuje naslednjemu odlikovanju, saj je aktiven tudi v okviru območne lovske zveze. Njegov nabor izobraževanj s področja lovstva je kar dolg in bogat, iz česar izhaja, da je Milan kljub svoji starosti še vedno »ukazeljno bitje«. Takšne potrebujemo in so neke vrste gonilna sila sleherne in tudi naše organizacije.

Glede na njegov življenjski jubilej mu oproščamo vse tiste večne razprave, predloge in dela, ki se nanašajo na delovne akcije okoli lovskega doma, dela v lovišču, vzdrževanje in urejanje okolice strelišča, ter vse tisto, s čimer nas člani mori ob nedeljskih jutrih na sejah. Da se takim pritiskom izognemo, nam ne preostane drugega, kot da vse potrebno storimo in opravimo. In ko je Milan zadovoljen, verjemite, smo srečni tudi mi. Potem nas njegovo pitje brezalkoholnih pijač niti ne moti, ker tako več alkohola ostane za nas in našo družbo.

Mogoče je vse skupaj napisano bolj v stilu humorja, ampak je vse res. Gre za zelo aktivnega lovca in funkcionarja, ki s svojimi idejami in delom pripomore k rasti naše lovske družine. Je tisti, ki drži tempo ob veslanju s čolnom proti toku reke navzgor. Zanj pomeni: če prenehamo veslati, ne bomo ostali na mestu, ampak nas bo odneslo nazaj. Njegovo razmišljanje je pravilno in mi ga pri tem ga podpiramo. Zanj bi lahko rekli, kar mu tudi želimo, naj ostane tak, kot je. Potem bo še zanimivo in pestro.

Milan, pa dober pogled in naj ti zdravje, srce, oko in vse drugo služi še na mnoga leta.

LD Vinski Vrhovi – S. F. K.

Narisal: Milan Samar

NOVO NA KNJIŽNIH POLICAH

Miha Marenče: Podobe živali naših gora

Potem ko smo izpod peresa plodovitega pisca in strokovnjaka **Miha Mihaela Marenčeta** že pred časom dobili berljive in slikovno bogate knjige *Podobe živali naših gora*, *Podobe naših gozdov* in *Podobe živali naših vrtov*,¹ je pred nedavnim zagledala luč sveta še dopolnjena izdaja knjige *Podobe živali naših gora*. V nakladi 200 izvodov jo je izdala kranjska **Založba Narava**. Knjigo bogatijo izvrstne fotografije, ki jih je v naravnem okolju posnel in za objavo izbral **Jure Kočan** s sodelavci (**Barbara Zakešek**, **Vlado Jehart**, **Janez Papež**, **Albin Budna** in **Miha Marenče**). V bistvu gre za drugi natis knjige, ki je pod enakim naslovom izšla že leta 2019.² Odlikuje jo lahko berljiv slog pisanja in za širšo javnost preprost, razumljiv jezik, za kar je poleg avtorja poskrbel še lektor **Henrik Ciglič**, tehnično pa je knjigo uredil in oblikoval **Matic Lomabar**. Naslovnico krasi – kaj drugega kot odlična fotografija gamsa, brez katerega si ni mogoče zamisliti življenja v naših gorah. Ta podoba ima veliko simbolike in sporočilne vrednosti.

Podoba gamsa ali globlje razumljeno bajnega belega gamsa z zlatimi roglji (**Zlatoroga**) nosi v sebi globoko sporočilo, kaj se lahko zgodi in kaj čaka človeka,

¹ Knjigo je podrobneje predstavil nekdanji odgovorni urednik Lovca Boris Leskovic v Lovcu, letnik CV, št. 4, 2022.

² Prvo izdajo je v Planinskem Vestniku obširno predstavil Mire Steinbuch (prim. Planinski Vestnik, letnik 119, št. 11, 76–77), v Lovcu pa Boris Leskovic (prim. Lovca, letnik CIII., št. 1, 2020, 52).

Naslovnica knjige

Foto: Blaž Ocvirk

Posamezna poglavja so rahlo literarno obarvane pripovedi o divjih živalih v gorah in prežete z vljudnimi opozorili, kako se je treba obnašati ob srečanju z njimi.

če bo uničeval naravo in pohlepno posegal po njenih dobrinah. Na to nas avtor spomni v zelo kratkem predgovoru, v katerem svetuje, naj nam bo svarilo iz ljudske pripovedi (bajke) o Zlatorogu kažipot, ki naj nas »usmerja v prizanesljive odločitve in ravnanja do Narave in nas samih«. Zdi se, da je to rdeča nit njegovega dela, ki je bolj kot za lovce primerno za mladino in za ljubitelje gora oziroma pohodništva v naravi, sploh za začetnike. Posamezna poglavja so rahlo literarno obarvane pripovedi o divjih živalih v gorah in prežete z vljudnimi opozorili, kako se je treba obnašati ob srečanju z njimi. Marenče začena svojo pripoved s »simbolom svobode«, kot je poimenoval planinskega orla. Tako kot pri vseh vrstah je tudi ob snidenju z orlom daleč na nebu ali v bližini gnezda doživeti »tamkaj v Naravi«. Skalni plezalček je po njegovem »dragulj z gora, ki ga nepoznavalci radi vznemirijo«. Tole je še zapisal avtor: »Vsaj v Narodnem parku bi od obiskovalcev pričakovali nekaj več obzirnosti in spoštovanja skrivnosti Narave s hvaležnostjo. Tam gori v domovanju gorskih živali so le gosti in ne razposajeni vsiljivci, ki jim za blagor živali ni mar.«

Zanimiva poimenovanja živali

V nadaljevanju knjige nas avtor popelje v svet planinske kavke in med rogljate znanke, kot poimenuje gamse. Alpski kozorog je zanj »gospodar gorskih strmin«,

ki je bil v 17. stoletju povsem iztrebljen. Mnogo pozneje so ga vnovič naselili, piše Marenče in ocenjuje, da je zaradi pojavnosti in strpnosti pri približevanju to najzanimivejša žival naših gora. Sledijo gozdne kure, začeni z belko ali snežno jerebico in njenimi možnostmi za preživetje. Ruševci so »črni škratje«, divji petelin, ta mogočni gozdni trubadur, pa je »očarljivi ptič na macesnovi veji«. V naših gorah živi tudi svizec, ali, kot piše avtor, »možic pokonci se postavi« in živi svoje skrivnostno življenje. Pri svizcih menda nikoli ne veš, kaj so sanje in kaj resničnost. Zato pa je razumljivejše življenje hermeline ali velike podlasice, ki ga je poimenoval kar »beli kožušček«. Planinski zajec je »skrivnostni dolgouhec«, ki ga avtor postavi v realni svet narave in v boju za preživetje. »Kako presunljivo je zajček zavekal, ko ga je pograbil planinski orel,« za piše pisec v kontekstu dogajanja, ki se na našem planetu ponavlja iz dneva v dan, iz minute v minuto. V poglavju o »nebodijhtreba« se srečamo s snežno voluharico, planinskimi rdečimi mravljami, ki so čisto na jedilniku črne žolne. Sklepno poglavje prinaša »frfotave bisere« – metulje in poleg njih še navadne krastače, planinske pupke, planinske močerade in navadne gade. V gorah in v naravi nasploh bi nekaj pogrešali, če ne bi slišali ptičjega petja. Z njim avtor dokonča podobe živali v naših

gorah in tudi s pomočjo barvnih fotografij predstavi marsikomu povsem neznane ptice, na primer šmarnico in gorsko pastirico. Čížek na smrekovem vršičku z rahlo odprtim kljunčkom, »ožarjen v jutranjem soncu«, je posrečena sklepna podoba, ki simbolično prikazuje svet radoživosti in veselja, a hkrati krutosti in boja za preživetje, ki je v grobem in ostrem gorskem svetu toliko večji.

Drugi natis Marenčetove knjige ni nikakršen strokovni presežek in knjiga tudi ni znanstvena monografija. Je zelo preprosto in berljivo napisano delo in tisti, ki bodo želeli izvedeti še kaj več, imajo na voljo dovolj strokovne literature. Za začetek teoretskega doživljanja narave v gorah je tudi Marenčetova knjiga dovolj. Še bolj kot njegova ali njegovi knjigi podobna dela s knjižnih polic pa je za vse nas poučna in trajna knjiga **NARAVE**, »najskrivnostnejša in nikoli do konca prebrana«. Marenče se tega zaveda in to tudi zgovorno zapiše. Branje njegove knjige ne more škoditi. Njena največja dodana vrednost so dobre fotografije, ki včasih povedo več kot samo besedilo.

Dr. Marjan Toš

Drugi natis knjige **Mihaela Marenčeta** *Podobe živali naših gora* je izšla leta 2022 pri **Založbi Narava Kranj** in obsega 135 strani.

POLJSKI IN PLANINSKI ZAJEC

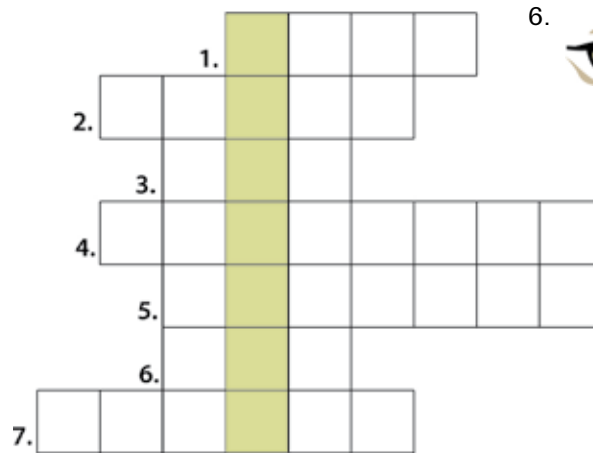
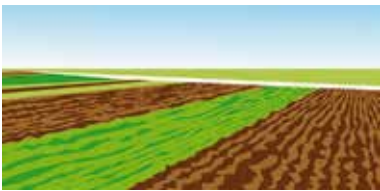
Poljski zajec živi predvsem v nižinah, kjer se skriva med njivami, polji in grmičevjem gozdnega roba. V visokogorju pa je doma planinski zajec in ker je zelo redek, je v Sloveniji zavarovana živalska vrsta. Njegov svet je velik del leta pokrit s snežno odejo, zato pozimi svoj kožuh prebarva v belo, da je bolj skrit pred plenilci. Zajci odlično slišijo in zelo dobro vidijo. So zelo hitri tekači in plenilcem pobegnejo tako, da tečejo cik-cak sem ter tja in jih na tak način poskušajo zmesi. Mame zajkije polegajo mladiče večkrat na leto, najpogosteje kar v zavetju kakšnega grma ali šopa trave. Mestu, kjer ležijo zajci, pravimo lož. Zaradi hladnega vremena in padavin žal veliko mladičev pogine, veliko pa jih uničijo kmetijski stroji in pesticidi. Ko se boste naslednjič sprehajali po gozdnem robu, morate biti zelo previdni in tihi. Morda boste kje opazili kakšnega dolguščka, kako grizlja travico ali sladko korenje.

1.

2.

6.

3.	Ležišče v travi, kjer se skrivajo in počivajo zajci.
4.	Zaradi njih spomladi pogine veliko mladih zajcev.
5.	Samica zajca

7.

Kako se imenujejo sprednji zobje pri zajcih? _____

Poišči besede v spodnji preglednici.

S	T	R	I	S
S	R	G	Ž	H
Z	A	J	E	C
E	V	I	L	E
J	A	N	O	Ž
J	E	Ž	D	A

LOVSKA KRIŽANKA

				SESTAVIL: MARIJAN SOTLAR	GLAVNA REKA V ŠVICI	TAKSA ZA ODBEŽNO DVAJAK	BOSNA IN HERCEGOVINA	OPEČEN KRUM, TOAST	LJUŠKA REPUBLIKA	PREBIVALEC JEŠE PRI MERI PEČI	TOVARNA ELEKTRIČNIH NAPRAV V IZLAKAH	VNAŠANJE PODATKOV	INDONEZJSKI LETOČI PES	PREBIVALKA ARABIE
				KUČNA IZ KRZNA SIBIRSKI KUNE										
				SLOVENSKI NOGOBETAS IN SAMUČAR (1933-)										
				AMERIŠKI TENIŠKI IGRALEC (ARTHUR)					PIRANDELLOVA DRAMA ŠPANSKO SPOLNIK					
				TEDENIK IZ ČROVLJA KLIC KONJU NAPREJ			PINENO MELEKO KITAJ POLITIK (ZEDONG)				REKA V LISJAM ANTOČNO IME IT. REKE NERE			
												NOGOMETNI KLUB PREBIVALEC JABLANA		
NARISAL: IGOR PČUJUN	JAPONSKI BIATLONEC (KAZUMASA)	PORTUGALSKI KOLEŠAR (TAVARES)	RIMSKOLE ŽELO MOČAN DIŽ, PLOVA		IDENTIFIKAC. ST. IZOLIA INDIJSKA LET. DRUŠBA				OSTANEK VINA V ŠOBU VAJRO IVO					
SLOVENSKI PISATELJ (SVETINA)					ZDRAVLJNA ALOJA GASBAJIT								GRŠKA BOGINJA LJUBEZNI	GLAGOLNIK OD ČSLATI
ZDRAVILLO PROTI BOLEČINAM							MIRIN, SVET ZA LOVSTVO IN OHRANITEV DIVJAKI				OKU PR. PIVO PREKOP STARIŠKA ZAKRAMENTA			
MOTORNO KOLO ZNAMKE TOMOS										SLOVENSKI PEVEC (NIPČ)				
LJUDSTVO IN JEZIK V KAMERUNU					VEZNIK ODLUKOVANJE ZA VOJAŠKE ZASLUGE					VZHODNO-INDIJSKA VOTLA MERA				
SHRAMBA ZA NACEPLJENA DRVA										KEM. SPORNA Z DVOJI VEZJO IZNANJSKA BAZOSTREKA				
ARITMETIČNA ENOTA			NEVŠANJA DOŽN. MERA MEDVEDJE MESO			GLAGOLNIK OD ČLIKATI								
	AVSTRUSKA SOCIAL-DEMOKRATSKA STRANKA	SLOV. SLIKAR (MIROSLAV) SLOV. PISATELJ (MILOŠ)					KRIŽANEC ČSLA IN MULE	KMETIJSKA ZABRUSA MESTICE V LATVIJI		KOSTER (ZASTAR.) SM. TERAČKA (RELOVČAN)				
FRANCOŠKI SLIKAR PORTRETIST (JOSEPH)					NIŠA DA SHRANJEVANJE NOŠILJI NIVA (NARČ.)								AVT. OZNAKA TAČOŠKOSTANA RODITELICA, RODNICA	
SEDIŠ ZAJAČA NA ŽIVALI						POVEČEVANO STEKLO, LEČA				OTOK V NOVIH HEBRIDIH JUNČANER, KAMELA				
DELAVEC, KI PRIPRAVLJA LES ZA KURJAVO						POLITIČNO POROČILNO DOLOVANJE NACE RUMBAR							GRŠKA NIČA LUMJENSKA LINKE	USEDA, KI SE HRANI ZLASTI S KAČAM
SKESANA ŽENSKA								IZDELEK IZ LITINE MANUŠA GOZDNA ZVER						
LOVEC	MODEL ITALIJANSKEGA AVTOMOBILA FIAT	MELONA GEOMETRISKO POSIEM					PODJETJE IZ KOMENIČE ŠVEDSKO ALP. SARUČAR (LEDNARČ)				BIJSKA BOGINJA VEZE, BRVALČE UMRLIK			
KNJIŽEVNO DELO IVANA ALBREHTA						VULKAN NA FILIPINSKEM OTOKU BRIDU							ANTON ČEH SONČNA TERMO- ELEKTARNJA	
SLOVENSKA GLEDALIŠKA IGRALKA									ZAPRTA DRUŽBENA SKUPINA					
GORSKO JEZERO V TATKAH				POLJSKA ZNAMENITOST, AMPHITATER					KDOR LISTVARI UMETNIŠKO SELO					

UGANKARSKI SLOVARČEK

ASHE – ameriški teniški igralec (Arthur), LIOLA – Pirandellova drama, EFIK – ljudstvo in jezik v Kamerunu, GARS – vzhodnoindijska votla mera, AVED – francoski slikar portretist (Joseph), EMAE – otok v Novih Hebridih, KALONG – indonezijski leteči pes, ONOFRE – portugalski kolešar (Tavares)

Foto: Lojzi Avsenik

20. Mednarodni račji lov na Kolpi 2023

V soboto, 7. januarja 2023, smo se že dvajsetič zapored sestali hrvaški in slovenski lovci na mostu med Sodevci in Blaževci ter tako začeli novo lovno leto s skupnim lovom na race. Pobuda za takšen način druženja je nastala že pred več kot 20 leti, saj je takrat med mladima državicama potekala dokaj trdna meja in je bilo sodelovanje lovcev, kot smo ga bili vajeni od prej, oteženo in velikokrat tudi onemogočeno. Divjad ne pozna administrativnih meja, prav tako jih tudi lovci do takrat nismo, smo pa vedno gojili prijateljski odnos in sodelovanje.

Pobudnika za tak način lova sta bila lovec hrvaškega Lovskega združenja (Lovačka udruga – LU) **Slavko Medved** in lovec slovenske Lovske družine (LD) Predgrad **Ivan Madronič**. Ideja je tlela nekaj časa in seme je padlo na plodna tla v januarju 2003, ko so se sestali vodilni predstavniki štirih obmejnih lovskih družin, in sicer: LU **Lipov Vrh**, LU **Jelenski jarak** s hrvaške strani ter LD **Predgrad** in LD **Sinji Vrh** s slovenske strani reke Kolpe. Takrat so se dogovorili tudi glede pravil igre in vsega potrebnega za love.

Tedaj sklenjene dogovore spoštujemo tudi sedaj, tako da izpeljemo lov vsako drugo soboto v januarju tekočega leta. Organizator lova je vsako leto druga lovška organizacija, ki tudi poskrbi za zaključek lova in zadnji pogon, da

je čim bolj poskrbljeno za varnost lovcev in domačinov, da lovimo vsak na svojem bregu Kolpe tako, da eni lovijo proti toku, drugi pa proti izteku. Našo skupno mednarodno prireditev so pozitivno ocenili in ji dali blagoslov pripadniki vseh treh policijskih postaj ob meji: **Policijska stanica Vrbovsko** in obe slovenski **policijski postaji – Kočevje in Črnomelj**.

Lovci obmejnih lovskih dru-

žin in policija tudi sicer vedno sodelujemo pri varovanju meje in obveščanju, saj se oboji zavemo, da brez zaupanja ne more biti niti varnosti. V dvajsetih letih druženj in skupnih račjih lovov se je nabralo veliko doživetij, bilo je ekstremno slabo vreme pa tudi visoke temperature, sneg, dež in veter, pa tudi sončno vreme. Vedno smo in bomo v prvo vrsto postavljali sodelovanje in prijateljsko druženje, saj lahko le

tako vse leto izpolnjujemo načrte in opravljamo svoje poslanstvo do divjadi in narave. V veliko veselje nam je, da se je v naše vrste v zadnjem času vpisalo veliko mladih deklet in fantov, ki z veliko vnemo in znanjem prevzemajo naloge od starejših. Za obstoj in nadaljevanje upravljanja z divjadjo ter gojenje prijateljskega sodelovanja se nam v prihodnosti ni bati.

Letošnjo januarsko soboto se nas je ob osmih zjutraj zbralo bli-

Foto: Damijan Peteh

Srečanje na mostu med Slovenijo in Hrvaško

zu sto udeležencev mednarodnega lova, medse smo povabili tudi predstavnike vseh treh policijskih postaj in se jim s priročno zahvalno listino zahvalili za dolgoletno korektno sodelovanje. Letos smo namreč prvič po dolgih letih zopet svobodno zakorakali čez most

v Sodevcih in prav tako hrvaški tovariši lovci iz Blaževcev proti nam. Na sredini mosta smo se sestali tako kot vsako leto, izmenjali čestitke za dobre poglede in ravne cevi v novem lovem letu. Tokrat je bilo to še bolj slavnostno, saj so naši sosodje

prevzeli schengensko območje in se je administrativna meja na Kolpi poslovala.

Po izredno uspešnem lovu smo se vsi udeleženci zbrali pred lovskim domom na Sinjem Vrhu, opravili pozdrav lovini in se napatili na zadnji pogon v kulturni dom

Sinji Vrh, iz katerega je bilo še dolgo potem slišati razposajeno petje in kramljanje ob dobri hrani in kupici dobre belokranjske kapljice.

Igor Volf,
tajnik LD Sinji Vrh

Hubertova maša v Miljah pri Trstu

Italijanska lovska federacija (FiDC) in Nacionalna zveza lovcev alpskega območja (UNCZA) sta 5. novembra 2022 organizirali Hubertovo mašo v Miljah pri Trstu. Vabilu se je odzvala tudi Lovska zveza Slovenije.

Mašo v stolnici svetega Janeza in Pavla v Miljah je vodil tržaški nadškof msgr. **Giampaolo Crepaldi**. Poleg lovcev so se Hubertove maše udeležili predstavniki civilnih in vojaških oblasti, med njimi župan mesta Milje **Paolo Polidori**, podžupan **Nicola**

Foto: Janez Logar

Tržaški nadškof z župani, sokolarji in rogisti

Delconte, župan Trsta **Roberto Dipiazza**, podžupan avstrijskega pobratenega mesta Obervellach,

zastopniki karabinjerjev, policije in zaporniške policije.

Poleg lovcev iz obeh zvez, ki

sta organizirali Hubertovo mašo, so se je udeležili tudi predstavniki Lovske zveze Enalcaccia (v Italiji je v skladu z nacionalnim zakonom o lovu na državnem nivoju uradno priznanih sedem lovskih zvez: FiDC, ANUU, ANLC, Enalcaccia, Arci Caccia, Italcaccia in EPS) ter sokolarji Nacionalne zveze lovcev sokolarjev Furlanije - Julijske krajine (UNCF FVG).

Mašo so popestrili rogisti in pevski zbor lovskega Društva slovenskih lovcev Doberdob. Po maši je bilo druženje udeležencev.

Janez Logar,
predsednik Komisije za mednarodne odnose pri LZS

Čudovita narava Slovenije, nov film Silva Jelinčiča

V dvorani Kulturnega doma Simona Gregorčiča v Kobaridu je bila 20. oktobra 2022 premierna predstavitev novega filma **Silva Jelinčiča** z naslovom **Čudovita narava Slovenije**. Polna dvorana obiskovalcev je na začetku z zanimanjem prisluhnila besedam avtorja, ki je znan tudi po vzdevku **Pančo**. Odgovarjal je na vprašanja povezovalca prireditve, kaj je pri njem prevladalo, da je v zadnjih dveh desetletjih delovanja v Lovski družini (LD) Kobarid

orožje pretežno zamenjal za fotoografski aparat in kamero.

Silvo je ljubitelj narave je že od mladih let. Ko je dopolnil 24 let, si je kupil prvo kamero **Super 8** in začel snemati naravo. Ljubezen do narave in divjadi ga je tako zelo prevzela, da je sčasoma v naravo raje, kot bi vzel puško, začel jemati s seboj kamero in fotoaparat, da bi posnel čudovite prizore. Nazadnje jih je strnil v 54-minutni film.

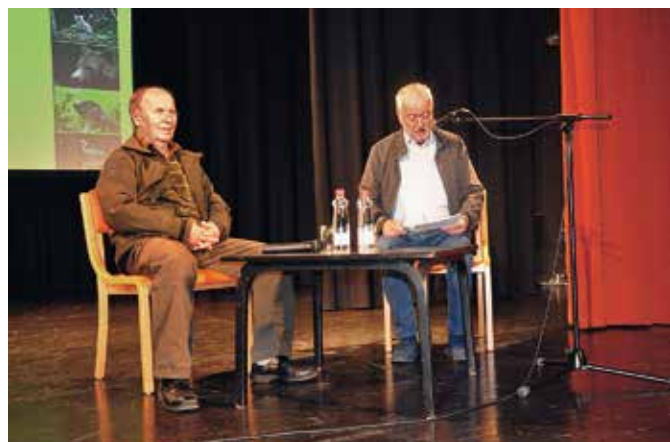
To ni njegov prvi film. Njegov film **Poslednji boj** je prejel več nagrad, med drugim v Trstu in Mariboru leta 2010, v letu 2019 pa še enkrat v Trstu, ko je bil podna-

Foto: Gorazd Černuta

Z leve: direktor Strokovne službe LZS mag. Božo Zakrajšek, avtor filma Čudovita narava Slovenije Silvo Jelinčič - Pančo in strokovni sodelavec LZS za ekologijo divjadi LZS Gregor Bolčina

Foto: Gorazd Černuta

Silvo Jelinčič - Pančo (levo) je odgovarjal na vprašanja povezovalca prireditve, kaj je pri njem prevladalo, da je v zadnjih dveh desetletjih delovanja v LD Kobarid orožje pretežno zamenjal za fotoografski aparat in kamero.

slovljen z italijanskimi podnapisi. Leta 2015 je na 23. **Trofeo Trieste** prejel pokal za prvo

mesto za film **Kraljestvo medveda**. Na **Mednarodnem festivalu nekomercialnega filma v Mariboru**

je leta 2011 za film *Skriti svet narave* prejel prvo nagrado. Za svoje dosežke na področju fotografije in snemanja dokumentarnih filmov na temo divjadi in narave je prejel priznanje **Občine Kobarid** v letu 2013 in pred tem leta 2012 plaketo **Lovske zveze Slovenije (LZS)** za lovsko kulturo II. stopnje.

Dolgotrajno nastajanje novega filma

Film *Čudovita narava Slovenije* je z vmesnimi premori nastajal sedem let. Kadri so bili posneti v

Triglavskem narodnem parku, na Bovškem, Matajurju, Kobariskem Stolu, ob reki Soči in vse do kočevskih gozdov v različnih letnih časih – od pomladi, poletja, jeseni do zime. Koliko truda in časa je bilo potrebno za nastanek filma, koliko juter, večerov in noči je preživel zunaj, da je nastal film, je težko oceniti. Čudoviti so posnetki svatovskega petja ruševca, življenja svizca in rasti mladice planinskega orla v gnezdu. Zanimivi so tudi posnetki vidre in majhnega vodmca pri lovljenju

ribic ob Soči. Pa tudi kozorogi, jelen, gams in srnjaki pritegnejo oko. Prvič smo izvedeli, da se v zadnjih štirih letih poleti na bregovih Soče zadržuje in gnezdi pisana ptica, imenovana čebelar. Obiskovalci prireditve so opazili, da v filmu ni divjega prašiča, volka, in risa. Kot je zatrdil avtor, je v prihodnje njegova velika želja snemati to divjad, zato načrtuje tovrsten projekt v naslednjih letih.

Na predstavitvi so bili poleg lovskih tovarišev Posočja tudi direktor Stokovne službe LZS mag.

Božo Zakrajšek, strokovni sodelavec LZS za ekologijo divjadi LZS **Gregor Bolčina**, predsednik Lovske zveze Gornjega Posočja **Aljoša Mozetič**, podpredsednik **Valter Čebokli** in starešina LD Kobarid **Igor Volk**.

Po končani prireditvi je pogovor nanesel tudi na predlog, da bi film *Čudovita narava Slovenije* dobil pot v vse osnovne šole v Sloveniji, saj bi tako učenci v učenem procesu spoznali čudovit svet narave naše Slovenije.

Vojko Hobič

Na obisku pri jubilarntu Janezu Tišlerju - Malori

Od vseh oblik sreče je najbolj očarljiva sreča trdnega in nežnega prijateljstva. Olajša nam skrbi, prežene žalost in nam svetuje v vseh težavah.
(Seneka mlajši)

O teh mislih velikega rimskega filozofa sem razmišljal v tistem vetrovnem in mrzlem januarskem petku na poti v Županje Njive, ko sem se vozil na obisk k dolgoletnemu lovskemu prijatelju, zdaj že upokojenemu revirnemu lovcu **Janezu Tišlerju**, ki je vsem bolj znan kot **Malora**. Dolgo je minilo od najinega poslednjega srečanja in ker se je bližal njegov polokrogel življenjski jubilej, je bil to še dodaten razlog, da sem ga predhodno poklical in sva se dogovorila za uro obiska. Ker

sem bil dovolj zgođen, sem zavil na pokopališče v Stranjah in se poklonil spominu še eni legendi revirnih lovcev v Kamniški Bistrici, **Janezu Uršiču - Jaku**, ki je tragično in mnogo prezgodaj pred davnimi leti končal svojo življenjsko zgodbo velikega lovca in gornika. Zame je bil eden najboljših spoštljivih revirnih lovcev, ki sem jih kadarkoli srečal v svojem življenju. Prižgal sem mu svečo in na grob položil smrekovo vejico ter v mislih obudil spomin na vse lepe trenutke in lovske doživljaje v njegovem revirju Konc, ki smo jih skupaj z Maloro doživeli pred že skoraj tridesetimi leti.

Kdo je Malora?

Malora, ki je sredi februarja praznoval svojih 75 let življenja, se je rodil v kleni gorenjski kmečki družini v majhni vasici Sv. Ana nad Tržičem. Lovec je bil že njegov ata **Franc**, ki je bil pred drugo svetovno vojno zapo-

Foto: Osebni arhiv Boža Zakrajška

Gams z nenavadnimi rogji, uplenjen v LD Mokrc

Foto: Osebni arhiv Boža Zakrajška

Skupaj z jubilarntom Janezom Tišlerjem - Maloro (levo) v njegovi lovski sobi

slen pri **grafu Bornu**. Po vojni se je oče preselil na **kmetijo Pr' Javornik** in bil tudi eden od ustanovnih članov **Lovske družine (LD) Tržič**. Družinsko tradicijo lova so nadaljevali tudi vsi štirje njegovi sinovi, in sicer Malora, edini še živeči, ki je bil revirni lovec dolgih 43 let v takratnem lovišču Kozorog Kamnik, ter že pokojni bratje **Franci**, ki je bil revirni lovec v Kokri tudi v istem lovišču, pa **Florijan**, revirni lovec na Pokljuki v Triglavskem narodnem parku Bled, ter **Joža**, ki je ostal na kmetiji in je bil član LD Tržič.

Malora, ki je že kar nekaj časa v pokoju, sicer pa je aktiven lovec v LD Stahovica, je svojo lovsko

strast prenesel na ženo **Nado**, sina **Anžeta** in ženinega nečaka **Žana**, ki so prav tako člani omenjene lovske družine. Tišlerjev rod revirnih lovcev nadaljujeta tudi njegova nečaka **Franci in Florijan Tišler** v Lovišču s posebnim namenom Triglav – Bled, kjer opravljata funkciji naravovarstvenih nadzornikov - lovskih čuvajev, in sicer Franci v naravovarstvenem okolišču Čiprije in Florijan v Lepih Kopiščih.

Z Maloro sva se spoznala čisto po naključju, službeno, ko sem kot mladi raziskovalec na tedanji **Veterinarski fakulteti v Ljubljani** začel zahajati v njegov revir, v katerem so izbuhnile gamsje garje. Nato sem skoraj tri

leta zahajal v Kamniško Bistrico in jemal vzorce odstreljenih garjavih in zdravih gamsov, ki smo jih nato uporabili v skupni raziskavi z Veterinarsko fakulteto na Dunaju ter izsledke uporabil tudi pri izdelavi moje magistrske naloge. Njegov revir Veliko planino sva z Maloro prehodila po dolgem in počez, garjave gamse sva lovila v lovopustu in tudi redni lovni sezoni v vetru, mrazu in snegu ter poletni vročini. Z njim sem preživel najlepša službena leta mojega življenja. Dodobra sem spoznal delo in navade pravega »poklicnega gamsarja« ter odkrival skrivnosti in čudesa lova na »črnega alpinista«. Tedaj sem tudi dodobra dojel izjavo nekega nemškega zdravnika, ki je rad lovil v njegovem revirju in mi še vedno odzvanja v ušesih, ko je dejal: »Gamsji lov je kraljevi lov!« Gamsje garje so počasi izzvenele, projekt je bil končan in tudi jaz sem magistriral. Vseh lepih lovskih doživetij je bilo konec; ostali so nepozabni spomini na vse, kar se je dogajalo, in jih občasno oživim, ko pogledam

kakšno že »porumenelo« fotografijo v lovskem albumu ali pa prelistam kakšno zaprašeno izdajo revije **Lovec**, kjer sem opisal nekaj lovskih doživetij z njim. Ne glede na vse, kar se je zgodilo, pa naju vsa dolga leta spremlja rdeča nit najinega prijateljstva in bo najin pristen in odkritosrčen odnos trajal, dokler bom živel. Na srečo so spomini na lepa doživetja in trenutke v življenju edina stvar na tem svetu, ki jih človeku nihče ne more vzeti in ostajajo večni.

Na obisku

Ko sem pozvonil na vrata njegove hiše v Županjih Njivah, me je prijazno pričakala žena Nada in pospremila v lovsko sobo, kjer me je prisrčno pozdravil Malora, vedno nasmejan in dobre volje. Vročna krušna peč in šilce žajblja z medom sta me prijetno ogrela in najin pogovor je stekel. Tematika je bila zgolj ena, in sicer: lov in seveda v njegovih letih zdravje. Potarnal je zaradi bolečin v kolenu in kolkcu, kar je zagotovo posledica njegovega dolgoletnega lovskega

udejstvovanja in pač to sprejel kot nujno zlo, ki se dogaja še komu drugemu. Kot izkušenemu revirnemu lovcu, ki je v svoji dolgoletni poklicni karieri videl na stotine živih, pa tudi uplenjenih gamsov, sem mu pokazal fotografijo gamsa, ki ga je v lanski lovni sezoni v moji lovski družini (**LD Mokrc**) v Iški uplenil moj lovski tovariš **Uroš Golob**. Imel je izjemen lovski blagor, saj je uplenil zrelega kozla v devetem letu starosti z nenavadnimi zmaličenimi roglji, katerih vzrok je bila verjetno mehanska poškodba. Malora je dolgo opazoval fotografijo in dejal le: »Kaj takega pa še nisem videl.« Omenil je, da je v svojem revirju videl številne gamse z enim rogljem, da je odstrelil gamsa v petnajstem letu starosti brez rogljev in da take nepravilnosti oziroma spačenosti rogljev niso ravno pogoste. Sam sem malo podrobneje pobrskal po strokovni literaturi, kjer sem našel le podatke, da je treba največkrat vzrok za tako zmaličenje rogljev pripisati zunanjim vplivom. Tako so roglji lahko na raznih mestih

zlomljeni, kar velja za konkreten primer, in so pri tem lahko prizadeti tudi čelni nastavki. Če se le-ti zlomijo na predelu same roženice, ostanejo konice rogljev često nalomljene, torej v nenormalni legi. V večini primerov poškodbe rogljev nastanejo zaradi udarcev padajočega kamenja in predvsem zaradi poškodb pri padcu ali zdrsu živali. Moj lovski tovariš Uroš je omenjenega gamsa uplenil decembra, torej po prsku, ki ga je zagotovo izmučil, saj je iztrebljen tehtal le borih 16 kilogramov. Verjetno zime s snegom, ki ga je letos kar veliko, ne bi preživel.

Najin pogovor bi gotovo trajal še pozno v noč, pa sem ga moral na žalost predčasno končati, saj so me prihodnje jutro čakala predavanja za lovske pripravnike v Postojni. Sledila sta le krepak in iskren stisk roke, kot se za prave lovske prijatelje spodobi, in obljuba, da se bova kmalu spet srečala ter se na pomlad morda tudi odpravila na Veliko planino in obujala spomine na stare čase. Se že veselim.

Božo Zakrajšek

Dan, ki ga ne bom pozabil: letošnji prvojanuarski lov

V nedeljo, 1. januarja 2023, sem bil skupaj z **Milanom Saškom**, lovcem Lovske družine (LD) Trdinov vrh, povabljen na pogon na divje prašiče v lovišče **LD Trebelno** sredi dolenskega hribovja. Na zborna mesto sva se z Milanom pripeljala po vijugastih makadamskih cestah pred »vikend« **Marka Repšeta**, lovca LD Trebelno in tistega dne tudi lovovodje. Med vožnjo sem užival v lepotah lovišča tistega dela dolenske Avstrije, kot to dolensko pokrajino imenujejo Dolenjci. Upravičeno, kajti tamkajšnji košček Dolenjske tvorijo zgolj grape in hribi, bogato poraščeni z mešanim gozdom, v katerem prevladujejo bukovi sestoji.

Z Markom, s katerim sva se pred davnimi leti spoznala na nekem lepem lovu na Gorjancih, ki so ga organizirali lovci **LD Suhor**, sva se prisrčno pozdravila. Med zbiranjem lovcev sem se zvedavo oziral po rajski okolici ob potoku Radulja, ki je s 33 kilometri drugi najdaljši slovenski potok. Nisem se mogel načuditi prelestim »doline miru« in arhitekturi Markove rezervne domačije. V oči so mi padli tonaltni portali vseh vrat in oken Markove stavbe. Vedoč, da

Marko Repše (na desni) v družbi Milana Saška in skulpture medveda ob potoku Radulja

takšni materiali niso poceni, sem takoj vprašal našega gostitelja, od kod je pripeljal in kdo mu je izdelal take mojstrovine. Nemalo sem bil začuden, ko sem izvedel, da so kamen našli v zemlji pri urejanju okolice v neposredni bližini Markovih stavbišč.

»Le kakšen kamen je to moral biti, da ste iz njega pridobili več kot dva metra sivkasto modre visoke kamnite stebre?« sem vrtal v Marka. On pa se je le nasmejal nad mojim pozornim očesom in odgovoril: »Da, da, bil je malo večji kamen osamelec, težak kakšnih 30 ton.« Debelo sem pogledal in

nejeverno zajel sapo: »In kako ste ga izkopal in prepeljali?« Marko se je še naprej smejal, očitno vesel teme pogovora, iz katerega sta se, kot že tolikokrat v njegovem življenju, zrcalila njegova iznajdljivost in inovativnost, ki sta med drugim tudi temelj njegovega hitro rastočega novomeškega podjetja **Remos**, v katerem izdelujejo strešne in številne druge kovinske konstrukcije. »Skalo smo prepolovili. Po njeni sredi smo izvrtali luknje in vanje nalili neeksplozivno raztezno sredstvo in, ne boš verjel, skala se je brez poka lepo razpolovila. Polovici smo potem

odpeljali h kamnoseku Jeniču v Hrastovlje pri Škocjanu, ki je narazal potrebne kose,« je potešil mojo radovednost. »Neverjetno,« mi je ušlo.

Jutranji zbor

Medtem so lovci pozajtrkovali, se na znak lovskega roga postavili v zbor in se po napotkih lovovodje odpravili na stojišča po gozdni cesti v Mirni dolini. Ob naši desni nas je pozdravila obnovljena impozantna stavba. Spet sem vrtal v Marka, ki mi je pojasnil, da gre za nekdanjo žago, mlin in kovačnico hmelnjskih gospodov, katerih stroje je poganjala voda Radulje in ki je bila prvokrat zabeležena v zemljiških mapah davnega leta 1772. Marko se je polotil obnove, v katero je že doslej »zmetal« vreče denarja, ne vedoč, kakšen bo končni strošek tega projekta. Vsekakor lahko upravičeno upamo, da bo na križišču Mirne doline s potokom Radulja kmalu vzniknil mogočen turistični objekt na podlagi bogate kulturne dediščine. Kot omenjeno, je večnamenska stavba pripadala **gradu Hmeljnik**, ki zapuščen kot nemi stražar bdi nad karteljevskim avtocestnim klancem in ki ga prve listine omenjajo že leta 1217. Njegovi zadnji lastniki mdre krvi so bili **grofje Wamboldt**. Zadnji lastnik je bil **Filip Hugo baron Wamboldt pl. Umstadt**,

Marko Repše pred stavbo nekdanjih hmeljniških grofov

ki je grad temeljito obnovil in ga po letu 1938 prepustil hčerki Ani. Maja 1942 so grad požgali partizani, še pred tem pa so ga dodobra izropali domačini.

Na pot proti stojiščem

Ko smo se vzpenjali proti prvimi stojiščem po ozki in z obeh strani z gozdom obdani Mirni dolini, je moja pozornost pritegnila lepo urejena domačija s pasjim laježem, ki nam je dal vedeti, da je hiša stalno naseljena. Ker sem

ugotovil, da gre za novogradnjo z občutkom za arhitekturo in urejeno okolico, sem povprašal bližnjega lovca, od kod takšna nova domačija v neokrnjeni dolini. Prijazni sogovornik mi je pojasnil, da stoji domačija na mestu nekdanje gozdarske kočice, ki je oktobra leta 1968 na poljšem lovu gostila predsednika Socialistične federativne republike Jugoslavije Josipa Broza Tita skupaj z ženo Jovanko ter celotnim takratnim slovenskim

političnim vrhom. Spet novo presenečenje.

Tisti dan nismo nič uplenili, čeprav je padlo kar nekaj strelcov po ščetinarjih in čeprav je lovišče LD Trebelno kar bogato z vso visoko divjadjo – od srnjadi do prašičev, jelenjadi in celo medvedov. Gonjači z množico psov goničev najrazličnejših pasem so se kar dobro potrudili in na zboru znali povedati, da se je večina črne divjadi umaknila proti lovišču LD Otočec.

ogovarjajo!« Anton pa je v lepem dolenskem narečju kot iz topa ustrelil nazaj: »Vejš kaj, Urbanč, če me nej zraven, me lahko tud' tjapejo!« Anton nam je odlično skuhal – tako dobro, da je marsikdo želel še eno porcijo. Vrhunec zadnjega pogona pa je bil običaj sklepnega dela lovskega ropota, pri katerem so morali udeleženci na koncu narobe obrnjen prazen kozarec postaviti na glavo. Nekaj je bilo seveda politih, nekateri med njimi pa so ostali dolžni po dva litra.

Lovci LD Trebelno na zajtrku pred lovom

Zadnji pogon

Na prvojanuarskem lovu leta 2023 pa je bilo poglavje zase zadnji pogon pod taktirko Antona Cvetana, daleč naokrog znanega mesarja in izdelovalca suhomesnatih domačih in divjačinskih dobrot. Cvetana predvsem odlikuje naravna bistrost, o čemer zgovorno priča anekdota, po kateri ga je nekoč z lova poklical prijatelj Ivan Urbanč iz Gadove Peči, rekoč: »Ti, Cvetan, tu sem v lovski družbi tvojih znancev, ki te kar lepo

Od trebeljanskih lovcev sva se z Miletom poslovila v maniri starih prijateljev, čeprav sem se z nekaterimi srečal prvič. Domov grede sva razpredala zgodbo o nenavadnih znamenitostih in lepotah, ki jih v svojih nedrjih skrivajo rajski trebeljanski hribi, in o čudovitih ljudeh, ki so lahko v ponos slovenski lovski srenji. Skratka dan, ki ga ne bom pozabil!

Ivo Kuljaj

Zaključek lovne sezone LD Brje - Erzelj

V nedeljo, 15. januarja 2023, je Lovska družina (LD) Brje - Erzelj, ki spada pod okrilje Zveze lovskih družin (ZLD) Gorica, uspešno izvedla skupni lov v revirjih Školj - Brje in Tabor - Erzelj ter tako zaključila lovno sezono.

Kot že tolikokrat doslej so se skupnega lova udeležili številni gostje iz vse Slovenije. Gostje se zelo radi odzovejo vabilu v tej lovski družini, saj sta jim vseh lovišč in organizacija lova. Domov se vračajo polni lepih vtisov s srečanja s prijaznimi domačini, vinarji, čebelarji in kmeti, ki zelo lepo

Foto: Tatjana Renner

Kot že tolikokrat doslej so se skupnega lova LD Brje - Erzelj udeležili številni gostje iz vse Slovenije. Gostje se zelo radi odzovejo vabilu v tej lovski družini, saj sta jim vseh lovišč in organizacija lova.

skrbijo za svoja posestva in tako širijo vedenje o naših vaseh širom po Sloveniji. V zadnjem času je LD Brje - Erzelj pogosto gostila člane LD Trstelj Kostonjeva in LD Fajti hrib Renče, katerih lovišča so prizadeli poletni požari. Na skupne love so bili vabljeni vsako nedeljo.

Zaključek lovne sezone 2022 je bil še posebno slavnosten iz dveh razlogov. LD Brje - Erzelj je uspešno uresničila dveletni načrt odstrela, ki ga je potrdila komisija Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Sežana, in Območnega združenja upravljalcev lovišč (OZUL) Primorske, in sicer na podlagi pregleda lovskih trofej in spolne ter starostne sestave

čeljustnic uplenjene/izločene parkljaste divjadi. Pregled Komisije za oceno odstrela in izgub divjadi Primorskega lovskoupravljavskega območja (LUO) je potekal 11. januarja 2023 v stari šoli na Erzelju. Za upravljanje z divjadjo v loviščih Primorskega LUO skrbi 30 lovskih družin - upravljavk lovišč, od reke Vipave, Krasa, Brkinov do Istre, kar zahteva neprestano sodelovanje ter usklajevanje in prilagajanje letnih načrtov lovišč.

Slavnostno je bilo tudi zato, ker je gospodar LD Brje - Erzelj **Martin Jejčič** z lovci in domačini nazdravil svojemu okroglemu jubileju. Popoldne je minilo v prijetnem vzdušju, ki so ga popestrili **rogisti Brkinsko-Kraške ZLD** in **lovski ansambel iz Planine in vipavskih Šmarij**. Druženje

Foto: Tatjana Renner

Rogisti Brkinsko-Kraške ZLD in gospodar LD Brje - Erzelj Martin Jejčič (desno), ki je praznoval 60. rojstni dan.

so popestrili lepi spomini lovcev na številne skupne dogodivščine, seveda pa ni manjkalo dobrih želja za naprej.

Glavni cilj LD Brje - Erzelj v letu 2023 ostaja isti kot prejšnje leto. S pristojnimi službami namreč želijo skupaj z drugimi deležniki doseči dogovor o sprostivni lova na jelenjad v Vipavski dolini in na vseh obrobnihih loviščih vse do italijanske meje. Šakal in jelenjad v tistih krajih namreč povzročata veliko gospodarsko škodo. V letu 2022 je bilo sicer opaziti manj škodnih primerov na kmetijskih zemljiščih, primere tudi sproti rešujejo. Jejčič je poudaril, da si bodo še naprej prizadevali za zgledno sodelovanje in skupno dobro z lastniki parcel, kmeti in domačini.

Tatjana Renner

OGLASNO SPOROČILO NAROČNIK:

Optics Trade, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Predstavljamo: strelni daljnogled Pulsar Talion XG35

Čeprav je Pulsar že lani na sejmu IWA v Nurembergu predstavil nov model v sklopu serije Talion, je na tržišče prišel šele v začetku letošnjega leta. Govorimo o modelu XG35, izboljšani različici Taliona XQ38. Tovrstna optika je izjemno koristna pri preprečevanju širjenja afriške prašičje kuge. Pulsar pri seriji Talion stavi predvsem na kompaktnost in prednosti, ki jih le-ta prinaša.

XG35 je po zunanosti popolnoma enak modelu XQ38 – v dolžino meri 33 cm, kar je skoraj deset centimetrov manj od izjemno popularnih termovizijskih strelnih daljnogledov Pulsar Thermion. Naprava je izjemno kompaktna in posledično lahka – tehta zgolj 700 gramov. Ohišje je iz magnezija, kar pripomore k robustnosti. Brez pomislekov ga lahko montirate tudi na puške v močnejših kalibrjih, kot so 9,3 x 64, .300 Winchester Magnum in .375 Holland & Holland.

Glavna nadgradnja, ki jo prinaša model XG v primerjavi z modelom XQ, je izboljšani senzor z ločljivostjo 640 x 480 slikovnih pik in 12-mikronska razdalja med slikovnimi pikami, ki poskrbi za jasno ostro sliko z dobro vidnimi podrobnostmi. Osnovna povečava je 2-kratna, z 8-kratnim digitalnim zoomom pa lahko sliko približa-

mo vse do 16-kratne povečave. Toplotna občutljivost, za katero se velikokrat uporablja izraz NETD, znaša manj kot 40 mK, kar pomeni, da se naprava solidno izkaže tudi med dežjem in po njem, ko so razlike v temperaturi med opazovanimi predmeti manjše.

Termovizijski strelni daljnogled Pulsar Talion XG35 lahko montiramo na vse vrste pušk s pomočjo ustrezne montaže – na spodnji strani daljnogleda je večtočkovna montažna površina.

Gumbi za upravljanje naprave so na zgornjem delu okularja, zato boste napravo z lahkoto uporabljali ne glede na to, ali ste desničar ali levičar. Ker je

primarni namen naprave lov v mraku ali temi, moramo pohvaliti tudi detajl na ohišju strelnega daljnogleda Talion; ko sta izbočena dela na obroču za ostrenje in ohišju naprave poravnana, je slika izostrena na razdalji 70 metrov, kar je dobro izhodišče za uporabo ponoči. Napravo napaja baterija tipa APS5, ki jo lahko zamenjamo v nekaj sekundah.

Z daljnogledom Talion lahko zajemamo slike in snemamo videe, ki se shranjujejo na notranjem spomenu s kapaciteto 16GB. Napravo lahko povežemo z aplikacijo Stream Vision 2, ki jo je mogoče namestiti na vse pametne telefone z operacijski-

ma sistemoma iOS in Android. Nastavimo si lahko do pet strelnih profilov, kjer je mogoče shraniti do deset nastrelitvenih razdalj.

Trenutno je daljnogled Talion najcenejši med vsemi Pulsarjevimi termovizijskimi strelnimi daljnogledi s senzorjem XG – zanj boste odšteli 3700 evrov. Ob nakupu prejmete triletno jamstvo, Pulsar pa nudi servisne storitve v Evropski uniji tudi po preteku tega roka.

Če želite napravo kupiti oziroma preizkusiti, vas vabimo v trgovino Shooting Trade na Partizanski ulici 10 v Slovenski Bistrici. Dosegljivi smo na telefonski številki 064 243 255 ali prek e-pošte: info@shooting-trade.eu.

Foto: Optics Trade, d. o. o.

Termovizijski strelni daljnogled Pulsar Talion XG35

IZ ZAPRAŠENIH ARHIVOV ZA SPOMINJANJE IN POMNENJE

PODRUŽNICA DRUŠTVA LJUBITELJEV PTIČARJEV V MARIBORU

Pri ustanovitvi podružnice **Društva ljubiteljev ptičarjev (DLP)** v Mariboru je imel pomembno vlogo ugledni lovec in kinolog **Dragotin Klobučar**.¹ Podružnico DLP je ob ustanovitvi leta 1931 finančno podprla tudi podružnica **Slovenskega lovskega društva (SLD)** v Mariboru, ki je nakazala 2000 takratnih jugoslovanskih dinarjev za začetek delovanja.

V blagajniško knjigo podružnice DLP Maribor, ki je v arhivskem fondu tako rekoč edini referenčni dokument, je bil prvi vpis 9. junija 1931. leta, ko so bili zabeleženi zneski plačila članarine. Med prvimi člani, ki so plačali članarino, so bili zdravnik **Hogon Robič**, eden od ustanoviteljev podružnice SLD Maribor, zdravnik dr. **Janko Kovačec**, mag. **Ivan Vidmar**, **Ervin Pirich**, **Rudolf Janežič**, **Viktor Perne**, **Teodor Janežič**, **Franjo Košir**, **Alfonz Sirk**, **Rado Lenard**, **Robert Vukmanovič**, bančnik **Bogdan Pogačnik**, politik **Franjo Lipold**,² ptujski lovski in kinološki funkcionar dr. **Franjo Salamun**, **Anton Krejči**, dr. **Milan Gorišek** (lenarški župan in predsednik odseka SLD za okraj sv. Lenart v Slovenskih goricah), **Milan Orožen**, **Ivan Caf**, **Oskar Kračun** in **Alfonz Gril**.³ Prvi blagajnik je bil v letih 1931–1932 **Franjo Pišek**, zadnji blagajnik med letoma 1939–1941 pa Ivan Caf.

Vir: www.dlib.si

Član podružnice je bil tudi mariborski župan **Franjo Lipold**.

Med uglednimi člani in sodelavci podružnice DLP v Mariboru lahko najdemo še dr. **Ludvika Grobelnika**, dr. **Gerharda Galleta**, tovarnarja **Josipa Hutterja**, ruskega emigrantskega zdravnika dr. **Sergeja Kaprolova**,⁴ lenarškega tovarnarja **Hansa Piricha** in še mnoge druge. Podružnica je sodelovala z mnogimi ustanovami in uglednimi pravnimi strokovnjaki, med katerimi je omenjen dr. **Makso Šnuderl**. Zadnji vpis v blagajniško knjigo je z začetka leta 1941, ko so bili iz društvene blagajne poravnani računi za Dragotina Klobučarja. Zadnji saldo je znašal 1917,50 dinarjev. Iz leta 1940 so v leto 1941 prenesli ostanek sredstev v znesku 2426,55 dinarjev.

V omenjenem fondu v **Pokrajinskem arhivu Maribor** je ohranjen tudi blok obrazcev – »blagajniški izkaz«. Prvi vpis pod št. 1 je iz leta 1939 in ga je opravil takratni blagajnik podružnice, dolgoletni štajerski lovski kinolog, rejec in kinološki sodnik Ivan Caf.⁵ Zadnji popis je z datumom 17. januar 1941. Blagajnik Caf je sodeč po ohranjeni dokumentaciji vzorno vodil blagajniško poslovanje in zelo natančno vodil evidenco plačanih članarin, prihodkov in odhodkov podružnice. Za leto 1939 je članarino plačalo 43 članov, kar je bilo relativno veliko. Nasploh je bilo sodeč po vplačilih članarine v povprečju od 40 do 60 članov podružnice. Zadnja plačana članarina za leto 1940 je znašala 40 dinarjev. Med člani iz tistega leta še vedno najdemo vodilnega ptujskega lovskega funkcionarja dr. Franja Salamuna in lenarškega odvetnika ter sokolskega voditelja dr. Milana Goriška.

Pripravil: dr. Marjan Toš

¹ Dragotin Klobučar (1874–1960) je bil med ustanovitelji Slovenskega lovskega kluba (SLK) leta 1907 v Ljubljani in nato dolga leta član osrednjega odbora Slovenskega lovskega društva (SLD). Bil je ugleden bančnik in bančni ravnatelj v Mariboru. Iz redkih ohranjenih dokumentov o njegovem delovanju je razvidno, da je bil kot gospodarstvenik in bančni strokovnjak član nadzornih svetov v več gospodarskih družbah in je svoje vlogo opravljal izredno odgovorno. Kot lovec, lovski funkcionar in kinolog je bil izredno spoštovan doma in na tujem.

² Franjo Lipold (1885–1970), odvetnik in politik. Leta 1924 je bil na mariborskih občinskih volitvah izvoljen za občinskega svetnika, v času županovanja dr. Josipa Leskovarja in dr. Alojzija Juvana je bil podžupan mesta Maribor. Po odloku kraljeve banske uprave je bil novembra 1931 imenovan za mariborskega mestnega načelnika. Občino Maribor je vodil vse do septembra 1935.

³ PAM, fond DLP, 116/3231, Blagajniška knjiga, 208/70. Knjigo so vodili zgledno, vpisi so natančni in vsako leto so jo pregledali pregledniki računov.

⁴ Dr. Sergej Kapralov je živel v dvorcu Novi Kinec na Tratah, kjer si je uredil ambulanto. Bil je odlični pljučni zdravnik. Bolniki so več dni čakali, da so prišli na vrsto za pregled. Prisluhnil je tudi zdravstvenim težavam okoličanov in marsikomu rešil življenje. Mladi Kapralov je po zmagi boljševikov pobegnil iz Rusije in – podobno kot več deset tisoč njegovih rojakov – našel zatočišče v Kraljevini Jugoslaviji. Izročilo pravi, da je leta 1945 slišal, da se z one strani Mure približuje Rdeča armada in je v strahu pred rdečo nevarnostjo storil samomor.

⁵ PAM, 59/32 in 116/3231. V arhivskem fondu je ohranjen dokument o zadnjem plačilu računa, ki je datiran z dnem 19. 2. 1941. Ivan Caf je bil tudi po letu 1945 med vodilnimi štajerskimi lovskimi kinologi in dolga leta kinološki sodnik, pa tudi rejec psov ptičarjev in terierjev. Bil je član LD Pobrežje. V omenjenem arhivskem fondu je ohranjen tudi Indeks z imeni oseb, s katerimi je bila podružnica DLP največ v stiku.

OKUSI NARAVE

Srnje stegno
v smetanovi
omaki

Za šest osebe potrebujemo:

- 800 g mladega srnjega mesa
- žlica moke
- 3 žlice olja
- 50 g surovega masla
- 110 g čebule
- 4 dl belega vina
- 4 dl sladke smetane za stepanje (več kot 30 % mlečne maščobe)
- žličko posušenih koriandrovih plodov – zrnja
- 2 žlici vložene polnozrnatne gorčice v zrnju
- 2 žlički dijonske gorčice
- žličko sladkorja
- sol in mlet poper
- 10 g svežega peteršilja

Srnje meso zrežemo na tanjše koščke, ga posujemo z moko in premešamo. Čebulo na drobno sesekljamo, pomagamo si lahko s sekljalnikom. V široi ponev vlijemo olje in dodamo maslo. Na vroči maščobi prepražimo srnje meso, da zakrknje. Temperaturo znižamo in pokritega dušimo približno deset minut. Meso preložimo v drugo posodo, ki jo pokrijemo, da ostane toplo.

V isti ponvi pri višji temperaturi nekaj minut pražimo sesekljano čebulo. Temperaturo znižamo, ponev pokrijemo in dušimo deset minut, da se čebula zmehča. Dodamo belo vino, temperaturo zvišamo, da tekočina povre do polovice.

Prilijemo sladko smetano. Kuhamo nekaj minut. Koriandrova semena stremo, jih pomešamo z dijonsko in polnozrnatno gorčico in dodamo omaki, prav tako tudi sladkor, sol in poper ter dobro premešamo. Vre naj nekaj minut.

Dušeno srnje meso stresemo v omako, dodamo sesekljan svež peteršilj in na srednji temperaturi kuhljamo še nekaj minut, da dobro zadiši in se okusi preprijijo med seboj. 😊

Dobroto ponudimo s širokimi rezanci.

O koriandru: Je enoletna začimbnica rastlina. Na pogled je podoben peteršilju. Uporabljamo vse njegove dele, največ zrela posušena semena, najpogosteje v azijskih kuhinjah. Dodajajo ga tudi nekaterim alkoholnim pijačam. Cela semena ali tik pred uporabo strta čudovito začinjajo divjačinske jedi, zmlata pa so v manjši količini imenitna v jabolčnem zavitku in medenjakih. 😊

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!
Žan in Eva

Poletni četrtek, 28. julija 2022, je v Lovsko družino (LD) Artiče prinesel žalostno novico, da nas je istega dne zapustil naš prijatelj in lovski tovariš **Jože Geršak**, ki se je rodil 15. novembra 1963 v Brežicah. Ko so Jožeta odpeljali v bolnišnico, so povedali, da je primer zaskrbljujoč, vendar nihče ni pomislil na najhujše. Ker je po prvi kapi dobro okrevan, nas je navdajal optimizem tudi v drugem primeru. Zato je bilo presenečenje še toliko večje, a žal se moramo sprizjiniti, da je odšel za vedno.

Jožetov svet je bil predvsem zapolnjen z delom in prizadevanjem, da si bo uredil življenje in poskrbel za topla doma za svojo družino. Zavedal se je, da bo le s pridnim in požrtvovalnim delom zaslužil denar za uresničitev življenjskih načrtov. Nič ni prepustil naključju, zato je bil uspešen pri doseganju svojih ambicioznih ciljev. Jože ni poznal besede, da nečesa ni mogoče narediti, ampak ga je zanimalo le, kako bomo naredili. Žato je marsikdo znal izkoristiti to izjemno Jožetovo vrlino. Jože je vztrajal in se trudil, kot da ga ne more nič zaustaviti in je le delo njegov pravi sopotnik. Lahko rečemo, da je bil svetel vzgled, ki si ga bomo zapomnili za vedno. Ostala pa bo praznina – doma, pri sosedih, prijateljih in lovskih tovariših. Lovski dom je izgubil skrben nadzor, za katerega je ves čas skrbel naš dragi Jože.

Jože se je pred 35 leti odločil, da bo vstopil v zeleno bratovščino. Lovski pripravnik je postal leta 1988, lovski izpit pa je opravil leta 1989. V dolgoletnem lovskem stažu se je tudi izobraževal: opravil je tečaj za lovovodjo, udeležil se je izobraževanja osnovnih tehnik dela z motornim žago ter začetnega in obnovitvenega tečaja za usposobljeno osebo za pregled uplenjene divjadi. Jože je leta 1995 prejel družinsko priznanje, leta 2018 ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge, Kinološka zveza Slovenije pa ga je dvakrat odlikovala s srebrnim znakom (leta 2000 in leta 2003).

Revirja Trebež in Seget sta ga že v otroških letih vabila v pestro zeleno okolje in spoznal je, da sta mu narava in življenje v njej blizu. Uspešno je opravil pripravništvo in lovski izpit ter se za vse življenje zapisal lovstvu. Zavedal se je pomembnosti načrtovanja in uresničevanja aktivnega varstva narave, urejanja prostora za življenje divjadi in drugih živali, skrbel je za zalaganje krmišč in solnic ter preudarno posegal v odstrel divjadi. Pridno se je udeleževal delovnih akcij v lovišču in veliko pripomogel, da so objekti v lovišču urejeni, varni in namensko postavljeni. Tudi skupnih lovov se je rad udeleževal in skrbel za pravo lovsko združje.

Jožetu smo posebno hvaležni za neizmerno požrtvovalno sodelovanje pri lovskem domu. Vedno je bil poln idej, kaj vse bi bilo dobro postoriti, kako bi dom obnovili in ga naredili bolj uporabnega in prijaznega. Ni ostal samo pri besedah, zamislil je tudi uresničeval. Ker je imel od svoje hiše dober pogled na lovski dom, se ni moglo zgoditi nič, česar Jože ne bi opazil in priskočil na pomoč. Ni mogoče opisati, s kakšnim zadovoljstvom je spremljal napredovanje pri ureditvi lovskega doma in objektov ob njem. »Se cesto do doma moramo urediti,« je

rekel in tudi to smo naredili. Obnovili smo tudi strelišča. Lovski dom LD Artiče je dobil novo podobo. Vedno znova se je lotil dela in ker je delal z ljubeznijo, mu je vse tudi uspelo. Vztrajal je, da bi bilo delo čim prej opravljeno, ker je jutri čakal nov dan z novimi izzivi in obveznostmi. Na žalost se je Jože prehitro poslovil. Sedaj, ko bi morali izkoristiti nastale pridobitve, je odšel. Ne bomo pozabili njegovega truda in ostal bo kraj, kjer bodo ostale njegove sledi.

Jože, zelo te bomo pogrešali. Naj Ti ob koncu še enkrat izrečemo iskreno priznanje in zahvalo za vse tvoje delo in prijetno druženje. Ostal boš zvezda, ki bo odslej sijala na nas. Slava Tvojemu spominu.

LD Artiče – V. G. B.

Lepo sončno nedeljsko jutro nas je pretresla vest, da nas je 2. oktobra 2022 za vedno zapustil **Tomaz Hain**, član Lovske družine (LD) Slovenj Gradec.

Človek ne more razumeti, da je življenje tako kruto in da bolezen zmaga. Vse se je dogajalo tako hitro, da ne moremo verjeti. Pred 66 leti, 26. marca leta 1956, se je rodil v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Po končani lesarski šoli, ki jo je končal v Ljubljani, se je zaposlil na Lesni – Žaga Otiški Vrh, nato pa v Gozdnem gospodarstvu na INPO in pozneje na Gozdnem gospodarstvu v Mislinji do upokojitve. Vse delo, ki ga je opravljal, je potekalo s stikom z gozdom in naravo.

Leta 1978 je začutil nove izzive in se odločil za vstop v zeleno bratovščino v LD Slovenj Gradec. Od leta 1985 je neprekinjeno deloval v organih lovske družine. V Upravnem odboru LD Slovenj Gradec je bil 22 let, večinoma kot strelski referent, štiri leta je bil gospodar LD Slovenj Gradec, član Nadzornega odbora LD Slovenj Gradec pa šest let.

Vseskozi se je vestno udeleževal

Narisal: Milon Samar

vseh delovnih akcij in aktivnosti v lovišču. Veliko je prispeval pri izgradnji lovske kočice na Selah in njenih pripadajočih objektih.

Bil je tudi član LD Mislinja, član LD Koper in član Koroške ribiške družine.

Za vse, kar je dobrega naredil za divjad in lovstvo, mu je Lovska zveza Slovenije podelila znak za lovske zasluge, zlati znak in red III. stopnje. Za svoje delo je prejel tudi več družinskih priznanj.

V mladosti je imel izreden talent in željo za strelske aktivnosti. Kot mladenec Strelskega društva Čaki iz Šmartna pri Slovenj Gradcu, kjer je začel svojo strelsko pot in bil pozneje član Strelskega društva Slovenj Gradec, ko je tekmoval z zračnim orožjem in malokalibrskim orožjem ter pozneje še z vojaško puško, je dosegal izredne uspehe. Vse znanje in talent je prenesel na LD Slovenj Gradec. Ob tem je ustanovil strelsko ekipo, ki je

dosegala izredne uspehe v lovskem strelstvu doma in po Sloveniji. Tako pa se je njegova življenjska zgodba šele začela; bil je pobudnik in idejni vodja za izgradnjo strelišča, saj smo bili pri lovski koči omejeni s prostorom in varnostjo. Ponudila se je priložnost za izgradnjo strelišča v Žančanih, kjer smo v okviru LD Slovenj Gradec zgradili strelišče z več objekti. Redno se je udeleževal lovskih strelskih tekmovanj doma in po Sloveniji ter tako prenašal ideje in pripomogel k izboljšanju našega strelišča, ki ga je pripeljal do takšnega stanja, da lahko rečemo, da je eno najlepših lovskih strelišč v Sloveniji.

Bil je večkratni državni prvak v lovskem strelstvu v streljanju na glavnaste golobe in z malokalibrsko puško. Nedavno se je pridružil tudi Društvu ostrostrelcev, nabavil novo puško in si želel novega izziva. Žal pa mu je bolezen preprečila, da bi se pokazal še v tej panogi.

Osvojil je naziv državnega prvaka v lovskem strelstvu pri članih, pozneje pa pri veteranih. Želel si je pridobiti naziv državnega prvaka še v zadnji disciplini – pri superveteranih, skupini, v katero je ravno vstopil in so v njej člani, stari več kot 65 let, vendar je bila bolezen žal močnejša.

Od leta 1994 do leta 2001 je bil član strelske komisije, takrat še pod okriljem Lovske zveze (LZ) Maribor. Od leta 2001 je bil član strelske komisije novoustanovljene Koroške LZ in dve leti njihov prvi tajnik.

Pomagal je tudi pri izobraževanju novih lovcev, saj je popeljal od teoretičnega do praktičnega dela o varnem ravnanju z orožjem veliko novih lovcev. Kot strelski referent je nadzoroval in kontroliral strelišče ter nas o napakah redno seznanjal in si prizadeval, da je bilo strelišče vedno urejeno in vzorno. Ko se malo ozremo nazaj, lahko rečemo, da je živel za lovstvo in lovsko strelstvo ter da je bilo strelišče njegov drugi dom.

Dragi Tomo! Lovci LD Slovenj Gradec se ti iskreno zahvalujemo za ves trud, ki si ga vložil v delo in druženje v naši lovski družini. Tekmovanje s tabo sicer ne bo več, bomo pa v tvoj spomin vsako leto v juniju priredili Memorial Toma Haina.

LD Slovenj Gradec – I. H.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

- Peter Bijol, LD Zeleni Vrh Vuzenica,** * 26. 6. 1946, + 26. 12. 2022.
Anton Kaspar, LD Zeleni Vrh Vuzenica, * 4. 5. 1941, + 6. 1. 2023.
Martin Tevž, LD Gornji Grad, * 4. 11. 1937, + 30. 8. 2022.
Marjan Miklavžin, LD Gornji Grad, * 27. 3. 1939, + 15. 11. 2022.
Niko Praprotnik, LD Jesenice, * 2. 12. 1939, + 22. 4. 2022.
Niko Maver, LD Podbrdo, * 4. 12. 1955, + 17. 12. 2022.
Bogdan Renar, LD Vrhe, * 20. 8. 1961, + 25. 7. 2022.
Rajko Fabricijo, LD Dobrovo, * 24. 6. 1952, + 16. 1. 2023.
Miran Vičič, LD Fajti Hrib Renče, * 10. 10. 1949, + 5. 5. 2022.
Franko Šturm, LD Fajti Hrib Renče, * 10. 8. 1942, + 13. 9. 2022.
Ivan Klančič, LD Remšnik, * 8. 7. 1935, + 13. 1. 2023.
Alojz Velunšek, LD Jamnica, * 9. 6. 1934, + 8. 1. 2023.
Antonija - Tončka, Verhovnik, LD Zeleni Vrh Vuzenica, * 12. 6. 1941, + 15. 1. 2023.
Rihard Melzer, LD Rogaška Slatina, * 28. 7. 1936, + 5. 1. 2023.
Francišek Sladič, LD Gozdnik Griže, * 9. 9. 1929, + 9. 1. 2023.
Stanislav Užmah, LD Bohor Planina, * 2. 2. 1951, + 15. 1. 2023.
Ivan Glušič, LD Velenje, * 26. 12. 1944, + 17. 1. 2023.
Alojz Golčnik, LD Zagorje, * 19. 6. 1931, + 20. 1. 2023.
Ivan Kotnik, LD Koprivna - Topla, * 5. 9. 1944, + 2. 1. 2021.
Jakob Kordež st., LD Koprivna - Topla, * 22. 7. 1930, + 15. 9. 2022.
Franc Kordež, LD Koprivna - Topla, * 29. 1. 1943, + 14. 11. 2022.
Marjan Schnabl, LD Kamnik, * 18. 10. 1943, + 30. 1. 2023.
Peter Poje, LD Loški Potok, * 13. 7. 1944, + 19. 11. 2022.
Ivan Levstik, LD Ribnica, * 11. 4. 1929, + 31. 8. 2022.

Umrlim časten spomin!

LKD Posavja z novim vodstvom

V prenovljenem lovskem domu Videm ob Savi na Libni je lani, 22. junija 2022, potekal redni **Volilni občni zbor Lovsko-kinološkega društva (LKD) Posavja - Krško**. To je bila po dveh letih omejitvah zaradi pandemije covid-19 za vse nas neka nova prelomnica.

Na občnem zboru so bila po ustaljeni praksi predstavljena poročila organov LKD, prav tako tudi načrt dela za naslednje leto. Vsa poročila in predlog načrtovanih programov so udeleženci soglasno sprejeli. Na občnem zboru so potekale tudi volitve novih organov društva.

Z večino glasov je bil za novega predsednika LKD Posavja - Krško izvoljen **Gregor Zupančič** iz Lovske družine (LD) Boštanj. V **Upravnem odboru LKD Posavja - Krško** pa je Zupančič imenoval **Aljošo Šobo** iz LD Videm ob Savi, **Darka Pungersiča** iz LD Bučka, **Boštjana Liparja** iz LD Pišce in LD Brežice, **Vilmo Alino Bezenšek** iz LD Videm ob Savi, **Janija Krivca** iz LD Loka pri Zidanem Mostu in **Branka Tucoviča** iz LD Čatež ob Savi. Za tajnico je Upravni

odbor LKD Posavja - Krško imenoval **Barbaro Ogorevc**, ki pa ni članica upravnega odbora, kar je članica lovske družine zunaj območja Posavja. V **Nadzorni odbor LKD Posavja - Krško** so bili z večino glasov izvoljeni tudi: **Jože Arh** iz LD Cerklje ob Krki, **Boštjan Lazanski** iz LD Mokrice in **Domen Košorok** iz LD Zabukovje.

Že nekaj dni po volitvah sta Gregor Zupančič in Vilma Alina Bezenšek skupaj ugotovila, da slednja zaradi neodložljivih obveznosti ne bo mogla zadovoljivo opravljati funkcije. Zato je upravni odbor namesto nje imenoval **Franca Liparja** iz LD Pišce.

LKD Posavja - Krško je bilo ustanovljeno 8. decembra 1978. Ob ustanovitvi je bil za prvega predsednika društva izvoljen **Alojz Arko** iz LD Krško. Arko je LKD vodil skoraj 23 let, vse do svoje smrti 22. oktobra 2001. Nato je LKD uspešno vodil kot edini kandidat za predsednika tri mandate (od leta 2002 do leta 2014) izvoljeni **Ivan Šepec** iz LD Kapele. Leta 2014 Šepec ni več kandidiral in je bil za predsednika izvoljen **Branko Tucovič**, ki je LKD Posavja - Krško vodil en mandat, nato pa ni več kandidiral. Leta 2018 je bila za predsednico

Foto: Branko Tucovič

Na občnem zboru LKD Posavja - Krško so potekale tudi volitve novih organov društva.

izvoljena **Vilma Alina Šoba**, zdaj Vilma Alina Bezenšek, ki ob izteku svojega mandata tudi ni več kandidirala.

V slovenski lovske kinologiji in tudi na našem območju se žal srečujemo s težavo, da se število vodnikov lovske psov in posledično tudi število lovske psov manjša. Precej zato, ker se članstvo v slovenski lovske organizaciji stara. Menim, da je podobno tudi z vodstvenimi funkcijami v našem organiziranem lovstvu. Zato je bil skrajni čas, da je v našem LKD Posavja - Krško vodenje prevzela mlajša generacija. Upamo lahko le, da bo uspela prestopiti trenutno nesprejemljivo bipolarnost druž-

be in delovala povezovalno ter spodbudno. Upamo lahko še, da bo uspela za kinologijo navdušiti tudi nove člane, da bodo z veseljem prevzeli vlogo vodnikov in vzrediteljev lovske psov, kar je vsekakor temelj vsake kinološke dejavnosti. V upanju, da smo jim na demokratičnih volitvah izrazili svojo podporo, vemo, da nas ne bodo razočarali.

Vsem izvoljenim čestitamo, na novi poti pa jim želim veliko uspehov, vsaj toliko, kot so jih imela predhodna vodstva. Ob enem jim pri njihovem delu ponujamo nesebično pomoč in sodelovanje.

Branko Tucovič

Predvidena legla lovske psov

Nemški lovski terier (SLRLt):

Oče: 5/I, mati: 5/II, 20. 2. 2023.
William Šepac,
Sp. Škofije 14 c, 6281 Škofije.
Tel.: 051/626-180.

Oče: 5/I, mati: 5/I, 8. 3. 2023.
Martin in Klara Kraševc,
Šolska 4, 8330 Metlika.
Tel.: 041/757-442.

Resasti jazbecar (SLRJR):

Oče: 5/I, mati: 5/I, 15. 2. 2023.
Vladimir Kobal,
Kidričeva 15, 5270 Ajdovščina.
Tel.: 041/562-445.

Posavski gonilč (SLRGP):

Oče: 4/I, mati: 4/I, 22. 3. 2023.
Štefan Lah,
Travnik 65, 1318 Loški Potok.
Tel.: 041/876-676.

Slovaški gonilč (SLRSK):

Oče: 5/III, mati: 5/II, 14. 2. 2023.
Florian Peternel,
Brce 10 a, 6250 Ilirska Bistrica.
Tel.: 041/584-193.

Brandl brak (SLRBrb):

Oče: 5/I, mati: 5/I, 16. 3. 2023.
Stanko Škobrne,
Veliki Dol 4, 8282 Koprivnica.
Tel.: 041/852-896.

Bavarski barvar (SLRBb):

Oče: 5/II, mati: 5/II, 21. 2. 2023.

Marko Rajko Černilec,
Kebetova 22, 4000 Kranj.
Tel.: 041/205-192.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):

Oče: 5/ŠPP, mati: 4/ŠPP, 23. 3. 2023.
Boštjan Lipar,
Blatno 25, 8255 Pišce.
Tel.: 031/202-556.

Nemški žimavec (SLRNŽ):

Oče: 5/JZP, mati: 5/VUP, 13. 2. 2023.
Štefan Hoheger,
Murski Črnci 53 c, 9251 Tišina.
Tel.: 041/200-132.

Nemški prepeličar (SLRPr):

Oče: 4/I, mati: 4/I, 2. 3. 2023.
Aleksander Hernaus,
Krtince 17, 3241 Podplat.
Tel.: 041/411-460.

Oče: 5/II, mati: 4/I, 13. 3. 2023.

Uroš Vidic,
Muljava 30 a,
1295 Ivančna Gorica.
Tel.: 041/416-076.

Brak-jazbecar (SLRBj):

Oče: 4/II, mati: 4/II, 12. 2. 2023.
Ivan Vivod,
Mala Gora 2, 3206 Stranice.
Tel.: 041/493-875.

Kinološka zveza Slovenije

MALI OGLASI

Orožje in lovska optika

Kupim kratko vložno cev dolžine 22 cm, kal. .22 WMR, za šibreno cev, kal. 12. Tel.: 031/620-095 (Marjan).

Prodajam tricevko Suhl, kal. 16/7 x 57 R, s strelnim daljnogledom. Tel.: 070/670-933.

Zaradi bolezni prodajam zelo lepo ohranjeno lovske kombinirano puško Češko zbrojevko, kal. 12/7 x 65 R, menjalne cevi 12/12 so neuporabljene, še zavite v originalni embalaži. Puška ima montiran strelni daljnogled 6 x 42 Swarovski Habicht Nova. Montaža je bila opravljena v tovarni Sava - Kranj. Puška je vredna ogleda.

Cena po dogovoru. Tel.: 041/704-970.

Prodajam nerabljen, zapakiran češki **strelni daljnogled** 6 x 42 (120 €) ter **strelivo** 7 mm Rem. Mag. in 7 x 57 R; **kupim** pa šibrene naboje, kalibra 20. Tel.: 068/177-526.

Prodajam pištolo Beretta, kal. 7,65, je kot nova - izstreljenih 5 nabojev. Dodam 45 nabojev in etui. Cena po dogovoru. Tel.: 041/654-775.

Kupim enocevno šibrenico Bajkal, kal. 20. Tel.: 031/296-046.

Prodajam repetirno risanico Tikka t3 Varmint Stainless .308

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: lovec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštete besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lovske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBAS12X.

Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLASI.

Lovska zveza Slovenije

Razpis za izvedbo

DRŽAVNIH STRELSKIH PRVENSTEV LZS

V LETU 2023

- 26. in 27. avgust: PRVENSTVO VETERANOV IN SUPERVETERANOV
- 2. september: LOVSKA VELIKA KOMBINACIJA

Za organizacijo Prvenstva veteranov in superveteranov je namenjeno 4000 evrov, za organizacijo *Lovske velike kombinacije* pa 6000 evrov bruto.

Od organizatorja pričakujemo, da bo:

- tekmovanje potekalo tekoče,
- priskrbel medalje in pokale,
- priskrbel tarče.

Zavezujoče ponudbe za organizacijo prvenstev pošljite pisno na e-naslov lzs@lovska-zveza.si do 25. marca 2023.

Komisija LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje

Win. s strelnim daljnogledom Athlon Helos BTR 6–24 x 50 (Innmount ponovljiva montaža, daljnogled v garanciji). Tel.: 041/755-743.

Lovski psi

V maju bodo na voljo za oddajo mladiči pasme **posavski gonič** iz ponovitvene kombinacije legla delovnih staršev. Tel.: 041/ 876-676.

Mladički pasme **airedalski terier**, skoteni 7. 12. 2022, **iščeje nov dom**. Mladički so rodovniški, mikročipirani, prosti zajedavcev in cepljeni. Dodatne informacije na tel. št.: 031/544-344; e-naslov: dantedeos@gmail.com; spletna stran: www.dantedeos.eu.

Nemški kratkodlaki ptičar, star šest mesecev, išče nov dom. Tel.: 041/753-877.

Prodaj mladičke pasme resasti istrski gonič. Psička Aja je bila poležena 18. 8. 2022 in je potomka odličnih staršev. Je cep-

ljena, čipirana, z rodovnikom. Tel.: 041/685-664 (Janez).

Prodaj mladiče pasme alpski brak-jazbečar, jelenje rdeče barve, starši potomci zelo delovnih linij. Mladiči bodo za oddajo po 10. 4. 2023. Tel.: 041/493-075.

Drugo

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tistega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodaj pasti za lov kun Conibear (27 €). Tel.: 041/868-739.

Kupim odpadle veje rogovja navadnega jelena in damjaka. Tel.: 031/435-932.

Prodaj vezane letnike glasila Lovca od leta 1960 do leta 1982. **knjigi Naš lov ter Divjad in lovstvo in ženski lovski plašč**, št. 42, iz lodna. Tel.: 070/670-933.

Lovska zveza Slovenije

Javni poziv Lovska kultura 2023

Dodelitev pomoči programom in projektom skupin ter posameznikov, delujočim na področju lovske kulture

Komisija LZS za lovsko kulturo in odnose z javnostmi je na spletni strani www.lovska-zveza.si objavila Javni poziv Lovska kultura 2023 za dodelitev pomoči programom in projektom skupin ter posameznikov, delujočim na področju lovske kulture.

Pomoč je namenjena organizaciji kulturnih dogodkov (jubilejni koncerti, predstave, razstave, projekcije in druge javne kulturne prireditve), ki jih pripravlja in izvaja kulturna skupina ali posameznik na nepridobiten način in so v interesu lovske organizacije, ter za izvajanje skupnih programov kulturnih skupin na ravni regije.

Celotna vsebina javnega poziva z obrazci za prijavo in merili za dodeljevanje pomoči je dostopna na spletni strani www.lovska-zveza.si.

Vse dodatne informacije lahko dobite po telefonu (01) 24-10-916 ali po e-pošti: ursa.kmetec@lovska-zveza.si.

Komisija LZS za lovsko kulturo in odnose z javnostmi

Termini predvajanja marčevske oddaje **Dober pogled**

TV STUDIO BISTRICA: četrtek, 30. 3. 2023 ob 20.00, sobota, 1. 4. 2023, ob 20.00 in nedelja, 2. 4. 2023 ob 11.00.

VTV VELENJE: četrtek, 30. 3. 2023 ob 21.20.

TV IDEA MURSKA SOBOTA: torek, 28. 3. 2023, ob 19.00 in 20.45.

GTV KRANJI: torek, 28. 3. 2023, ob 19.35 in sredo, 29. 3. 2023, ob 18.00.

VAS KANAL NOVO MESTO: četrtek, 30. 3. 2023, ob 22.00 in petek, 31. 3. 2023, ob 10.00.

ATM KRANJSKA GORA: sobota, 25. 3. 2023, ob 20.00.

TV PTUJ: sobota, 8. 4. 2023, ob 21.00 in nedelja, 9. 4. 2023, ob 10.00.

ETV HD ZAGORJE OB SAVI: četrtek, 6. 4. 2023, ob 20.00.

TV ORMOŽ: petek, 7. 4. 2023, ob 20.00 in nedelja, 9. 4. 2023, ob 10.00.

ORON TV NOTRANJSKA: sobota, 25. 3. 2023, ob 18.00, ponedeljek, 27. 3. 2023, ob 20.00 in sredo, 29. 3. 2023 ob 10.00.

Navedeni termini objav so predvideni. Ker lahko nastanejo spremembe, vas prosimo, da spremljate aktualne TV-sporočila posameznih TV-postaj.

Ce želite, da je v oddaji predstavljeno tudi delo vaše lovske družine, nas lahko pokličete na telefonsko številko 031/273-825 (Erika).

Lovska zveza Slovenije

VABILO

Lovska zveza Slovenije in Strokovno-znanstveni svet LZS vas vabita na

14. SLOVENSKI LOVSKI DAN

na temo

Lovstvo, trajnostna raba naravnih virov in biodiverziteta.

Posvetovanje bo v soboto, 18. marca 2023, v Celju

(na Celjskem sejmu, v sklopu dogodka Dnevi lovstva in ribištva).

Predavali bodo številni domači strokovnjaki, ki se ukvarjajo z raziskavami, varstvom in upravljanjem divjadi ter drugih vrst prostoživečih živali. Poleg pomena sistematičnega trajnostnega upravljanja populacij in aktivnosti, ki jih izvajamo lovci za varstvo narave oziroma biodiverzitete (biotske raznovrstnosti), bodo predstavili tudi zanimiva nova spoznanja o srnjadi, divjem prašiču, alpskem gamsu, alpskem kozorogu, muflonu, evropskem bizonu, risu, divji mački, nutriji in navadnem polhu.

Podrobnejše informacije (program, urnik, seznam predavateljev) bodo objavljene na spletni strani LZS.

Vljudno vabljeni!

MAREC

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
	vzide	zaide	vzide zaide začet. konec
1. Sr	11:33	3:37	6:41 17:48 5:37 18:52
2. Če	12:27	4:28	6:40 17:49 5:36 18:54
3. Pe	13:28	5:10	6:38 17:51 5:34 18:55
4. So	14:33	5:43	6:36 17:52 5:32 18:57
5. Ne	15:41	6:10	6:34 17:54 5:30 18:58
6. Po	16:47	6:31	6:32 17:55 5:28 18:59
7. To	17:54	6:50	6:30 17:56 5:26 19:01
8. Sr	19:01	7:07	6:28 17:58 5:25 19:02
9. Če	20:08	7:23	6:27 17:59 5:23 19:04
10. Pe	21:18	7:40	6:25 18:00 5:21 19:05
11. So	22:29	7:58	6:23 18:02 5:19 19:06
12. Ne	23:44	8:20	6:21 18:03 5:17 19:08
13. Po	—	8:47	6:19 18:04 5:15 19:09
14. To	1:00	9:23	6:17 18:06 5:13 19:11
15. Sr	2:14	10:11	6:15 18:07 5:11 19:12
16. Če	3:20	11:13	6:13 18:08 5:09 19:13
17. Pe	4:13	12:28	6:11 18:10 5:07 19:15
18. So	4:55	13:52	6:10 18:11 5:05 19:16
19. Ne	5:27	15:17	6:08 18:12 5:03 19:18
20. Po	5:52	16:41	6:06 18:14 5:01 19:19
21. To	6:14	18:02	6:04 18:15 4:59 19:21
22. Sr	6:33	19:22	6:02 18:16 4:57 19:22
23. Če	6:53	20:39	6:00 18:18 4:55 19:23
24. Pe	7:14	21:56	5:58 18:19 4:53 19:25
25. So	7:38	23:11	5:56 18:20 4:51 19:26
26. Ne	9:06	—	6:54 19:22 5:49 20:28
27. Po	9:41	1:22	6:52 19:23 5:47 20:29
28. To	10:24	2:28	6:51 19:24 5:45 20:31
29. Sr	11:16	3:23	6:49 19:26 5:43 20:32
30. Če	12:16	4:09	6:47 19:27 5:40 20:34
31. Pe	13:20	4:45	6:45 19:28 5:38 20:35

* Poletni čas se začne 26. marca (ob 2. uri zjutraj se premakne uro na 3. uro).

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV in VZREJNA KOMISIJA ZA PTIČARJE v sodelovanju z LD KRŠKO organizira

POMLADANSKE VZREJNE PREIZKUŠNJE - DERBY, PNZ, PPA IN TELESNO OCENJEVANJE

Po sedaj veljavnih pravilnikih bodo naslednje pomladanske preizkušnje: derby, PNZ, PPA in telesno ocenjevanje. Zbor udeležencev bo 29. aprila 2023 ob 8. uri pred lovskim domom LD Krško, Krška Gora 21, 8270 Krško. Vodnik in lastnik psa mora imeti veljavno lovsko izkaznico, lovsko puško, člansko izkaznico DLP, originalni rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Prijavnico lahko dobite na spletni strani DLP www.dlp.si, Obr. P, št. 1. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika pošljite na naslov: LIDIJA ŠMIGOC, BUKOVCI 4, 2281 Markovci, mobilitel: 031 616 283 ali e-naslov: siviljstvo.smigoc@gmail.com. Zadnji rok prijave: 22. april 2023.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV in VZREJNA KOMISIJA ZA PTIČARJE v sodelovanju z LPN FAZAN BELTINCI organizira

POMLADANSKO VZREJNO PREIZKUŠNJO (PZP) ZA NEMŠKE ŽIMAVCE S SLEDJO ZAJCA

V soboto, 1. aprila 2023. Preizkušnja je namenjena izključno za nemške žimavce, katerih vodniki želijo, da so psi na pomladanski vzrejni preizkušnji ocenjeni tudi na sledi zajca. Zbor bo ob 8. uri pred upravno stavbo LPN Fazan Beltinci - Ravenska 10, 9231 Beltinci. Vodnik in lastnik psa mora imeti veljavno lovsko izkaznico, izkaznico DLP ali LKD, lovsko puško, originalni rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Prijavnico lahko dobite na spletni strani DLP www.dlp.si, Obr. P, št. 1. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika pošljite na naslov: LIDIJA ŠMIGOC, BUKOVCI 4, 2281 Markovci, mobilitel: 031 616 283 ali e-naslov: siviljstvo.smigoc@gmail.com. Zadnji rok prijave je 25. marec 2023.

LOVSKA DRUŽINA VRANSKO

prireja

TRADICIONALNO SREČANJE OB VELIKONOČNEM PIRHU oziroma

TEKMO V STRELJANJU S KROGLO

Tekmovanje bo v ponedeljek, 10. aprila 2023 (velikonočni ponedeljek), z začetkom ob 8. uri pri lovskem domu na Tešovi (pot bo označena z Vranskega).

Tekmovali bodo posamezniki in tričlanske ekipe lovskih družin. Člani in članice lovskih družin bodo tekmovali ločeno v posamični konkurenci!

Razdalja 100 m, trije streli, streli z visoke preže na tarčo »velikonočnega pirha«.

Dovoljena bo uporaba orožja in daljnogleda v skladu s *Pravilnikom LZS o lovskem strelstvu*.

Prijave bomo sprejemali do 14. ure.

Nagrade:
Tri najboljše ekipe bodo prejele pokale.
Najboljši trije posamezniki v obeh konkurencah bodo prejeli pokale in nagrado.

Pripravljen je zelo bogat sklad praktičnih nagrad.
Za jedačo in pijačo bo poskrbljeno!

Vabljeni!

Informacije:
Aljoša Žohar, tel.: 040/467-669.
Florijan Rojnik, tel.: 041/551-252.

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brdiševa ulica 13,
1331 Ljubljana-Črnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5 8x42
Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Monarch5 8x42
Akcijska cena: **319,00 €**

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

Lovska zveza Slovenije

Komisija za lovsko kulturo in odnose z javnostmi pri Lovski zvezi Slovenije razpisuje

16. DRŽAVNO PRVENSTVO SLOVENIJE V OPONAŠANJU JELENJEGA RUKANJA,

ki bo v nedeljo, 19. marca 2023, ob 12. uri, na Celjskem sejmu, v okviru sejma *Dnevi lovstva*.

Kriteriji tekmovanja v oponašanju jelenjega rukanja in časovnica sta objavljeni na spletni strani Lovske zveze Slovenije.

Kandidati za nastop in tekmovanje se lahko prijavijo do srede, 8. marca 2023, na e-naslov lzs@lovska-zveza.si ali na telefonsko številko (01) 241 09 10.

HuBro.si

vse za LOV in PROSTI čas

PRODAJALNA in SPLETNA TRGOVINA

info@hubro.si   Dobja vas 16 a
+386 41 220 288   Ravne na Koroškem

STEAR ARMS   **Deerhunter**   **ZEISS**   **Blaser**

NARJENI V EU! DO -50 °C

TERMO ŠKORNJI

Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, ki segajo do kolen. Podplat je čvrst, preprečuje zdrse in nudi dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je udoben in omogoča dolgotrajno hojo po različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

63,00 €

Velikosti od 41 do 48

INFORMACIJE IN NAROČILA:
info@beluga.si, www.beluga.si

TAKO TOPLIJI IN LAHKEJI ŠKORNJEVI SE, NISTE IMELI!

Sestava škornja:

- OVČJA VOLNA
- EVIL MATERIAL Z MEMORIJO
- PELE
- TOPLOTNO ISOLACIJSKA FOLIJA

Raztegljiv in nastavljiv tripod z nasloncem za puško. Omogoča streljanje stoje, čepe ali leže.

179,00 €
161,10 €

www.avantura.info

Lovska palica PRIMOS Trigger Stick GEN 3 - tripod

Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 6000 Postojna
05 726 40 70 | info@avantura.info

VABIMO VAS NA PRODAJNO RAZSTAVNI PROSTOR PUŠKARSTVA VUTE NA STROKOVNEM SEJMU LOVSKE OPREME "DNEVI LOVSTVA"

KDAJ: 17. – 19. marec 2023
KJE: Celjsko sejmišče, hala C

- Oprema ter dodatki za lov in strelstvo
- Pestra izbira orožja
- Oblečila in dodatki
- Sejemski popusti
- Promocijske aktivnosti z lepimi nagradami
- Blagovne znamke: Blaser, Anschütz, Rizzini, Pinewood ...

PUŠKARSTVO VUTE

Puškarnstvo Vute | Kremplova ulica 2, 2000 Maribor | lovskaprema.si | info@lovskaprema.si | Tel: 059 108 495

OPTICS TRADE & SHOOTING TRADE

vas vabimo na

DNEVE LOVSTVA

Celjski sejem, hala C
17.–19. marec 2023

Preizkusili boste lahko izdelke številnih blagovnih znamk:

PULSAR IMAGE QUALITY | **SWAROVSKI** OPTIK | **ZEISS** | **HIKMICRO**
STEINER | **Leica** | **KAHLES** | **Aimpoint**
HOLOSUN | **VECTOROPTICS**
in mnogih drugih.

Testiranje nočne in termovizijske optike

Veliki sejemski popusti

Kolo sreče s privlačnimi nagradami

031 770 520 | info@optics-trade.eu | www.optics-trade.eu

JAEGER NXT

BLASER R8 ULTIMATE

Blaser kal. 8,5x55 na voljo strankam za testiranje!

MERKEL HELIX Black

Nova enocevna prelamača Merkel K5

AU

ASE UTRA

Dušilec zvoka ASE UTRA RADIEN

Prodaja vrhunskih izdelkov

Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC, Pard, Pulsar

Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FX Airguns, Mauser, pištole Glock

Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia, GGG, Hornady

Oblačila: Chevalier, Sitka, Merkel Gear

Razno: 3HGR jermeni, Niggeloh, Marsupio

Puškarstvo
Špendal

gsm 041 399 307 ali 031 393 664

email puskarstvo@siol.net

trgovina <http://guns-spendal.com/shop/>

SLOVARMS

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67,

URNIK:

Tel.: 05 620 22 08 Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

E-mail: info@slovarms.si

Novost Made in Austria
Ročno napenjanje igle!

RÖWA
Röbler | AUSTRIA

SIGNATURE

J.P. SAUER & SOHN

Blaser

ZEISS

SWAROVSKI
OPTIK

Verney-Carron

DD Optics

HAWKE

K&C
of Norway

L I E M K E

MINOX

NIELSEN
SONIC

RCC

STEEL ACTION

STRASSER

STEINER
GERMANY

freyr & devik

100 %
ZANESLJIVA
TOČKA ZADETKA

FLEKSIBILNA
UPORABA

ENOSTAVNO
ZA UPORABO

OBIŠČITE
SWAROVSKI OPTIK
& KAHLES NA
MEDNARODNEM SEJMU
LOVSTVA IN RIBOLOVA
V CELJU OD 17. DO
19. MARCA 2023!

tm 35
ZAZNAJTE
ODLOČITE SE
ULOVITE

SEE THE UNSEEN

SWAROVSKI
OPTIK